

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

100000297749

Wystawa jubileuszowa w Wiedniu, 1898.

Wydział krajowy we Lwowie.

Sprawozdanie o melioracyach w Galicyi.

Jubiläums - Ausstellung in Wien, 1898.

Landesausschuss in Lemberg.

Bericht über das Meliorationswesen in Galizien.

Lwów 1898.

Nakładem Wydziału krajowego.

Dr. Nawotny

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

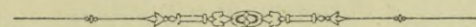
100000297749

Sci. Wawrocki

Wystawa jubileuszowa w Wiedniu, 1898.

Wydział krajowy we Lwowie.

Sprawozdanie o melioracyach w Galicyi.

Jubiläums-Ausstellung in Wien, 1898.

Landesausschuss in Lemberg.

Bericht über das Meliorationswesen in Galizien.

Lwów 1898.

—◆—
Czcionkami „Drukarni Polskiej” — Pasaż Hausmana.

—◆—
Nakładem Wydziału krajowego,

Kraj koronny Galicya, który pod względem obszaru stanowi $26,16\%$ ($78.496,84$ km.²), a pod względem ludności $28,07\%$ * państwa austriackiego, należy do czterech dorzeczy:

- a) Wisły z obszarem $40\ 103$ km.²;
- b) Dniestru z obszarem 31.598 km.²;
- c) Dunaju (Pruti i Czeremosz) z obszarem 4.853 km.²;
- d) Dniepru (Styr i Ikwa) z obszarem 1.943 km.².

Największe wzniesienia terenu w Galicji okazuje dorzecze Wisły, mianowicie Rysy nad Morskiem okiem w Tatrach (2.508 m. nad morzem) — szczyty bowiem Garłuch (2.665 m) i Łomnica (2.633 m.) w tem dorzeczu położone są na terytoryum Węgier — zresztą wznosi się dział wód Wisły w Karpatach od 502 m. (Siodło Dukielskie) do 1.725 m. (Babia góra), dział wód Dniestru od 933 m. u źródeł (Rozlucz) do 1.792 (Bratkowska), dział wód Dunaju do 2.058 m. (Howerla u źródeł Prutu).

*) Wedle obliczenia kraj. biura statystycznego przeprowadzonego na podstawie statystyki austr. ruchu ludności (z r. 1898) wynosiła ludność z końcem r. 1895 w Cyslitawii $24.977.439$, w Galicji zaś $7.010.100$ mieszkańców.

Das Kronland Galizien, welches bezüglich der Fläche $26,16\%$ ($78.496,84$ km.²) und bezüglich der Einwohnerzahl $28,07\%$ *) des österreichischen Staates trägt, gehört vier Flussgebieten an, u. z.:

a) der Weichsel mit einer Ausdehnung von 40.103 km.²;

b) des Dniester mit einer Ausdehnung von 31.598 km.²;

c) der Donau (Pruth und Czeremosz) mit einer Ausdehnung von 4.853 km.²;

d) des Dniepr (Styr und Ikwa) mit einer Ausdehnung von 1.943 km.².

Die bedeutendsten Terrain erhöhungen in Galizien weist das Flussgebiet der Weichsel auf, u. z. Rysy über dem Meerage im Tatragebirge (2.508 m. ü. d. M.) — da die in diesem Flussgebiete gelegenen Bergspitzen des Garluch (2.665 m.) und der Łomnica (2.633 m.) bereits dem ungarischen Territorium angehören.

Die Wasserscheide der Weichsel in den Karpathen erreicht 502 m. (Duklapass) bis 1.725 m. (Babia góra), die Wasserscheide des Dniester von 933 m. bei der Quelle (Rozłucz) bis 1.792 m. (Bratkowska), die Wasserscheide der Donau (bis 2.058 m. (Howerla bei der Pruthquelle).

*) Nach der vom statistischen Landesbureau, mit Zugrundelegung der österr. Statistik der Volksbewegung (v. J. 1898) durchgeführten Berechnung betrug mit Ende d. J. 1895 die Bevölkerungszahl in Cisleithanien $24.977.439$, davon in Galizien $7.010.100$ Einwohner.

Najniższe punkty terenu znajdują się na granicy kraju :

142 m. nad Wisłą, 183 m. nad Bugiem, 107 m. nad Dniestrem w Okopach, 193 m. nad Prutem a 195 m. nad Styrem.

Największy obszar Galicyi zajmuje teren wznoszący się od 300 do 600 m. nad morzem, w stosunku zaś do innych prowincyj państwa przedstawia Galicya największą powierzchnię nizin.

* Pod względem geologicznym całe Karpaty i ich podgórze zajmują trzeciorzędne piaskowce karpackie łątwo wietrzejące a nieprzepuszczalne z powodu przegródek łupkowych, z pod których wyłaniają się starsze warstwy formacji kredowej, a w Pieninach formacja jurajska. U podnóża pagórków karpackich koło Wieliczki i Bochni, dalej między Przemyślem i Stryjem, tudzież w dorzeczu Łomnicy i obu Bystrzyc występują mioceni-czne ility solonośne.

Tatry oddzielone od Karpat doliną Dunajca, stanowią odrębny utwór gór pod względem geologicznym; rdzeń ich bowiem i najwyższe szczyty tworzą skały pierwotne (granit i gnajs), w stoku zaś północnym zachodzą się prawie wszystkie formacje osadowe ziemi.

Reszta kraju przedstawia pod względem geologicznym trzy odrębne części:

1) obfitujące w plody górnicze (węgiel, galman i żelazo), Wielkie Księstwo Krakowskie, gdzie oprócz skał wulkanicznych (porfiru) znajdują się paleozoiczne formacje, jak dewońska i węglowa, dalej tryasowa, jurajska i kredowa, na łagodnych zaś stokach Wisły i jej dopływów dyluwialne żwiry pokryte w dolinach namuliskami;

2) Powiśle pokryte dyluwialnymi piaskami i żwirami, które spoczywają na trzeciorzędnych piaskach i nie prze-

Die tiefsten Terrainpunkte befinden sich an der Landesgrenze:

142 m. an der Weichsel, 183 m. am Bug, 107 m. am Dniester bei Okopy, 193 m. am Pruth und 195 m. am Styr.

Die grösste Fläche in Galizien umfasst das, von 300 bis 600 m. ü. d. M. sich erhebende Terrain, im Verhältnisse aber zu den anderen Provinzen des Staates besitzt Galizien die grösste Niederungsfläche.

In geologischer Beziehung gehören die Karpathen und ihr Vorgebirge dem tertiären, leicht verwitternden und undurchlässigen, weil zwischengeschichteten Schiefer enthaltenden Sandstein an, unter welchem die älteren Schichten der Kreideformation nur in den Pie-ninen die Juraformation hervortreten. Am Vorfusse der Karpathenhügel bei Wieliczka und Bochnia, ferner zwischen Przemyśl und Stryj, ebenso im Flussgebiete der Lomnica und der beiden Bystrica treten salzführende miocänische Thonschichten hervor.

In geologischer Hinsicht stellen die durch das Dunajecthal von den Karpathen getrennten Tatra eine besondere Bildung dar, da ihr Kern und ihre höchsten Spitzen dem Urgebirge (Granit und Gneis) angehören, im Nordabhange hingegen fast alle sedimentären Formationen vertreten sind.

Der Rest des Landes theilt sich geologisch in drei abgesonderte Gebiete, u. z.:

1) Das Grossherzogthum Krakau, welches reich an Producten des Bergbaues ist (Kohle, Galmei und Eisen-erz), und wo ausser vulkanischen Felsen (Porphyr) paläozoische, namentlich devonische- und Kohlenformationen, ferner Trias, Jura- und Kreideformationen vorkommen, an den sanften Hängen der Weichsel und ihrer Zuflüsse aber diluvialer, in den Thälern mit Anschwemmungen bedeckter Schotter auftritt.

2) Die Weichselniederung mit diluvialem Sand und Kies, welche auf tertiärem Sand und undurchlässigem

puszczalnych iłach, a w dolinie Wisły i jej dopływów karpackich pokryte są urodzajnym namulem rzeczny;

3) północno-wschodnią część (na wschód od działu wód między Sanem a Bugiem a na północ od Dniestru i kolei czerniowieckiej), formacje podolskie, gdzie na wyższej części formacji kredowej spoczywają albo piaskowce podolskie (wapień litawski) a na nich bardzo urodzajna glina mamutowa, w głębokich zaś jarach Dniestru i jego dopływów odsłania się sylur i dewon (Podole), albo też bezpośrednio kreda gliną mamutową, lub piaskami dyluwialnymi (dolina Bugu i Styru) jest pokryta.

Karpaty i Tatry, tudzież dyluwialne piaski i żwiry pokryte są lasami, które zajmują 25,79% powierzchni kraju, (podczas gdy w całym państwie lasy zajmują 32,56% powierzchni).

Z reszty powierzchni przypada na grunta zajęte pod inne kultury (role, łąki, ogrody, pastwiska) 70,18% (5,510.347 ha.), podczas gdy te kultury w całym państwie przedstawiają 56,86% powierzchni (16,999.338 ha.).

Odpowiednio do stosunków wysokościowych terenu, oraz ekspozycji stoków górskich na wiatry południowo-zachodnie zmienne są też opady atmosferyczne w Galicyi. Gdy bowiem przeciętny opad roczny (z lat 1866 do 1893) wynosi 700 do 800 mm, to ekstremy dochodzą od 500 do 1.200 mm. Największe obserwowane opady dzienne były w Tatrach i Karpatach zachodnich w dorzeczu Wisły w r. 1884: w Dukli 89,3 mm. i w Zakopanem 86,2 mm. 19. czerwca, w Karpatach zaś wschodnich w dorzeczu Dniestru w r. 1882 na stacyi ombrometrycznej Struj 85,9 mm. 20. sierpnia.

Od różnic w wysokości terenu jest też zależnym spadek wód płynących, który na dzikich potokach tatrzańskich wynosi 1,345 m. na 1 km. (potok Roztoka od dzia-

Letten aufliegen und welche in den Thälern der Weichsel und ihrer karpatischen Zuflüsse mit fruchtbarem Flusschlamm überdeckt sind.

3) Das nordöstliche Gebiet (östlich der Wasserscheide zwischen San und Bug und nördlich des Dniester und der Czernowitzer Bahn) mit der podolischen Formation, in welcher auf der oberen Kreide entweder der podolische Sandstein (Leitha-Kalk) und auf ihm der Löss aufliegt, in den Schluchten des Dniester und seiner Zuflüsse (in Podolien) aber Silur und Devon unter der Kreide hervortritt, oder die Kreideformation unmittelbar mit angeschwemmtem Lehm oder diluvialem Sand (Thäler des Bug und Styr) bedeckt ist.

Die Karpathen und die Tatra, ebenso der diluviale Sand und Kies sind mit Wäldern bewachsen, welche 25,79% der Landesfläche einnehmen (während im Gesamtstaate die Wälder 32,56% der Fläche einnehmen).

Von der übrigen Area entfällt auf andere Culturgründe (Äcker, Wiesen, Gärten, Weiden) 70,19% (5,510,347 ha), während diese Kulturen im Staate 56,66% der Fläche einnehmen (16,999,338 ha).

Entsprechend den Höhenverhältnissen des Terrains, wie der Exposition der Berghänge gegen südwestliche Winde sind die atmosphärischen Niederschläge in Galizien verschieden. Während der durchschnittliche Jahresniederschlag (vom Jahre 1866 bis z. f. 1893) 700 bis 800 mm. beträgt, so bewegen sich die Extreme zwischen 500 und 1.200 mm.

Die grössten beobachteten täglichen Niederschläge waren am 19. Juni 1884 in den Tatra und in den West-Karpathen im Flussgebiete der Weichsel u. z.: in Dukla 89,3 mm. und in Zakopane 86,9 mm., — in den Ost-Karpathen im Flussgebiete des Dniester aber am 20. August 1882 auf der ombrometrischen Station in Stryj 85,9 mm.

Von dem Unterschiede in den Terrainerhebungen hängt auf das Gefälle der fliessenden Gewässer ab. Dasselbe beträgt an den Wildbächen der Tatra: 1.345 m. auf

łu wód do Zadniego stawu w dorzeczu Białki), 921⁰/₀₀ na potoku Rybim, 533⁰/₀₀ na Młyńskim potoku (dolina Strążyska w dorzeczu Białego Dunajca), 439⁰/₀₀ u źródeł potoku kościeliskiego (w dorzeczu Czarnego Dunajca) i zchodzi na 0,1 do 0,135⁰/₀₀ na rzekach nizinnych (Styr, Bug i Dniestr między Rozwadowem a ujściem Tyśmienicy).

Ten gwałtowny spad dzikich potoków, tudzież górskich dopływów Wisły i Dniestru przeryniających łatwo wietrzejące piaskowce karpackie powoduje nadzwyczajne wezbrania wód wielkich, których ilość z 1 km.² na sekundę wynosi od 563 litrów (w dorzeczu Dniestru) do 1.100 litrów (w dorzeczu Wisły), podczas gdy taka sama ilość małej wody wynosi zaledwie od 1,3 do 17,5 litrów w dorzeczu Wisły, a 1,4 do 16,6 litrów w dorzeczu Dniestru.

Ponieważ zaś rezydenty tych wód i dolny bieg głównych dopływów mają spad za mały, wydarzają się w Galicyi co kilka lat w miesiącach letnich (czerwcu, lipcu i sierpniu) groźne powodzie, które zasypują najurodzajniejsze grunta uprawne rumowiskiem i niszczą plony na najrozleglejszych w państwie nizinach.

Jednorazowa n. p. powódź, jaka się wydarzyła w czerwcu 1884 po trzydniowych ulewnych deszczach, wyrządziła wedle dokładnych dat zebranych przez c. k. Starostwa i Reprezentacye powiatowe na obszarze 39 mil kwadratowych w 52 powiatach i mieście Krakowie szkody na 13,734.000 zł. w. a., suma zaś szkód mniejszej co do rozmiarów powodzi w 35 powiatach w r. 1893 dosięgła dziesięciu milionów zł. w. a.

einem Kilom. (Bach Roztoka von der Wasserscheide bis zum Teiche Zadny im Flussgebiete der Bialka), 921‰ an dem Rybibach, 533‰ an dem Miynskibach (Strażyskathal im Flussgebiete das weissen Dunajec), 439‰ an den Quellen des Baches Kościelisko (im Flussgebiete des schwarzen Dunajec) und geht an den Niederungs-Flüssen (Styr, Bug und Dniester zwischen Rozwadow und der Einmündung der Tyśmienica) auf 0,1 bis 0,135‰ herab.

Dieses bedeutende Gefälle der Wildbäche, ferner der im Gebirge entspringenden Zuflüsse der Weichsel und des Dniester, welche den leicht verwitternden Karpathen-Sandstein durchschneiden, bedingt die aussergewöhnlichen Anschwellungen der Hochwässer, deren Menge von 563 Liter (im Flussgebiete das Dniester) bis 1.100 Liter (im Flussgebiete der Weichsel) pro 1 km² und Secunde erreicht, während dieselbe Menge beim niedrigen Stande der Gewässer im Flussgebiete der Weichsel kaum 1,3 bis 17,5 Liter und im Flussgebiete das Dniester 1,4 bis 16,6 Liter beträgt.

Da aber die Recipienten dieser Wässer und der Unterlauf ihrer Zuflüsse ein zu geringes Gefälle besitzen, so ereignen sich in Galizien in gewissen mehrjährigen Perioden in den Sommermonaten (Juni, Juli, August) furchtbare Ueberschwemmungen, welche die fruchtbarsten Cultur-Gründe überschottern und die Feldfrüchte auf den, im Staate ausgedehntesten Niederungen vernichten.

Die einmalige Ueberschwemmung zB., welche nach dreitägigem ungemein starkem Regen im Juni 1884 eintrat, verursachte auf Grund genauer, durch die kk. Bezirkshauptmannschaften und die Bezirks-Vertretungen gesammelter Daten, auf einer Fläche von 39 Quadrat-Meilen in 52 Bezirken und in der Stadt Krakau einen Schaden von 13,734.000 fl. öW.

Die Höhe der durch die verhältnissmässig kleinere Ueberschwemmung i. J. 1893 angerichteten Schäden erreichte in 35 Bezirken 10 Millionen fl. öw.

Tak wielkie i częste klęski powodziowe są tem cięższe dla kraju, jak Galicya, gdzie przemysł wobec wielkiego na tem polu postępu w prowincjach zachodnich państwa wcale rozwinąć się nie może, a skutkiem tego rolnictwo stanowić musi jedyną podstawę bytu ludności.

Mimo wydanego d. 30. października 1830 Najwyższego postanowienia, które poleca przeprowadzać wyłącznie kosztem państwa budowle wodne, mające na celu uszlawnienie rzek, lub ochronę brzegów rzek granicznych jako terytorium państwa od strony zagranicy i Węgier, nie podjęło państwo w Galicyi, gdzie graniczna Wisła wyrządza największe spustoszenia, w czasach przedkonstytucyjnych żadnej systematycznej pracy. Jeżeli zaś Galicya wykazać może obecnie na polu gospodarstwa wodnego pewne dodatnie rezultaty, to zawdzięczać ma wszystko **Wspaniałomyślnemu Monarsze Cesarzowi Franciszkowi Józefowi I.**, za którego panowania wydane zostały Najwyższe postanowienia z d. 11. listopada 1861 w sprawie objęcia pod wyłączną pieczę państwa pewnych przestrzeni galicyjskich rzek spławnych, tudzież ustawa z d. 30. czerwca 1884, Dz. u. p. Nr. 116, zapewniająca subwencyonowanie regulacji wód i publicznych melioracji z utworzonego dla tych celów osobnego państwowego funduszu melioracyjnego.

I. Podział robót wodnych.

Ze względu na cel, tudzież sposób subwencyonowania i wykonania robót dziela się roboty regulacyjne i melioracyjne w Galicyi na trzy kategorie:

1) Do **pierwszej kategorii** należą rzeki spławne i graniczne, które w myśl Najwyższego postanowienia z r. 1861

So bedeutende und häufige Hochwasserkatastrophen sind desto schwerer für ein Land wie Galizien, wo die Industrie bei der hohen Entwicklung derselben in den westlichen Provinzen des Staates sich nicht entwickeln kann; wesshalb der Ackerbau die einzige Grundlage der Existenz der Bevölkerung bilden muss.

Trotz der am 30. October 1830 erlassenen Allerhöchsten Entschliessung, welche die Durchführung von Wasserbauten zur Flössbar- oder Schiffbarmachung der Flüsse oder zum Uferschutz der Grenzflüsse gegen das Ausland oder Ungarn als Staatsterritorium ausschliesslich auf Staatskosten anordnet, hat der Staat in Galizien, wo die Weichsel im Grenzrayon die grössten Verwüstungen anrichtet, in der vorconstitutionellen Aera keine systematische Arbeit ausgeführt.

Wenn aber Galizien auf dem Gebiete der Wasserbauten gegenwärtig nennenswerthe Erfolge aufweisen kann, so verdankt es dieselben der Grossmuth des **Kaisers Franz Joseph I.**, während dessen Regierung die Allerhöchste Entschliessung vom 11. November 1861 bezüglich der Übernahme gewisser Strecken der galizischen flöss- und schiffbaren Flüsse unter ausschliessliche Obsorge des Staates, sowie das Gesetz vom 30. Juni 1884 R. G. Bl. Nr. 116 erlassen wurde, welches die Subventionirung der Regulirung der Gewässer und öffentlichen Meliorationen aus dem für diesen Zweck geschaffenen besonderen Staatsmeliorationsfonde zusichert.

I. Die Entheilung der Wasserbauten.

Mit Rücksicht auf den Zweck, sowie die Art der Subventionirung und Ausführung der Arbeiten theilen sich die Regulirungs- und Meliorationsarbeiten in Galizien in 3 Categorien ein:

1) Zur ersten Categorie gehören jene flöss- oder schiffbaren- und Grenzflüsse, welche im Sinne der Allerhöchsten Entschliessung vom J. 1861 und späterer

i późniejszych rozporządzeń zostają pod wyłączną pieczę państwa, mianowicie:

- a) graniczna Przemsza;
- b) Wisła od ujścia Przemszy do granicy państwa pod Zawichostem;
- c) Dunajec od Zgłobic do ujścia;
- d) Wisłoka do Mielca do ujścia;
- e) San od Jarosławia do ujścia;
- f) Dniestr od Żurawna do granicy państwa w Okopach.

Regulację tych rzek prowadzi c. k. Namiestnictwo kosztem dotacyi budowli wodnych (etat Ministerstwa spraw wewnętrznych).

Nie objęte zostały dotychczas pod pieczę państwa następujące rzeki stanowiące granicę państwa od strony Prus, Rosyi i Węgier:

- a) Wisła od ujścia Białki do ujścia Przemszy;
- b) Białka tatrzańska (dopływ Dunajca);
- c) Dunajec od ujścia Białki tatrzańskiej do Szczawnicy;
- d) Poprad od Leluchowa do Piwniczny;
- e) Bug od Ulwówka do Litowierza;
- f) Zbrucz (Podhorce).

2) Do drugiej kategorii robót wodnych należą takie przedsiębiorstwa publiczne, które z powodu szczególnej doniosłości i kosztowności wymagają pomocy państwa w wyższym stopniu, aniżeli takową normuje państwowa ustawa melioracyjna (z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116), lub też zanadto wyczerpałyby państwowy fundusz melioracyjny.

Tu należą główne karpackie dopływy Wisły i Dniestru, tudzież Prut i Czeremosz (podobnie jak Drawa w Karyntyi, Adyga i regulacja wód w Tyrolu itp.).

Verordnungen unter ausschliesslicher Obhut des Staates verbleiben, u. z.:

- a) Przemsza;
- b) Weichsel von der Einmündung der Przemsza bis zur Reichsgrenze bei Zawichost;
- c) Dunajec von Zgłobice bis zur Mündung;
- d) Wisłoka von Mielec bis zur Mündung;
- e) San von Jaroslau bis zur Mündung, und
- f) Dniester von Żurawno bis zur Reichsgrenze bei Okopy.

Die Regulirung der genannten Flüsse führt die k. k. Statthalterei auf Kosten der Dotation für Wasserbauten (Etat des Ministeriums des Inneren) aus.

Folgende, eine Staatsgrenze von Seite Preussens, Russlands und Ungarns bildende Flüsse wurden bis nun unter die Obhut des Staates nicht aufgenommen:

- a) die Weichsel von der Einmündung der Białka bis zur Einmündung der Przemsza;
- b) die Tatra-Białka (Zufluss des Dunajec);
- c) der Dunajec von der Einmündung der Tatra-Białka bis Szczawnica;
- d) der Poprad von Leluchów bis Piwniczna;
- e) der Bug von Ulwówek bis Litowierz;
- f) der Zbrucz (Podhorce).

2) Zur zweiten Categorie der Wasserbauten gehören solche öffentliche Unternehmungen, welche besonderer Tragweite und Kostspieligkeit wegen, einer Staatshilfe im höheren Masse, als solche das Staatsmeliorationsgesetz (vom 30. Juni 1884 R. G. Bl. Nr. 116) normirt, bedürfen oder welche den staatlichen Meliorationsfond zu sehr erschöpfen würden.

Hieher gehören die in den Karpathen entspringenden Hauptzuflüsse der Weichsel und des Dniester, ferner des Pruth und des Czeremosz (ähnlich wie die Drau-Regulirung in Kärnthen, die Etsch-Regulirung und die Regulirung der Gewässer in Tirol u. s. w.).

Rzeki te górskie zrzadzają ogromne spustoszenia w kraju; wskutek tego też c. k. Rząd przedłożył po powodzi w r. 1884 Radzie państwa projekt ustawy (alegat 1.025 stenogr. protokółów Izby posłów Rady państwa — IX. sesya), wedle którego regulacja tych rzek miała być wykonaną w ciągu lat piętnastu przy udziale państwa 60%, kraju zaś 40% w kosztach.

Jakkolwiek dla innych prowincyj państwo bezpośrednio po klęskach powodziowych przychodziło z wydatną pomocą, a dla Tyrolu np. po powodzi z r. 1882 przyznano ustawą z d. 13. marca 1883, Dz. u. p. Nr. 31 na regulacją wód zasilek 73% w sumie 6,800.000 zł. w. a. płatny w sześciu latach, to jednak Galicya mimo upływu 14 lat od powodzi z r. 1884 i mimo kilkakrotnych późniejszych wylewów, nie uzyskała dotychczas pomocy państwa na regulacją rzek karpackich, gdyż wniesiony w r. 1885 rządowy projekt ustawy nie został przez Radę państwa uchwalony.

Przy wieloletnich staraniach powiodło się Wydziałowi krajowemu zaledwie zapewnić w drodze ustawy krajowej (z d. 1. maja 1893. Dz. u. kraj Nr. 33) regulacją przestrzeni Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, od której zależy przeprowadzenie regulacji górnego Dniestru w celu ochronienia największych w państwie bagien naddniestrzańskich. Regulacja ta ma być wykonaną w latach piętnastu przez Administracją państwa kosztem 1,600.000 zł. w. a., z czego państwowa dotacja budowy wodnych i fundusz krajowy pokrywają po 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny 20%.

Die erwähnten Gebirgsflüsse verursachen im Lande ungeheure Verwüstungen. In Folge dessen hat auch die k. k. Regierung nach der Überschwemmung vom Jahre 1884 dem Reichsrathe einen Gesetzentwurf (Beilage 1.025 der stenogr. Protocolle des Abgeordneten-Hauses IX. Session) vorgelegt, nach welchem die Regulirung dieser Flüsse bei 60% Kosten - Antheile durch den Staat und 40% Antheil durch das Land innerhalb 15 Jahren bewirkt werden sollte.

Während aber unmittelbar nach erfolgten Überschwemmungsschäden der Staat anderen betroffenen Provinzen ausgiebige Hilfe entgegenbrachte, so z. B. für Tirol nach der Überschwemmung im J. 1882 in Folge des Gesetzes vom 13. März 1883, R. G. Bl. Nr. 31 eine in 6 Jahresraten zu zahlende 73% Unterstützung in der Höhe von 6,800.000 fl. ö. W. behufs Regulirung der Gewässer zuerkannte, erreichte Galizien, trotzdem seit der Überschwemmung im J. 1884 vierzehn Jahre verflossen sind und durch mehrmalige spätere Überschwemmungen heimgesucht wurde, bis nun keine Staatshilfe zur Regulirung der Karpathenflüsse, da der im J. 1885 vorgelegte Regierungs - Gesetzentwurf vom Reichsrathe nicht zum Beschlusse erhoben wurde.

Nach mehrjährigen Bemühungen gelang es kaum dem Landesausschusse im Wege des Landes-Gesetzes (v. 1. Mai 1893 L. G. Bl. Nr. 33) die Regulirung der Dniesterstrecke zwischen Rozwadow und Żurawno zu sichern, von deren Realisirung die weitere Regulirung des oberen Dniester behufs Entwässerung der grössten im Staate vorhandenen Sümpfe abhängt.

Diese Regulirung soll von der Staats-Verwaltung mit einem Kostenaufwande von 1,600.000 fl. ö. W. innerhalb 15 Jahre ausgeführt werden. Zu den Gesamtkosten trägt die staatliche Dotation für Wasserbauten und der Landesfond je 40%, der staatliche Meliorationsfond aber 20% bei.

Ażeby ułatwić c. k. Rządowi przeprowadzenie systematycznej regulacji rzek karpackich, uchwalił Sejm galicyjski d. 13. lutego 1894 program regulacji rzek karpackich, wedle którego obok najważniejszej dla kraju regulacji górnego Dniestru powyżej Rozwadowa miałyby być podjęte roboty równocześnie na jednej rzece zachodniej i wschodniej w następującym porządku:

- a) na Sole i Łomnicy z Czczewą od r. 1895;
- b) na Rabie i Świcy ze Sukielem od r. 1896;
- c) na Wisłoce od Mielca w górę wraz z Ropą i Jasiółką, oraz Bystrzycy nadwórniańskiej od r. 1897;
- d) na Skawie i Stryju od r. 1898;
- e) na Wisłoku i Bystrzycy sołotwińskiej od r. 1899;
- f) na Sanie od Przemyśla w górę i Prucie od roku 1900;
- g) na Dunajcu z Popradem i Czeremoszu od r. 1901.

Program powyższy dalekim jest jednak od urzeczywistnienia, gdyż dotychczas opracowano projekty techniczne tylko dla 3 z wymienionych rzek, mianowicie regulacji Soły i Łomnicy (generalny projekt c. k. Namiestnictwa zrewidowany został w r. 1895 przez nadinżyniera Ministerstwa spraw wewnętrznych Artura Herbsta), tudzież regulacji górnego Dniestru z dopływami (projekt szczegółowy opracowany w r. 1896 przez krajowe biuro melioracyjne).

Wedle uchwalonych przez Sejm galicyjski w styczniu 1897 projektów ustaw mają być te trzy regulacje wykonane w drodze przedsiębiorstw krajowych przy 40°/_o.

Um der k. k. Regierung die Durchführung einer systematischen Regulirung der Karpathenflüsse zu erleichtern, beschloss der galizische Landtag am 13. Februar, 1894 die Annahme eines Programmes der Regulirung der Karpathenflüsse, nach welchem nebst der für das Land am wichtigsten erscheinenden Regulirung des oberen Dniester oberhalb Rozwadow, die Arbeiten gleichzeitig an je einem west- und ostgalizischen Flusse in nachfolgender Ordnung vorgenommen werden sollen:

a) an den Flüssen Soła und Łomnica mit der Czczwa ab J. 1895;

b) an der Raba und Świca sammt der Sukiel ab J. 1896;

c) an der Wisloka von Mielec aufwärts sammt der Ropa und der Jasiołka, ferner der Bystrzyca nadworniańska ab J. 1897;

d) an der Skawa und am Stryj ab J. 1898;

e) am Wisłok und der Bystrzyca sołotwińska ab J. 1899;

f) am San von Przemyśl aufwärts und am Pruth ab J. 1900;

g) am Dunajec mit dem Poprad und am Czeremosz ab. J. 1901.

Es ist jedoch ein weiter Zeitraum bis zur Verwirklichung des obigen Programmes, da bis nun zu erst für 3 der genannten Flüsse die technischen Projecte ausgearbeitet wurden, u. z. für die Regulirung der Soła und der Łomnica (das General-Project der k. k. Statthalterei wurde im Jahre 1895 seitens des Oberingenieurs Arthur Herbst des Ministeriums des Inneren revidirt); ferner für die Regulirung des oberen Dniester mit seinen Zuflüssen (das Detailproject wurde im J. 1896 durch das Landes-Meliorationsbureau verfasst).

Nach den vom galizischen Landtage im Jänner 1897 zum Beschlusse erhobenen Gesetzentwürfen haben diese drei Regulirungen im Wege der Landesunternehmung bei einem je 40% Antheil an den Kosten seitens des

udziale w kosztach kraju i państwowej dotacyi budowli wodnych, a 20% udziale państwowego funduszu melioracyjnego, mianowicie:

1) regulacja Soły od Milówki do ujścia do Wisły kosztem 1,790.000 zł. w. a. w ciągu lat 18;

2) regulacja Łomnicy z dopływami Czczewą i Dubą kosztem 2,388 500 zł. w. a. w ciągu lat 24;

3) regulacja górnego Dniestru od Kornalowic do Rozwadowa z dopływami Strwiążem, Tyśmienicą i Wereszycą kosztem 4,600.000 zł. w. a. w ciągu lat 20.

Regulacja Soły i Łomnicy, która oprócz ochrony brzegów od zrywania ma na celu zmniejszenie wylewów i ułatwienie spławu, ma być wykonana przez Administracyą państwa, regulacyą zaś górnego Dniestru z dopływami, przy której oprócz celu ochrony od zalewu i podrywania brzegów, tudzież uspławnienia, chodzi o odwodnienie 51.525 morgów gruntów (z tego 11.870 morgów bagien mających się kolmatować), zarządzać ma Wydział krajowy.

Zasiłki państwowe na regulacyę Soły i Łomnicy wstawione zostały do preliminarza państwowego na rok 1898, co się tyczy zaś subwencyonowania regulacyi górnego Dniestru nie zapadła dotychczas decyzya c. k. Rządu, jakkolwiek reambulacya projektu przeprowadzoną została w r. 1896 przez delegata technicznego c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Na wymienionych rzekach karpackich przeprowadza c. k. Namiestnictwo na razie w miejscach najbardziej zagrożonych miejscowe regulacye (ubezpieczenia brzegów), których kosztą pokrywają po $\frac{1}{3}$ części państwowa dotacya budowli wodnych, fundusz krajowy i strony interesowane.

Landes und der Wasserbaudotation und einem 20% Antheil seitens des staatlichen Meliorationsfondes durchgeführt zu werden, u. z.:

1) die Regulirung der Sola von Milówka bis zur Einmündung in die Weichsel mit einem Kostenaufwande von 1,790.000 fl. ö. W. innerhalb 18 Jahren;

2) die Regulirung der Łomnica mit den Zuflüssen Cieczwa und Duba mit einem Kostenaufwande von 2,388.500 fl. ö. W. innerhalb 24 Jahren;

3) die Regulirung des oberen Dniester von Kornalowice bis Rozwadów sammt den Zuflüssen Strwiaż, Tyśmienica und Wereszyca mit einem Kostenaufwande von 4,600.000 fl. ö. W. binnen 20 Jahren.

Die Regulirung der Sola und Łomnica, welche ausser dem Schutze gegen Uferbrüche auch die Verminderung der Überschwemmungen und Erleichterung der Verflössung zum Ziele hat, soll durch die Staats-Verwaltung, die Regulirung des oberen Dniester sammt den Zuflüssen aber, bei welcher ausser dem Schutze gegen Überschwemmungen und Uferbrüche, ferner Flössbarmachung, auch die Entwässerung von 51.525 Joch Gründe (davon 11.870 Joch zu colmatirende Sümpfe) beabsichtigt ist, durch den Landesausschuss ausgeführt werden.

Die Staatsbeiträge zur Regulirung der Sola und der Łomnica wurden in den Staatsvoranschlag pro 1898 eingestellt; bezüglich der Subvention für die Regulirung des oberen Dniester erfolgte jedoch bis nun seitens der k. k. Regierung keine Entscheidung, wenn auch die Reambulirung des Projectes seitens eines technischen Delegaten des k. k. Ministeriums des Inneren bereits im Jahre 1896 durchgeführt wurde.

An den erwähnten Karpathenflüssen, u. z. an den am meisten bedrohten Stellen werden gegenwärtig seitens der k. k. Staathalterei partielle Regulirungen (Uferschutzbauten ausgeführt, deren Kosten zu je $\frac{1}{3}$ die staatliche Dotation für Wasserbauten, der Landesfond und die Interessenten tragen.

Wszystkie regulacje wód drugiej kategorii zostają pod naczelnym nadzorem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych.

3) Do trzeciej kategorii robót wodnych należą regulacje reszty rzek górskich pod 2) nie wyszczególnionych wraz z zabudowaniem dzikich potoków, regulacje wód nizinnych, obwałowania rzek państwowych (spławnych i granicznych), tudzież mające charakter robót publicznych: osuszenia, drenowania i nawodnienia większych obszarów gruntów.

Roboty te podejmowane przez kraj, powiaty, gminy, lub spółki wodne wyłącznie, lub przeważnie w interesie kultury krajowej subwencyonowane są z funduszu krajowego i państwowego melioracyjnego, jeżeli wykonanie ich w drodze specjalnych ustaw krajowych jest zapewnione, lub też z krajowej i państwowej dotacji przeznaczonych na drobne melioracje.

Te roboty wodne trzeciej kategorii, które są melioracyami we właściwym tego słowa znaczeniu, bo oprócz ochrony mają na celu podniesienie produktywności gruntów, obejmują największy obszar kraju, a wykonanie ich, jakkolwiek niezbędne dla kraju wyłącznie rolniczego, rozciągnąćby się musiało na setki lat, jeżeliby państwowy fundusz melioracyjny, którego roczna dotacja wynosi obecnie zaledwie 750.000 zł. w. a. dla całego państwa, nie został podwyższony.

Nadzór nad robotami tej kategorii prowadzi c. k. Ministerstwo rolnictwa i Wydział krajowy, projektowaniem zaś i wykonaniem zajmuje się krajowe biuro melioracyjne, a po części sekcya c. k. oddziału leśno-technicznego dla Galicyi i Bukowiny z siedzibą w Przemyśle (od 1.

Alle Wasserregulirungen der zweiten Categorie unterstehen der Oberaufsicht des k. k. Ministeriums des Inneren.

3) Unter die **dritte** Categorie der Wasserbauten gehören die Regulirungen aller anderen unter 2) nicht besonders erwähnten Gebirgsflüsse sammt den Wildbachverbauungen, die Regulirung der Niederungsflüsse, die Eindeichung der staatlichen Flüsse (flössbaren, schiffbaren und Grenzflüsse), ferner die den Charakter öffentlicher Arbeiten tragenden Entwässerungen, Drainirungen und Bewässerungen grösserer Bodenflächen.

Diese durch das Land, die Bezirke, Gemeinden oder Wassergenossenschaften, ausschliesslich oder vorwiegend im Interesse der Landeskultur unternommenen Arbeiten werden aus dem Landesfonde und dem Staats-Meliorationsfonde subventionirt, vorausgesetzt, dass ihre Ausführung im Wege spezieller Landesgesetze gesichert erscheint; — oder erfolgt die Subvention auch aus der für kleinere Meliorationen bestimmten Landes- und Staatsdotations.

Diese Wasserbauten dritter Categorie, welche Meliorationen im eigentlichen Sinne dieses Wortes bedeuten, da selbe ausser dem Schutze auch die Erhöhung der Ertragsfähigkeit der Grundstücke zum Zwecke haben, umfassen die grösste Fläche im Lande.

Ihre Ausführung, welche für ein ausschliesslich Ackerbau treibendes Land so nöthig erscheint, müsste auf Hunderte von Jahren ausgedehnt werden, wenn der staatliche Meliorationsfond, dessen Jahresdotations für den Gesamtstaat gegenwärtig kaum 750.000 fl. ö. W. beträgt, nicht erhöht wird.

Die Aufsicht über die Arbeiten dieser Categorie führt das k. k. Ackerbau-Ministerium und der Landesauschuss; mit der Projectirung und Ausführung aber befasst sich das Landes-Meliorationsbureau, zum Theile auch, soweit dies die Wildbachverbauung betrifft, die in Przemyśl

czerwca 1898 w Samborze), o ile chodzi o zabudowanie potoków górskich.

Program tych robót i porządek ich wykonania ze względu na nagłość i ważność, ustanowił galicyjski Wydział krajowy już w r. 1884 po wejściu w życie państwowej ustawy melioracyjnej, a Sejm krajowy na posiedzeniu z d. 13. lutego 1894, zamienił ten program w obowiązującą uchwałę.

Odnośna rezolucya Sejmowa opiewa następnie:

»Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

1) ażeby wyjednał u c. k. Rządu przeprowadzenie zabudowań potoków górskich, równocześnie z regulacją głównych rzek karpackich, przedewszystkiem zaś zabudowanie potoków tatrzańskich wraz z regulacją Czarnego i Białego Dunajca;

2) ażeby zarządził opracowanie projektów technicznych dla przedsiębiorstw melioracyjnych, oraz przedkładał Sejmowi odnośne projekty ustaw mające na celu wykonanie tych przedsiębiorstw w następującym porządku:

a) obok kolmatacyi bagien naddniestrzańskich projekty uzupełnienia obwałowania Wisły wraz z regulacją jej nizinnych dopływów między Krakowem a Zawichostem, tudzież projekty regulacyi górnego Bugu i jego dopływów, oraz Pełtwi i Styru z dopływami;

b) projekty regulacyi dopływów górnego Dniestru między Rozwadowem a Samborem;

c) projekty regulacyi dopływów Wisły powyżej Krakowa, prawych dopływów Dniestru i nizinnych dopływów głównych rzek karpackich;

d) projekty regulacyi podgórskich dopływów rzek karpackich, o ile takowe nie będą objęte projektem zabudowań potoków górskich;

(ab 1. Juni 1898 in Sambor) befindliche Section der k. k. forsttechnischen Abtheilung für Galizien und Bukowina.

Das Programm und die Reihenfolge der Arbeiten mit Rücksicht auf ihre Dringlichkeit und Wichtigkeit hat der galizische Landesausschuss bereits im J. 1884 aufgestellt u. z. nach dem Inslebetreten des Reichs-Meliorationsgesetzes. Der Landtag erhob dieses Programm in der Sitzung vom 13. Februar 1894 zum verpflichtenden Beschlusse.

Die betreffende Resolution des Landtages lautet folgendermassen:

»Der Landtag beauftragt den Landesausschuss:

1) bei der k. k. Regierung zu erwirken: die Durchführung der Wildbachverbauungen mit der gleichzeitigen Regulirung der wichtigsten Karpathenflüsse, vor Allem aber die Verbauung der Tatrabäche mit der Regulirung des schwarzen und weissen Dunajec;

2) derselbe solle die Ausarbeitung der technischen Projecte für Meliorationsunternehmungen anordnen und dem Landtage die bezüglichlichen, die Ausführung dieser Arbeiten zum Ziele habenden Gesetzentwürfe in nachfolgender Ordnung vorlegen:

a) neben der Colmatirung der Dniestersümpfe die Projecte über die Vervollständigung der Weichseleindeichung sammt der Regulirung ihrer Niederungs-Zuflüsse zwischen Krakau und Zawichost, sowie die Regulirungsprojecte des oberen Bug und seiner Zuflüsse, weiters des Peltew und des Styr mit Zuflüssen;

b) die Regulirungsprojecte der Zuflüsse des oberen Dniester zwischen Rozwadów und Sambor;

c) die Regulirungsprojecte der Weichselzuflüsse oberhalb Krakau, der rechtsseitigen Dniesterzuflüsse und der Niederungs-Zuflüsse der wichtigsten Karpathenflüsse;

d) die Regulirungsprojecte der Vorgebirgszuflüsse der Karpathenflüsse, insoweit dieselben in den Wildbachverbauungsprojecten nicht enthalten sind;

e) projekty regulacji lewych dopływów Dniestru poniżej Rozwadowa.

Regulacja dopływów ma być podejmowaną w miarę postępu robót koło regulacji rzek głównych.

Powyższy porządek robót nie obowiązuje Wydziału krajowego co do tych melioracyj, dla których projekty techniczne są przygotowane, tudzież co do zbiorowych drenowań i nawodnień, jakie dla zachęty rolników w drodze specjalnych ustaw krajowych Wydział krajowy zamierza przeprowadzić.

II. Wykonane lub przygotowane przez Wydział krajowy melioracyjne przedsiębiorstwa krajowe, powiatowe i spółkowe tudzież melioracje prywatne.

Do r. 1898 wykonane lub przygotowane zostały przez Wydział krajowy następujące publiczne przedsiębiorstwa melioracyjne na podstawie specjalnych ustaw krajowych:

A) w dorzeczu Wisły.

a) między Krakowem a Zawichostem:

1) Obwałowanie Wisły i Sanu wraz z regulacją i obwałowaniem potoków Strachocka, Jodłówka i Bukowa na prawym brzegu Sanu w powiecie tarnobrzesckim (przedsiębiorstwo powiatowe) rozpoczęte w r. 1889 na podstawie ustawy kraj. z dnia 9. czerwca 1889, Dz. u. kraj. nr. 48. kosztem 680.600 zł. w. a., do którego przyczynia się fundusz krajowy i państwowy melioracyjny

e) die Regulirungsprojecte der linken Dniesterzflüsse unterhalb Rozwadów.

Nach Massgabe des Fortschrittes der Regulirungsarbeiten an den Hauptflüssen, hat auch die Regulirung der Zuflüsse stattzufinden.

Die angeführte Reihenfolge der Arbeiten verpflichtet nicht den Landesausschuss hinsichtlich jener Meliorationen, für welche die technischen Projecte bereits fertiggestellt sind, ebenso hinsichtlich der Collectivdrainagen und Bewässerungen, welche zur Aneiferung der Landwirthe vom Landesausschusse im Wege spezieller Landesgesetze ausgeführt werden sollen.

II. Durch den Landesausschuss ausgeführte oder vorbereitete Landes-Bezirks- und genossenschaftliche Meliorations-Unternehmungen sowie Privat-Meliorationen.

Bis zum J. 1898 wurden durch den Landesausschuss auf Grund spezieller Landesgesetze nachfolgende öffentliche Meliorationsunternehmungen ausgeführt oder bereits vorbereitet.

A) im Flussgebiete der Weichsel.

a) zwischen Krakau und Zawichost:

1) Eindeichung der Weichsel und des San mit der Regulirung und Eindämmung der Bäche Strachocka, Jodłówka und Bukowa am rechten Sanufer im Bezirke Tarnobrzeg (Bezirksunternehmen), begonnen im J. 1889 auf Grund des Landesgesetzes vom 9. Juni 1889. L. G. Bl. Nr. 48, mit einem Kostenaufwand von 680.600 fl. ö. W., zu welchem der Landes- und der staatliche Me-

datkami po 40%, powiat zaś 20%, znajduje się na ukończeniu.

Przez to obwałowanie zostanie ochronionych od zalewu 47.246 morgów urodzajnej ziemi napływowej, oraz domy mieszkalne i zabudowania gospodarcze w 64 gminach, których mieszkańcy wraz z żywym inwentarzem w czasie każdorazowego wylewu na dachach i strychach domów schronienia szukali.

2) Osuszenie bagien Niskich o powierzchni 1.880 morgów na lewym brzegu Sanu, wykonane zostało w myśl ustawy z dnia 1. lipca 1886, Dz. u. kraj. nr. 63. przez przymusową spółkę wodną. Do kosztów 20.220 zł. w. a. przyczynił się fundusz krajowy i państwowy melioracyjny zasiłkami po 20%.

3) Osuszenie bagien Rudnickich (na lewym brzegu Sanu w powiecie Nisko) obszaru 6.382 morgów, wykonane przez przymusową spółkę wodną na podstawie ustaw z dnia 1. lipca 1886, Dz. u. kraj. nr. 64. i z dnia 19. września 1891, Dz. u. kraj. nr. 70. kosztem 105.200 zł. w. a., do czego przyczynił się fundusz krajowy i państwowy melioracyjny datkiem po 30%.

W perymetrze melioracyjnym tych bagien wykonał ś. p. Ferdynand hr. Hompesch wzorowe kultury torfowe na znacznym obszarze.

4) Osuszenie bagien w powiatach łańcuckim i jarosławskim (na lewym brzegu Sanu) rozpoczęte na podstawie ustawy z d. 26. kwietnia 1893, Dz. u. kraj. nr. 28. jako przedsięwzięcie krajowe przez Wydział krajowy dla odwodnienia 5.490 morgów gruntów, o glebie przeważnie napływowej kosztem 86.250 zł. w. a., do czego przyczynia się kraj 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny 30%. Do r. 1896 wykonano 70% robót i budowę zasystowano, gdyż władza polityczna nie zawiązała dotychczas spółki wodnej, która ma uiścić 30% datek konkurencyjny.

liorationsfond je 40% und der Bezirk 20% beitragen. Die Arbeiten befinden sich in der Beendigung.

Durch diese Eindämmung werden 47.246 Joch fruchtbaren Alluvialbodens vor Überschwemmungen geschützt, ferner Wohn- und Wirthschaftgebäude in 64 Gemeinden, deren Bewohner in der Zeit der jeweiligen Überschwemmung sammt dem lebenden Inventar auf den Dächern und Dachböden Schutz suchen mussten.

2) Trockenlegung der Nisko'er Sümpfe am linken Sanufer in einer Area von 1.880 Joch ausgeführt im Sinne des Gesetzes vom 1. Juli 1886 L. G. Bl. Nr. 63 durch eine Zwangs-Wassergenossenschaft. Zum Kostenaufwande von 20.220 fl. ö. W. trugen der Landes- und der staatliche Meliorationsfond je 20% bei.

3) Entwässerung der Rudniker Sümpfe (am linken Sanufer im Bezirke Nisko) mit einer Area von 6.382 Joch, ausgeführt durch eine Zwangs-Wassergenossenschaft auf Grund der Gesetze vom 1. Juli 1886 L. G. Bl. Nr. 64 und vom 19. September 1891 L. G. Bl. Nr. 70 mit einem Kostenaufwande von 105.200 fl. ö. W., zu welchem der Landes- und der staatliche Meliorationsfond je 30% beitragen.

Im Meliorationsperimeter dieser Sümpfe führte weiland Graf Hompesch auf bedeutenden Flächen musterhafte Moorkulturen aus.

4) Trockenlegung der Sümpfe in den Bezirken Jaroslau am linken Sanufer, begonnen auf Grund des Gesetzes vom 26. April 1893 L. G. Bl. Nr. 28 zum Zwecke der Entwässerung von 5.490 Joch vorwiegend alluvialen Bodens mit einem Kostenaufwande von 86.250 fl. ö. W., zu welchem das Land 40% und der staatliche Meliorationsfond 30% beiträgt. Bis z. J. 1896 wurden 70% der Arbeiten ausgeführt und dieselben sodann eingestellt, da die politische Behörde eine Wassergenossenschaft, welche 30% beizutragen hätte, bis nun nicht gebildet hat.

5) Regulacja górnego Wisłoka (lewego dopływu Sanu) i Pielnicy, wykonana w myśl ustawy z d. 1 lipca 1886, Dz. u. kraj nr. 68. przez przymusową spółkę wodną kosztem 129.000 zł. w. a. (bez kosztów zarządu, które pokryła spółka) przy 30% zasiłkach kraju i państwowego funduszu melioracyjnego.

Celem tej regulacji jest ochrona od wylewów i odwodnienie 7.107 morgów bardzo urodzajnych gruntów na tak zwanem »Podolu sanockiem« w powiatach sanockim i brzozowskim.

6) Regulacja rzeki Łęgu (dopływu Wisły w pow. tarnobrzeskim), wykonana w myśl ustaw z d. 1. lipca 1886, Dz. u. kraj. nr. 65. i z d. 7. listopada 1895, Dz. u. kraj. nr. 81. jako przedsiębiorstwo krajowe przez Wydział krajowy.

Koszta regulacji i obwałowania tej rzeki od granicy gminy Krawce do Wisły w sumie 342.000 zł. w. a., pokrył w wysokości 40% fundusz krajowy, po 30% zaś państwowy fundusz melioracyjny i przymusowa spółka wodna, koszta zaś regulacji i zalesienia górnej przestrzeni w Krawcach, która ma charakter potoku dzikiego, w sumie 23.000 zł. w. a., fundusz krajowy i państwowy melioracyjny po połowie.

Celem regulacji jest ochrona od wylewów i pogłębienie łożyska dla utworzenia odpływu dla 17.898 morgów gruntów.

7) Regulacja i obwałowanie rzeki Trześniówki (dopływu Wisły) i potoku Żupawy w powiecie tarnobrzeskim, wykonana w myśl ustawy z d. 11. czerwca 1887, Dz. u. kraj. nr. 43. jako przedsiębiorstwo krajowe przez Wydział krajowy. Do kosztów obliczonych na 177.000 zł. w. a., przyczynił się kraj 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny i przymusowa spółka wodna 30%.

5) Die Regulierung des oberen Wisłok (linkseitiger Sanzufluss) und der Pielnica ausgeführt im Sinne des Gesetzes vom 1. Juli 1886 L. G. Bl. Nr. 68 durch eine Zwangswassergenossenschaft mit einem Kostenaufwande von 129.000 (ungerechnet die seitens der Genossenschaft getragenen Regie-Kosten), zu welchen das Land und der staatliche Meliorationsfond je 30% beitrugen.

Das Ziel dieser Regulierung bildet der Schutz vor Ueberschwemmungen und die Entwässerung von 7.107 Joch sehr fruchtbarer Gründe in der sog. »Sanoker Tiefebene« in den Bezirken Sanok und Brzozów.

6) Die Regulierung und Eindeichung des Flusses Łęg (Zufluss der Weichsel im Bezirke Tarnobrzeg) ausgeführt im Sinne der Gesetze vom 1. Juli 1886 L. G. Bl. Nr. 65 und vom 7. November 1895 L. G. Bl. Nr. 81 durch den Landesausschuss als Landesunternehmen.

Die Regulierungs- und Eindämmungskosten dieses Flusses von der Gemeindegrenze Krawce bis zur Weichsel in der Höhe von 342.000 fl. ö. W. deckte der Landesfond durch einen 40%, der staatliche Meliorationsfond und die Zwangs-Genossenschaft durch einen je 30% Beitrag; die Regulierungs- und Aufforstungskosten des oberen wildbachartigen Laufes in Krawce aber, in der Höhe von 23.000 fl. ö. W. deckten je zur Hälfte der Landes- und der staatliche Meliorationsfond.

Die Regulierung bezweckt den Schutz vor Ueberschwemmungen und Vertiefung des Flussbettes zur Vorfluth-Beschaffung für 17 899 Joch Gründe.

7) Die Regulierung und Eindämmung des Flusses Trześniówka (Weichselzufluss) u. des Baches Zupa wa im Bezirke Tarnobrzeg ausgeführt im Sinne des Gesetzes vom 11. Juni 1887 L. G. Bl. Nr. 43 durch den Landesausschuss als ein Landesunternehmen. Zu den, auf 177.000 fl. ö. W. berechneten Kosten trug das Land 40%, der staatliche Meliorationsfond und die Zwangs-Genossenschaft je 30%.

Celem regulacji jest ochrona od zalewu i odwodnienie 10.044 morgów gruntów.

8) Regulacja i obwałowanie Krzemienicy Babulówki i Rowu (dopływów Wisły), oraz potoku Trześni (dopływu Wisłoki) w powiatach tarnobrzeskim i mieleckim, rozpoczęta w r. 1889 w myśl ustaw z d. 10. czerwca 1888, Dz. u. kraj. nr. 70. i z d. 7. marca 1897, Dz. u. kraj. nr. 17, przez Wydział krajowy jako przedsięwzięcie krajowe, ukończoną będzie w r. 1901.

Do kosztów obliczonych na 350.000 zł. w. a., przyczynia się kraj 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny i przemysłowa spółka wodna datkiem po 30%. Celem regulacji jest ochrona od zalewu i odwodnienie 18.120 morgów gruntów.

9) Regulacja odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową dębicko-tarnobrzeską dla odwodnienia 10.000 morgów gruntów, wykonana przez spółkę wodną kosztem 35.000 zł. w. a. Ustawą z d. 13. maja 1885, Dz. u. kraj. nr. 35, przyznano spółce wodnej z funduszu krajowego i państwowego melioracyjnego 4% pożyczki po 6.300 zł. w. a.

10) Uzupełnienie obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie mieleckim ma być wykonane w myśl uchwalonego przez Sejm d. 30. stycznia 1896, projektu ustawy jako przedsięwzięcie powiatowe przez Wydział krajowy w ciągu lat ośmiu.

Koszta tej melioracji w sumie 897.400 zł. w. a. pokrywa w stosunku po 40% fundusz krajowy i państwowy melioracyjny, 20% zaś powiat mielecki.

Die Regulirung bezweckt den Schutz vor Ueberschwemmungen und die Entwässerung von 10.044 Joch Gründe.

8) Die Regulirung und Eindämmung der Krzemienica, Babulówka und des Rów (Weichselzuflüsse), ferner des Baches Trzeźnia (Wisłokazufluss) in den Bezirken Tarnobrzeg und Mielec, begonnen durch den Landesausschuss als Landesunternehmen im Sinne der Gesetze vom 10. Juni 1888 L. G. Bl. Nr. 70 und 7. März 1897 L. G. Bl. Nr. 17 wird im J. 1901 zu Ende geführt.

Zu den mit 350.000 fl. ö. W., veranschlagten Kosten leistet das Land einen 40%, der staatliche Meliorationsfond und die Zwangs-Genossenschaft je einen 30% Beitrag. Das Ziel der Regulirung bildet Schutz vor Ueberschwemmungen und Entwässerung von 18.120 Joch Gründe.

9) Die Regulirung des Abflusses der Wässer zwischen der Wisłoka und der Landesstrasse Dębica-Tarnobrzeg behufs Entwässerung von 10.000 Joch Gründe, ausgeführt durch die Wassergenossenschaft mit einem Kostenaufwande von 35.000 fl. ö. W. Durch das Gesetz vom 13. Mai 1885 L. G. Bl. Nr. 35, wurde der Wassergenossenschaft aus dem Landes- und dem staatlichen Meliorationsfonde eine 4% Anleihe zu je 6.300 fl. ö. W. zuerkannt.

10) Die Vervollständigung der Eindeichung der Weichsel und der Wisłoka im Bezirke Mielec hat im Sinne des durch den Landtag am 30. Jänner 1896 beschlossenen Gesetzentwurfes, als ein Bezirks-Unternehmen durch den Landesausschuss binnen acht Jahren ausgeführt zu werden.

Die Kosten dieser Melioration in der Höhe von 897.400 fl. ö. W. werden durch einen je 40% Beitrag des Landes- und des staatlichen Meliorationsfondes und einen 20% Beitrag seitens des Bezirkes Mielec gedeckt.

Celem przedsiębiorstwa jest ochrona od zalewu 40.730 morgów urodzajnych gruntów napływowych, oraz odwodnienie rowami dalszej powierzchni 28.447 morgów za bagnionych gruntów.

Jakkolwiek projekt ustawy z powodu znacznego obciążenia państwowego funduszu melioracyjnego nie został jeszcze przedłożony do Najwyższej sankcyi, co miało nastąpić w r. 1898 a obecnie odroczone do r. 1899, to jednak za zezwoleniem c. k. Ministerstwa rolnictwa roboty rozpoczęte zostały w roku bieżącym na razie na rachunek I. raty 40% datku krajowego w kwocie 44.870 zł. w. a., celem dostarczenia zarobku ludności cierpiącej niedostatek, która w r. 1897 z powodu ulewnych deszczów poniosła szkody na 610.409 zł. w. a.

11) Uzupelnienie regulacyi potoku Staro Brnia (lewego dopływu Wisłoki) w powiecie mieleckim wykonane przez spółkę wodną kosztem 85.000 zł. w. a. do czego w myśl ustawy z d. 1. lipca 1886 Dz. u. kr. Nr. 67 przyczynił się fundusz krajowy i państwowy melioracyjny zasiłkami po 30%. Regulacja ta ma na celu ochronę od zalewu i osuszenie 17.965 morgów urodzajnych gruntów.

12) Regulacja i obwałowanie rzeki Nowego Brnia (dopływu Wisły) z dopływami rozpoczęta pierwotnie przez spółkę wodną (ustawa z d. 13. maja 1885 Dz. u. kraj. Nr. 34) a kontynuowana przez Wydział krajowy w myśl ustawy z d. 29. sierpnia 1890 Dz. u. kraj. Nr. 43, ma być w myśl uchwalonego przez Sejm d. 5. lutego 1897, projektu ustawy wykończoną w drodze przedsiębiorstwa krajowego.

Die Unternehmung bezweckt den Schutz vor Ueberschwemmungen auf einer Fläche von 40.730 Joch fruchtbarer Alluvialböden, ferner die Entwässerung durch Gräben einer weiteren Fläche von 28.447 Joch versumpfter Gründe.

Trotzdem der Gesetzesentwurf wegen bedeutender Ueberlastung des staatlichen Meliorationsfondes zur Allerhöchsten Sanktion noch nicht vorgelegt wurde, was im J. 1898 in Aussicht gestellt, bis zum J. 1899 aber verschoben wurde, so wurden doch die Arbeiten mit Zustimmung des k. k. Ackerbau-Ministeriums vorerst auf Rechnung der I. Rate des 40% Landesbeitrages in der Höhe von 44.870 fl. ö. W. bereits im laufenden Jahre begonnen und zwar aus dem Beweggrunde, um der dortigen nothleidenden Bevölkerung, welche im J. 1897 in Folge von Wolkenbrüchen einen Schaden von 610.409 fl. ö. W. erlitt, Arbeit zu verschaffen.

11) Vervollständigung der Regulirung des Stary Breń-Baches (linker Zufluss der Wisłoka im Bezirke Mielec) ausgeführt durch die Wassergenossenschaft mit einem Kostenaufwande von 85.000 fl. ö. W., zu welchem im Sinne des Gesetzes vom 1. Juli 1886 L. G. Bl. Nr. 67 der Landes- und der staatliche Meliorationsfond Beiträge zu je 30% leisteten. Diese Regulirung bezweckt Schutz vor Ueberschwemmungen und Entwässerung von 17.965 Joch fruchtbarer Gründe.

12) Die Regulirung und Eindämmung des Flusses Nowy Breń (Weichselzufluss) mit den Zuflüssen, ursprünglich durch die Wassergenossenschaft begonnen (Gesetz vom 13. Mai 1885 L. G. Bl. Nr. 34) und fortgeführt durch den Landesausschuss im Sinne des Gesetzes vom 29. August 1890 L. G. Bl. Nr. 43 soll nach dem durch den Landtag am 5. Februar 1897 beschlossenen Gesetzentwurfe im Wege der Landesunternehmung beendet werden.

Do kosztów obliczonych na 779.500 zł. w. a. przyczynia się kraj 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny i spółka wodna po 30%.

Przez tę regulacją ma być ochroniony od wylewów i odwodniony obszar 31.814¹/₂ morgów gruntów w powiatach mieleckim i dąbrowskim.

13) Regulacja rzeki Białej (dopływu Dunajca) wraz z zabudowaniem potoków górskich i obwałowanie prawego brzegu Dunajca w powiatach tarnowskim, grybowski i dąbrowskim rozpoczęte zostały na podstawie ustawy z d. 1. września 1892 Dz. u. kraj. Nr. 72, jako przedsiębiorstwo krajowe przez Wydział krajowy i mają być wykończone w ciągu lat piętnastu.

Do kosztów obliczonych na 1,789.000 zł. w. a. przyczyniają się fundusz krajowy datkiem 609.800 zł. w. a., państwowy fundusz melioracyjny zasiłkiem 894.500 zł. w. a., państwowa dotacja budowli wodnych zasiłkiem 121.200 zł. w. a., powiaty zaś datkami: tarnowski 119.000 zł. w. a., grybowski 24.800 zł. w. a. i dąbrowski 19.700 zł. w. a.

Przedsiębiorstwo to ma na celu powstrzymanie żwiru i kamieni w górach, ubezpieczenie brzegów i ochronę od zwykłych wylewów nadbrzeżnych gruntów na całej długości Białej, ułatwienie spławu na dolnej przestrzeni Białej dla transportu kamienia budowlanego, tudzież ochrona od nadzwyczajnych wylewów gruntów położonych w dolnym biegu Białej i na prawym brzegu Dunajca (38.464 morgów).

14) Regulacja i obwałowanie potoku Kisieliny (dopływu Wisły), wraz z obwałowaniem Wisły między Kisieliną a Dunajcem, tudzież obwałowaniem lewego brzegu Dunajca od Biskupic radłowskich do Wisły w powiatach dąbrowskim i brzeskim, rozpoczęta na podstawie ustawy z d. 1. lipca, 1886. Dz. u. kr. Nr. 66. prowadzoną jest obecnie w myśl ustawy z d. 22. września,

Zu den mit 779.500 fl. ö. W. veranschlagten Kosten trägt das Land 40%, der staatliche Meliorationsfond und die Wassergenossenschaft je 30% bei.

Durch diese Regulierung soll vor Ueberschwemmungen geschützt und entwässert werden eine Fläche von 31.814 $\frac{1}{2}$ Joch Gründe in den Bezirken Mielec und Dąbrowa.

13) Die Regulierung des Flusses Biała (Zufluss des Dunajec), sammt Wildbachverbauung und Eindeichung des rechten Dunajecufers in den Bezirken Tarnów, Grybów und Dąbrowa wurden auf Grund des Gesetzes vom 1. September 1892 L. G. Bl. Nr. 72 als Landesunternehmen durch den Landesausschuss begonnen und sollen binnen 15 Jahren vollendet werden.

Zu den auf 1,789.000 fl. ö. W. veranschlagten Kosten tragen bei: der Landesfond 609.800 fl. ö. W., der staatliche Meliorationsfond 894.500 fl. ö. W., die staatliche Wasserbau-Dotation 121.200 fl. ö. W., die Bezirke aber Tarnów 119.000 fl. ö. W., Grybów 24.800 fl. ö. W. und Dąbrowa 19.700 fl. ö. W.

Das Ziel dieses Unternehmens bildet die Zurückhaltung des Schotters und der Steintrümmer, Uferschutz und Schutz vor gewöhnlichen Ueberschwemmungen der Ufergründe auf der ganzen Länge der Biała, Erleichterung der Verflössung im Unterlaufe der Biała behufs Transportes von Stein-Baumaterial, ferner Schutz vor aussergewöhnlichen Ueberschwemmungen der im Unterlaufe der Biała und am rechten Dunajecufer gelegenen Gründe (38.464 Joch).

14) Die Regulierung und Eindämmung des Baches Kisielina (Weichselzufluss) sammt Eindämmung der Weichsel zwischen der Kisielina und dem Dunajec, ferner Eindämmung des linken Dunajecufers von Biskupice radłowskie bis zur Weichsel in den Bezirken Dąbrowa und Brzesko, begonnen auf Grund des Gesetzes vom 1. Juli 1886 L. G. Bl. Nr. 66, als Landesunternehmen durch den Landesausschuss, wird gegenwärtig

1896. Dz. u. kraj. Nr. 65. jako przedsiębiorstwo krajowe przez Wydział krajowy.

Regulacja ta z obwałowaniem ma na celu ochronę od zalewu i odwodnienie 24.056 morgów urodzajnych gruntów napływowych; do kosztów zaś w sumie 360.600 zł. w. a. przyczynia się kraj datkiem 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny i dwie spółki wodne datkami po 30%.

15) Obwałowanie lewego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowskich w powiecie tarnowskim, ma być wykonane w myśl ustawy z d. 2. września, 1895, Dz. u. kraj. Nr. 69. jako przedsiębiorstwo krajowe kosztem 140.000 zł. w. a. przy 40% udziale kraju i 30% datkach państwowego funduszu melioracyjnego i przymusowej spółki wodnej. Przedsiębiorstwo ma na celu ochronę od wylewów i odwodnienie 4.755 morgów bardzo urodzajnych gruntów napływowych. Dotychczas wykonano tylko 70% robót, gdyż spółka wodna przez władzę polityczną nie została zawiązana.

16) Obwałowanie prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami, wraz z regulacją kilku nizinnych dopływów Wisły na tej przestrzeni w powiatach podgórskim, wielickim i bocheńskim ma być wykonane w myśl ustawy z d. 19. października 1892, Dz. u. kraj. Nr. 77, jako przedsiębiorstwo krajowe kosztem 218.000 zł., z czego pokrywa kraj 40%, a państwowy fundusz melioracyjny i spółka wodna po 30%. Przedsiębiorstwo to ma na celu ochronę, od wylewów i odwodnienie 8.814 morgów gruntów.

17) Uzupełnienie obwałowania lewego brzegu Wisły między Krakowem a granicą.

tig im Sinne des Gesetzes vom 22. September 1896 L. G. Bl. Nr. 65 weitergeführt.

Diese Regulierung sammt der Eindämmung hat den Schutz vor Ueberschwemmungen und die Entwässerung von 24.056 Joch fruchtbarer Alluvialgründe zum Zwecke.

Zu den Kosten in der Höhe von 360.600 fl. ö. W. trägt das Land 40%, der staatliche Meliorationsfond und zwei Wassergenossenschaften zusammen je 30% bei.

15) Die Eindämmung des linken Dunajecufers von der Eisenbahnbrücke in Bogumiłowice bis Biskupice radłowski im Bezirke Tarnow, hat im Sinne des Gesetzes vom 2. September 1895 L. G. Bl. Nr. 69 als Landesunternehmen mit einem Kostenaufwande von 140.000 fl. ö. W. bei einer 40% Beteiligung seitens des Landes, und einer je 30% Beteiligung seitens des staatlichen Meliorationsfondes und der Zwangsgenossenschaft ausgeführt zu werden.

Das Unternehmen beabsichtigt Schutz vor Ueberschwemmungen und Entwässerung von 4.755 Joch sehr fruchtbarer Alluvialgründe. Bis gegenwärtig wurden nur 70% der Arbeiten ausgeführt, da die politische Behörde eine Zwangsgenossenschaft noch nicht gebildet hat.

16) Die Eindämmung des rechten Weichselufers zwischen Podgórze und Niepołomice sammt der Regulierung der Niederungszuflüsse der Weichsel auf dieser Strecke in den Bezirken Podgórze, Wieliczka und Bochnia, soll im Sinne des Gesetzes vom 19. October 1892 L. G. Bl. Nr. 77 als ein Landesunternehmen mit dem Kostenaufwande von 218.000 fl. ö. W., zu welchem das Land 40%, der staatliche Meliorationsfond und die Genossenschaft je 30% beitragen, ausgeführt werden.

Dieses Unternehmen hat Schutz vor Ueberschwemmungen und Entwässerung von 8.814 Joch Gründe zum Ziele.

17) Die Vervollständigung der Eindeichung des linken Weichselufers zwischen

państwa ma być wykonane w myśl uchwalonego przez Sejm d. 5. lutego 1897 projektu ustawy, jako przedsiębiorstwo krajowe kosztem 435.480 zł. w. a., do czego przyczynia się kraj datkiem 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny i konkurencya datkami po 30%.

Roboty przytem przedsiębiorstwie, które ma na celu ochronę od wylewów 5.148 morgów wartościowych gruntów pod Krakowem, zostaną rozpoczęte, skoro spółka wodna zostanie zawiązana, a projekt ustawy uzyska Najwyższą sankcyę.

Oprócz powyższych 17 ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych, wykonały spółki wodne przed wejściem w życie państwowej ustawy melioracyjnej dwie większe roboty w nizinie nadwiślańskiej, mianowicie :

18) regulacyę odpływu wód kanałem Zyblikiewicza w powiecie dąbrowskim dla odwodnienia 13.428 morgów gruntów, kosztem 81.664 zł. w. a. przy zasiłkach kraju i państwa w kwocie 30.183 zł. w. a.;

19) regulacyę potoku Żabnicy w powiecie tarnowskim dla ochrony od wylewu i odwodnienia 2.479 morgów kosztem 23.133 zł. w. a. przy zasiłkach kraju (5.600 zł. w. a.), państwa (4.000 zł. w. a.) i tarnowskiej Kasy oszczędności (2.000 zł. w. a.).

W stadyum opracowania znajdują się trzy projekty techniczne uzupełnienia obwałowania Wisły, po których zrealizowaniu cała akcyja koło ochrony od wylewów i odwodnienia Powiśla będzie ukończoną mianowicie :

projekt obwałowania Wisły między Dunajcem i Nowym Brniem w powiecie dąbrowskim;

projekt obwałowania Wisły między Rabą i Kisieliną z obwałowaniem prawego brzegu Raby, tudzież regu-

Krakau und der Reichsgrenze, soll im Sinne des vom Landtage am 5. Februar 1897 beschlossenen Gesetzentwurfes als ein Landesunternehmen mit einem Kostenaufwande von 435.480 fl. ö. W. ausgeführt werden, zu welchem das Land 40%, der staatliche Meliorationsfond und die Concurrenz je 30% beitragen.

Die Arbeiten dieser Unternehmung, welche Schutz vor Ueberschwemmungen auf 5.148 Joch werthvoller, bei Krakau gelegener Gründe zum Ziele hat, werden begonnen, sobald die Wassergenossenschaft sich bildet und der Gesetzentwurf die Allerhöchste Sanktion erhält.

Ausser den oben angeführten 17 gesetzlichen Meliorationsunternehmungen, haben Wassergenossenschaften noch vor dem Inslebentreten des Reichs Meliorationsgesetzes zwei grössere Arbeiten in der Weichselniederung ausgeführt, u. z.

18) Die Regulirung des Wässerabflusses durch den Zyblikiewicz-Canal im Bezirke Dąbrowa behufs Entwässerung von 13.428 Joch Gründe mit einem Kostenaufwande von 81.964 fl. ö. W., mit einer Beitragsleistung des Landes und des Staates im Gesamtbetrage von 30.183 fl. ö. W.

19) Die Regulirung des Baches Żabnica im Bezirke Tarnow zum Schutze vor Ueberschwemmung und Entwässerung von 2.473 Joch Gründe, mit einem Kostenaufwande von 23.133 fl. ö. W., zu welchem das Land 5.600 fl., der Staat 4.000 fl. und die Sparcassa in Tarnow 2.000 fl. ö. W. beitrugen.

Im Stadium der Bearbeitung befinden sich drei auf die Vervollständigung der Weichsel-Eindeichung bezughabende Projecte, nach deren Realisirung die ganze zum Schutze gegen Ueberschwemmungen u. zur Entwässerung der Weichselniederung eingeleitete Action beendet sein wird, u. z.: das Project der Eindeichung der Weichsel zwischen dem Dunajec und dem Nowy Brzeń im Bezirke Dąbrowa; das Project der Eindeichung der Weichsel zwischen der Raba und Kisielina mit der Eindeichung des rechten

lacyą Uszwicy i Grobki z dopływami w powiatach brzeskim i bocheńskim:

wreszcie projekt obwałowania Wisły między Niepolicami a Rabą z obwałowaniem lewego brzegu Raby i regulacyą potoku Drwinki w powiecie bocheńskim.

Nadto w dorzeczu Wisły powyżej Zawichostu wykonano następujące zabudowania potoków górskich:

20) zabudowanie dzikich potoków w dorzeczu Skawy w powiecie myślenickim, w myśl ustawy z d. 4. sierpnia 1892, Dz. u. kr. Nr. 68 kosztem 103.938 zł. w. a.;

21) zabudowanie i regulacyę potoku Niszkówki (dopływu Dunajca) w powiecie nowosądeckim, w myśl ustawy z d. 12. kwietnia 1893, Dz. u. kraj. Nr. 23, kosztem 25.736 zł. w. a.;

22) zabudowanie potoku Michalów (dopływu Dunajca) w gminie Maniowy, powiatu nowotarskiego, w myśl ustawy z d. 12. kwietnia 1893, Dz. u. kraj. Nr. 22, kosztem 8.000 zł. w. a.;

23) zabudowanie zaś potoku Bystry (Białego Dunajca) w Zakopanem, które w myśl uchwalonego przez Sejm d. 5. lutego 1897 projektu ustawy ma być wykonane kosztem 120.000 zł. w. a. w drodze przedsiębiorstwa krajowego, rozpoczęto w r. 1898 na razie na rachunek datku krajowego.

Koszta zabudowań potoków górskich pod 20, do 23, wymienionych, które przeprowadza sekcyja galicyjska c.k. Oddziału leśno-technicznego pod nadzorem Ministerstwa rolnictwa i Wydziału krajowego, pokrywa po połowie fundusz krajowy i państwowy melioracyjny.

Opracowane przez sekcyę galicyjską c. k. Oddziału leśno-technicznego dalsze projekty: zabudowań potoków

Ufers der Raba, wie auch der Regulirung der Uszwica und der Grobka sammt den Zuflüssen in den Bezirken Brzesko und Bochnia und schliesslich des Project der Eindeichung der Weichsel zwischen Niepołomice und der Raba mit der Eindeichung des linken Rabaufers und Regulirung des Drwinkabaches im Bezirke Bochnia.

Im Flussgebiete der Weichsel oberhalb Zawichost wurden überdiess nachfolgende Wildbachverbauungen ausgeführt:

20) Wildbachverbauungen im Flussgebiete der Skawa im Bezirke Myślenice, im Sinne des Gesetzes vom 4. August 1892 L. G. Bl. Nr. 68, mit einem Kostenaufwande von 103.938 fl. ö. W.;

21) Verbauung und Regulirung des Baches Nizskówka (Zufluss des Dunajec) im Bezirke Neu Sandez mit einem Kostenaufwande von 25.736 fl. ö. W., im Sinne des Gesetzes vom 12. April 1893 L. G. Bl. Nr. 23;

22) Verbauung des Baches Michalów (Dunajeczfluss) in der Gemeinde Maniowy des Bezirkes Nowy Targ, im Sinne des Gesetzes vom 12. April 1893 L. G. Bl. Nr. 22, mit einem Kostenaufwande von 8.000 fl. ö. W.;

23) die Verbaung des Baches Bystra (weisser Dunajec) in Zakopane hingegen, welche im Sinne des vom Landtag am 5. Februar 1897 beschlossenen Gesetzentwurfes mit einem Kostenaufwande von 120.000 fl. ö. W. als ein Landesunternehmen auszuführen ist, wurde vorerst auf Rechnung des Landesbeitrages im J. 1898 begonnen.

Die Kosten der ad 20, bis 23, namhaft gemachten Wildbachverbauungen, welche unter Oberaufsicht des Ackerbau-Ministeriums und des Landesausschusses durch die galizische Section der k. k. forsttechnischen Abtheilung ausgeführt werden, decken je zur Hälfte der Landes- und der staatliche Meliorationsfond.

Die weiteren seitens der galizischen Section der k. k. forsttechnischen Abtheilung ausgearbeiteten Wild-

górkich w dorzeczu Soły, zabudowania potoku Wierchomli (dopływu Popradu) i Cisówki-Olszanki (dopływu Sanu) nie były jeszcze przedmiotem obrad Sejmu galicyjskiego.

b) W dorzeczu Bugu (dopływu Wisły) wykonane lub rozpoczęte zostały:

24) Regulacja rzeki Bugu od ujścia Pełtwi w Busku do granicy państwa w powiatach sokalskim i kamioneckim, która w myśl ustawy z dnia 9. lipca 1894, Dz. u. kraj. Nr. 69 ma być wykonaną w latach dwunastu przez Wydział krajowy kosztem 594.000 zł. w. a.

Regulacja ta, której koszta pokrywa w stosunku 40% fundusz krajowy, 30% państwowy fundusz melioracyjny, 20% państwowa dotacja budowli wodnych, a 10% konkurencja, rozpoczęta została w r. 1893 i ma na celu obok poprawienia spławu ochronę od zwyczajnych wód wielkich i umożliwienie odwodnienia 7.258 morgów łąk nadbrzeżnych.

25) Regulacja potoku Dumnego od Kuzkizowa do Łiska, w powiecie lwowskim i kamioneckim wykonana w myśl ustawy z d. 9. lipca 1894, Dz. u. kraj. Nr. 70, jako przedsiębiorstwo krajowe, kosztem 57.600 zł. w. a., do czego przyczynia się kraj 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny i przymusowa spółka wodna po 30%. Regulacja ta ma na celu odwodnienie i ochronę od zwyczajnych wylewów 1.438 morgów łąk.

26) Regulacja potoku Przegnojówki z dopływami w powiecie przemysłańskim wykonana w myśl ustawy z d. 16. października 1895, Dz. u. kraj. Nr. 75, jako przedsiębiorstwo krajowe kosztem 84.000 zł. w. a., do czego przyczynia się kraj 40%, państwowy zaś fun-

bachverbauungs-Projecte im Flussgebiete der Soła, Verbauung der Bäche Wierchomla (Popradzufluss) und Cisówka Olszanka (Sanzufluss) waren noch kein Gegenstand der Berathung seitens des galizischen Landtages.

b) Im Flussgebiete des Bug (Weichselzufluss) wurden ausgeführt oder begonnen;

24) die Regulirung des Bug Flusses von der Einmündung der Peltew bei Busk bis zur Reichsgrenze u. z. in den Bezirken Sokal und Kamionka, welche im Sinne des Gesetzes vom 9. Juli 1894 L. G. Bl. Nr. 69 durch den Landesausschuss innerhalb zwölf Jahren mit einem Kostenaufwande von 594.000 fl. ö. W., auszuführen ist.

Diese Regulirung, deren Kosten der Landesfond mit einem 40%, der staatliche Meliorationsfond mit einem 30%, die staatliche Dotation für Wasserbauten mit einem 20%, und die Concurenz mit einem 10% Beiträge decken, wurde im Jahre 1893 begonnen und hat dieselbe nebst einer Verbesserung der Flössbarkeit, den Schutz vor üblichen Hochwässern und die Ermöglichung einer Entwässerung von 7.258 Joch Uferwiesen zum Ziele.

25) Die Regulirung des Baches Dumny von Kukizów bis Lisko in den Bezirken Lemberg und Kamionka, wurde im Sinne des Gesetzes vom 9. Juli 1894 L. G. Bl. Nr. 70 als ein Landesunternehmen mit einem Kostenaufwande von 57.600 fl. ö. W. ausgeführt, zu welchem das Land 40%, der staatliche Meliorationsfond und die Zwangsgenossenschaft je 30% beitrugen. Diese Regulirung bezweckt die Entwässerung und den Schutz vor Überschwemmungen auf einer Fläche von 1.448 Joch Wiesen.

26) Die Regulirung des Baches Przegnojówka mit den Zuflüssen im Bezirke Przemysłany, ausgeführt im Sinne des Gesetzes vom 16. October 1895 L. G. Bl. Nr. 75 als ein Landesunternehmen mit einem Kostenaufwande von 84.000 fl. ö. W., zu welchem das Land 40%, der staatliche Meliorationsfond und die Zwangs-

dusz melioracyjny i przymusowa spółka wodna po 30%. Przez regulację tę ma być odwodniony i ochroniony od dorocznych zwykłych wylewów obszar 3.539 morgów.

27) Zabudowanie potoku Glińsko w powiecie żółkiewskim rozpoczęte na podstawie ustawy z d. 18. maja 1896 Dz. u. kraj. Nr. 37 kosztem 48.000 zł. w. a., z czego kraj i państwowy fundusz melioracyjny pokrywają po 50%.

28) Wreszcie wedle, uchwalonego przez Sejm d. 17. lutego 1898 projektu ustawy, ma być wykonana w drodze przedsiębiorstwa krajowego regulacja rzeki Pełtwi z dopływami i nawodnienie gruntów nadbrzeżnych wodą z kanałów miasta Lwowa kosztem 2,885.000 zł. w. a., do czego mają się przyczynić kraj, tudzież państwowy fundusz melioracyjny i inwestycyjny datkami po 30%, konkurencja zaś 10%.

Regulacja ta, która ma na celu odwodnienie i ochronę od wylewów letnich 12.969 morgów gruntów w 35 gminach powiatu lwowskiego, przemysłańskiego, złoczowskiego i kamioneckiego, ułatwienie kanalizacyi i rozszerzenie miasta Lwowa, tudzież nawodnienie 6.354 morgów łąk, pastwisk i ogrodów, rozpoczętą zostanie dopiero po zawiązaniu spółek wodnych i uzyskaniu od państwa zasiłków z funduszu melioracyjnego i inwestycyjnego.

B) W dorzeczu Dniestru.

29) Zabudowanie dzikich potoków i zalesienie nagich stoków górskich w dorzeczu Dniestru w powiatach turczańskim i staromiejskim rozpoczęte

genossenschaft je 30% beitragen. Durch diese Regulierung soll vor gewöhnlichen alljährlichen Überschwemmungen geschützt und entwässert werden eine Fläche von 3.539 Joch.

27) Die Verbauung des Baches Glińsko im Bezirke Żólkiew, auf Grund des Gesetzes vom 18. Mai 1896. L. G. Bl. Nr. 37., begonnen u. z. mit einem Kostenaufwande von 48,000 fl. ö. W., welcher durch einen je 50% Beitrag des Landes und des staatlichen Meliorationsfondes gedeckt werden.

28) Schliesslich soll nach dem vom Landtage am 17 Februar 1898 beschlossenen Gesetzentwurfe die Regulierung der Pełtew und ihrer Zuflüsse samt Bewässerung der Ufergründe mit dem Canalwasser der Stadt Lemberg mit einem Kostenaufwande von 2,885,000 fl. ö. W., im Wege der Landesunternehmung ausgeführt werden. Zu den Kosten sollen beitragen: das Land, der staatliche Meliorations- und der Investitionsfond je 30% und die Concurrenz 10%.

Diese Regulierung, welche Entwässerung und Schutz vor Sommerüberschwemmungen von 12.969 Joch in 35 Gemeinden der Bezirke Lemberg, Przemyślany, Złoczów und Kamionka, die Erleichterung der Canalisation und der Erweiterung der Stadt Lemberg, ferner die Bewässerung von 6,354 Joch Wiesen, Weiden und Gärten zum Ziele hat, wird erst nach erfolgter Bildung der Wassergenossenschaften und Zusicherung staatlicher Unterstützungen aus den Meliorations- und Investitionsfondes begonnen werden.

B) Im Flussgebiete des Dniester.

29) Wildbachverbauungen und Bewaldung der nackten Gebirgshänge im Flussgebiet des Dniester in den Bezirken Turka

w myśl ustawy z d. 18. maja 1896 Dz. u. kraj. Nr. 36, ma być wykonane w drodze przedsiębiorstwa krajowego w ciągu lat piętnastu, kosztem 606.000 zł. w. a., z czego fundusz krajowy i państwowy melioracyjny pokrywają po 50%.

30) Zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja w powiecie turczańskim wykonane w myśl ustawy z d. 4. sierpnia 1892 Dz. u. kraj. Nr. 67 kosztem 10.738 zł. w. a., który został pokryty po połowie z funduszu krajowego i państwowego melioracyjnego.

31) Regulacja górnej sekcji Gnitej Lipy w powiecie przemysłańskim i rohatyńskim wykonana w myśl ustawy z d. 1. lipca, 1886. Dz. u. kraj. Nr. 69. jako przedsiębiorstwo krajowe kosztem 135.000 zł. w. a., do czego przyczynił się kraj 40%, państwowy zaś fundusz melioracyjny i przymusowa spółka wodna po 30%. Regulacja ta ma na celu ochronę od wylewów i odwodnienie 2.615 morgów łąk nadbrzeżnych.

32) Regulacja środkowej sekcji Gnitej Lipy w powiecie rohatyńskim rozpoczęta w myśl ustawy z d. 19. marca, 1897. Dz. u. kraj. Nr. 20. kosztem 346.000 zł. w. a., który pokrywają kraj, państwo i spółka wodna w stosunku pod 31) podanym. Regulacja ta ma na celu ochronę od zalewu i odwodnienie 4.626 morgów barłzo żyznych łąk nadbrzeżnych.

33) Regulacja rzeki Złotej Lipy od stawu w Brzeżanach do Litwinowa w powiatach brzeżańskim i podhajeckim wykonana na podstawie ustawy z d. 10. maja, 1893. Dz. u. kraj. Nr. 30. jako przedsiębiorstwo krajowe kosztem 132.000 zł. w. a., który pokrywają kraj, państwowy fundusz melioracyjny i przymusowa

und Stare Miasto, begonnen im Sinne des Gesetzes vom 18. Mai 1896. L. G. Bl. Nr. 36, sollen als Landesunternehmen binnen 15 Jahren mit einem Kostenaufwande von 606,000 fl. ö. W., zu welchem der Landes- und der staatliche Meliorationsfond je 50% beitragen, ausgeführt werden.

30) Wildbachverbauungen im Flussgebiete des Stryj im Bezirke Turka ausgeführt im Sinne des Gesetzes vom 4. August 1892 L. G. Bl. Nr. 67., mit einem Kostenaufwande von 10,738 fl. ö. W., welcher durch Beiträge des Landes- und des staatlichen Meliorationsfondes zu gleichen Theilen gedeckt wurde.

31) Die Regulirung des oberen Theiles des Gnĩa-Lipa-Flusses in den Bezirken Przemysłany und Rohatyn als Landesunternehmen auf Grund des Gesetzes vom 1. Juli 1886. L. G. Bl. Nr. 69. mit einem Kostenaufwande von 135,000 fl. ö. W., ausgeführt, zu welchem das Land 40% der staatliche Meliorationsfond und die Zwangsgenossenschaft je 30% beitrugen. Diese Regulirung hat Schutz vor Überschwemmungen und Entwässerung von 2.615 Joch Uferwiesen zum Ziele.

32) Die Regulirung der mittleren Section des Gnĩa-Lipa-Flusses in dem Bezirke Rohatyn, begonnen im Sinne des Gesetzes vom 19. März 1897 L. G. Bl. Nr. 20 mit einem Kostenaufwande von 346.000 fl. ö. W., welcher durch Beiträge des Landes, des Staates und der Wassergenossenschaft im ad 31 angeführten Verhältnisse gedeckt wird. Diese Regulirung bezweckt den Schutz vor Überschwemmungen und die Entwässerung von 4,626 Joch sehr ergiebiger Uferwiesen.

33) Die Regulirung des Flusses Złota Lipa vom Teiche in Brzeżany bis Litwinów in den Bezirken Brzeżany und Podhajce, als Landesunternehmen im Sinne des Gesetzes vom 10. Mai 1893. L. G. B. Nr. 30, mit einem Kostenaufwande von 132.000 fl. ö. W., welcher durch Beiträge seitens des Landes, des staatlichen

spółka wodna w stosunku pod 31) podanym. Celem tej regulacji jest podobnie, jak przy regulacji Gnitej Lipy, odwodnienie i ochrona od zwykłych wylewów 1.944 morgów bardzo urodzajnych łąk nadbrzeżnych. Dotychczas wykonano tylko 70% robót, gdyż spółka wodna została zawiązana przez władzę polityczną dopiero w r. 1898, wskutek czego 30% datek konkurencyjny nie mógł być uiszczony.

Opracowany przez sekcją galic. c. k. oddziału leśno-technicznego projekt zabudowań potoków górskich w dorzeczu Łomnicy nie był jeszcze przedmiotem obrad Sejmu.

W stadyum opracowania znajduje się projekt kolmatacyi 11.870 morgów torfiastych bagien naddniestrzańskich na podstawie wykonanych wieloletnich mozolnych studyów i badań w bardzo trudnym dla pomiarów terenie.

Na przestrzeni rzeki Dniestru między Rozwadowem a Samborem nieodzownem jest wykonanie całego szeregu publicznych przedsięwzięć melioracyjnych, które jednak są zależne od przeprowadzenia regulacji górnego Dniestru.

C) W dorzeczu Dniepru (Styru).

34) Osuszenie bagien Oleskich wykonane zostało w myśl ustawy z d. 10. czerwca, 1888. Dz. u. kraj. N. 71. przez przymusową spółkę wodną na obszarze 13.000 morgów torfowisk w 8 gminach powiatu brodzkiego i 1. gminie powiatu złoczowskiego. Do kosztów robót w sumie 70 976 zł. w. a. przyczynia się kraj

Meliorationsfondes und der Zwangsgenossenschaft nach dem ad 31 angeführtem Verhältnisse gedeckt wird Ähnlich wie bei der Regulirung der Gniła Lipa wird hier der Schutz vor Überschwemmungen und eine Entwässerung von 1,944 Joch sehr fruchtbarer Uferwiesen beabsichtigt. Bis nun wurden nur 70% der Arbeiten ausgeführt, da die Wassergenossenschaft erst im J. 1898 durch die politische Behörde gebildet wurde, wesshalb der 30% Concurrrenzbeitrag nicht geleistet werden konnte.

Das, seitens der galizischen Section der k. k. forsttechnischen Abtheilung für Wildbachverbauungen ausgearbeitete Project der Verbauung der Gebirgsbäche im Flussgebiete der Łomnica war noch nicht Gegenstand der Berathung im Landtage.

In der Bearbeitung befindet sich das Colmatirungsproject für 11.870 Joch Moorgründe der Dniestersümpfe auf Grundlage durchgeführter mehrjähriger, mühevoller Studien und Untersuchungen in einem für Vermessungen sehr schwierigen Terrain.

An der Flussstrecke des Dniester zwischen Rozwadów und Sambor ist die Ausführung einer ganzen Reihe von öffentlichen Meliorationsunternehmungen unbedingt nöthig. Dieselben sind jedoch von der Regulirung des Dniesteroberlaufes abhängig.

C) Im Flussgebiete des Dniepr (Styr).

34) Die Entwässerung der Olesko'er Sümpfe wurde auf Grund des Gesetzes vom 10 Juni 1888. L. G. Bl. Nr. 71 durch eine Zwangsgenossenschaft auf einer Fläche von 13,000 Joch Moorgrund in 8 Gemeinden des Bezirkes Brody und einer Gemeinde des Bezirkes Zloczów ausgeführt.

Zu den die Summe von 70.976 fl. ö. W. betragenden Kostem trägt das Land und der staatliche Meliora-

i państwowy fundusz melioracyjny w myśl uchwalonego przez Sejm d. 10. lutego 1898, projektu ustawy zasiłkami po 30⁰/₀.

Celem pouczenia ludności o uprawie torfowisk i użyciu nawozów mineralnych w perymetrze melioracyjnym tych bagien założono kosztem kraju i państwa dwa pola doświadczalne w Kontach dla kultury łąkowej i w Olesku dla uprawy warzyw.

35) Osuszenie bagien Stojanowskich w powiecie kamioneckim wykonane w myśl ustawy z dnia 3. września 1895, Dz. u. kraj. Nr. 68 jako przedsięwzięcie krajowe kosztem 60.000 zł. w. a., do którego przyczynia się fundusz krajowy 40⁰/₀, państwowy zaś fundusz melioracyjny i spółka wodna datkami po 30⁰/₀.

Melioracya ta ma na celu osuszenie 5.026 morgów torfowisk w 5 gminach.

Dla pouczenia ludności włościańskiej co do kultury torfowej, założono podobnie jak na bagnach Oleskich dwa pola wzorowe w Stojanowie i Wolicy baryłowej.

Zdjęcia dla regulacyi rzeki Styru z dopływami, która ma na celu osuszenie rozległych bagien w północno-wschodniej części kraju w powiatach Brody, Kamionka strumiłowa i Złoczów, są obecnie w toku.

D) W dorzeczu Dunaju (Prutu i Czeremosza)

nie podjęto dotychczas żadnych publicznych robót melioracyjnych, gdyż wykonanie ich jest zależne od poprzedniego uregulowania recypientów Prutu i Czeremosza.

Wedle uchwalonego przez Radę państwa preliminarza funduszu melioracyjnego na r. 1897, tudzież ces. rozporządzenia z d. 15. lipca 1897 Dz. u. p. Nr. 169, wyno-

tionsfond im Sinne des durch den Landtag am 10. Februar 1898 beschlossenen Gesetzentwurfes je eine 30% Unterstützung bei.

Behufs Belehrung der Bevölkerung über Cultur der Moore und den Gebrauch von mineralischem Dünger wurden im Meliorationsperimeter dieser Sümpfe auf Landes- und Staatskosten zwei Versuchsfelder angelegt und zwar eines in Konty für Wiesen- und eines in Olesko für Gemüsebau.

35) Die Trockenlegung der Stojanower Sümpfe in dem Bezirke Kamionka, ausgeführt als ein Landesunternehmen auf Grund des Gesetzes vom 3. September 1895. L. G. Bl. Nr. 68 mit einem Kostenaufwande von 60.000 fl. ö. W., zu welchem der Landesfond und die Genossenschaft je 30% beitragen.

Diese Melioration hat die Entwässerung von 5.026 Joch Moorgründe in 5 Gemeiden zum Ziele.

Behufs Belehrung der Bevölkerung über das Wesen der Moorkultur wurden, — ähnlich wie auf den Olesko'er Sümpfen — zwei Musterfelder u. z. in Stojanow und Wolica baryłowa angelegt.

Die Aufnahmen zum Zwecke der Regulirung des Styr und seiner Zuflüsse behufs Trockenlegung ausgehnter Sümpfe im nordöslichen Theile des Landes, in den Bezirken Brody, Kamionka strumiłowa und Złoczów, sind gegenwärtig im Zuge.

D) Im Flussgebiete der Donau (Pruth und Czeremosz)

wurden bis zur Gegenwart keine öffentlichen Meliorationsarbeiten unternommen, da ihre Ausführung durch die vorausgehende Regulirung der Recipienten Pruth und Czeremosz bedingt ist.

Gemäss dem vom Reichsrathe beschlossenen Präliminare des Meliorationsfondes pro 1897, ferner der Kaiserlichen Verordnung vom 17 Juli 1897 R. G. Bl. Nr. 169

siły zasiłki państwowe na publiczne przedsiębiorstwa melioracyjne w Galicyi (łącznie z regulacją Dniestru między Rozwadowem i Żurawnem) 190 856 zł. 83 ct. czyli 20,6% całego wydatku w sumie 926.556 zł. 79 ct.

Co się tyczy tak zwanych mniejszych melioracji subwencyonowanych z uchwalanej corocznie przez Radę państwa do dyspozycji c. k. Ministerstwa rolnictwa dotacyi, to Galicya nie może się wykazać dodatnimi rezultatami, gdyż dotacya ta, która wynosiła w roku 1896 260.000 zł. w. a., w r. 1897 300.000 zł. w. a., a w preliminarzu na r. 1898 podniesioną została do 350.000 zł. w. a., obracaną bywa przeważnie na roboty w krajach alpejskich.

Jakkolwiek bowiem fundusz krajowy galic. subwencyonuje tego rodzaju roboty zasiłkami 33 $\frac{1}{3}$ do 50°., co w innych częściach państwa nie bywa praktykowanem, powiodło się Wydziałowi krajowemu przy usilnych staraniach uzyskać dla Galicyi w r. 1896 (wedle sprawozdania komisji budżetowej Izby posłów) zaledwie udział 5%, (w poprzednich latach wynosił udział Galicyi w tej dotacyi około 3 $\frac{1}{2}$ %), podczas gdy w stosunku do powierzchni ról i łąk, o których melioracją w tym wypadku głównie się rozchodzi, udział ten wynosić powinien 34,12% (powierzchnia ról i łąk wynosi w Galicyi 4,680.001 ha, w całym zaś państwie 13,715 044 ha.).

Przy projektowaniu regulacji wód i większych kanałów osuszających oblicza się obok pojemności łożysk

betragen im letzten Jahre die staatlichen Unterstützungen für öffentliche Meliorationsunternehmungen in Galizien (inbegriffen die Dniesterregulirung zwischen Rozwadów und Żurawno) die Summe von 190.856 fl. 83 kr. ö. W., oder 20.6% der Gesamtauslagen in der Höhe von 926.556 fl. 79 kr. ö. W.

Was die sogenannten kleineren Meliorationen betrifft, welche aus der durch den Reichsrath jährlich zur Verfügung des k. k. Ackerbau-Ministeriums bestimmten Dotation subventionirt werden, kann Galizien keine nennenswerthen Erfolge ausweisen, da diese Dotation, welche im J. 1896. 260.000 fl., im J. 1897 300.000 fl. ö. W., betrug, und im Präliminare pro 1898 auf 350.000 fl. ö. W., erhöht wurde, vorwiegend für die Arbeiten in den Alpenländern verwendet wird.

Wenn auch der galizische Landesfond diesen Zweig der Meliorationsarbeiten mit 33 $\frac{1}{2}$ bis 50% Beiträgen unterstützt, was in anderen Reichstheilen nicht der Fall ist, so gelang es dem Landesausschusse bei eifrigsten Bemühungen für Galizien pro 1896 (nach dem Berichte der Budgetcomission des Abgeordnetenhauses) kaum einen 5% Antheil (in den vorhergehenden Jahren betrug der galizische Antheil an dieser Dotation circa 3 $\frac{1}{2}$ %) zu erreichen; während nach dem Flächenverhältnisse der Äcker und Wiesen, um deren Meliorirung in diesem Falle es sich hauptsächlich handelt, dieser Antheil 34,12% betragen sollte. (Die Äcker- und Wiesenfläche beträgt in Galizien 4,680.001 ha. im ganzen Reiche aber 13,715.044 ha.).

Bei der Projectirung der Gewässer-Regulirung und bedeutenderer Entwässerungscanäle, werden neben der

dla wielkiej wody przedewszystkiem profile normalne dla małej wody (t. zw. średniej wody normalnej powtarzającej się najczęściej w roku), co tak dla spławu, jak i należytego utrzymania łożysk jest wielkiej doniosłości.

Za tym systemem robót przemawia wiele nie udanych regulacyj rzek alpejskich, przy których unormowano pierwotnie profile dla średniej wody wielkiej, a obecnie okazuje się potrzeba ponownego wkładu celem ujęcia łożysk budowlami regulacyjnymi dla wód niskich.

Ilość wód średniej normalnej i największej oblicza się częścią na podstawie pomiarów hydrometrycznych, gdzie są do dyspozycji obserwacje wodoskazowe, po części zaś wedle znanych wzorów c. k. radcy ministryalnego Romualda Iszkowskiego (*»Beitrag zur Ermittlung der Niedrigst-, Normal- und Höchstwassermengen, auf Grund charakteristischer Merkmale der Flussgebiete«*), które w rzeczywistości na uregulowanych już rzekach i potokach okazały się zupełnie odpowiedniami.

I tak n. p. przyjęto te ilości wody:

a) na Wiśle dla budowy wałów:

od Krakowem, gdzie dorzecze $F = 7.919.7 \text{ km.}^2$, średni opad roczny $h = 0.8 \text{ m.}$, ilości największej wody wielkiej z 1 km.^2 na sekundę $q_4 = 0.3837 \text{ m.}^3$ (projekt zatwierdzony przez c. k. Ministerstwo rolnictwa w r. 1897);

od Dunajca do Nidy	$F = 19.784 \text{ km.}^2$	$h = 0.748 \text{ m.}$	$q_4 = 0.31 \text{ m}^3$
od Nidy do Nowego Brnia	$F = 23.667 \text{ „}$	$h = 0.723 \text{ „}$	$q_4 = 0.27 \text{ „}$
od Nowego Brnia do Czarny	$F = 24.537 \text{ „}$	$h = \text{ „}$	$q_4 = 0.263 \text{ „}$
od Czarny do Wisłoki	$F = 26.352 \text{ „}$	$h = \text{ „}$	$q_4 = 0.252 \text{ „}$
od Wisłoki do Koprzywianki	$F = 30.442 \text{ „}$	$h = 0.712 \text{ „}$	$q_4 = 0.256 \text{ „}$

od Koprzywianki do Łęgu	$F = 31.780 \text{ „}$	$h = \text{ „}$	$q_4 = 0.250 \text{ „}$
od Łęgu do Sanu	$F = 33.358 \text{ „}$	$h = \text{ „}$	$q_4 = 0.241 \text{ „}$
od Sanu do Opatówki	$F = 50.228 \text{ „}$	$h = 0.714 \text{ „}$	$q_4 = 0.221 \text{ „}$

(ilości wody zatwierdzone przez c. k. Ministerstwo rolnictwa w r. 1894).

Consumtionsfähigkeit der Flussbette für Hochwässer, vor Allem die Normalprofile für Niederwässer (das jährlich am häufigsten auftretende mittlere Normalwasser) berechnet; was sowohl für die Schifffahrt, als auch die Erhaltung des Flussbettes von grosser Tragweite ist.

Für diesen Arbeitsvorgang sprechen mehrere mislungene Regulirungen von Alpengewässern, bei welchen ursprünglich die Profile für Mittelhochwässer normirt wurden, bei welchen aber gegenwärtig sich die Nothwendigkeit herausstellt eine abermalige Regulirung auf Niederwasser mit grossem Kostenaufwande durchzuführen.

Die Niedrigst-Normal- und Höchstwassermenge wird theils auf Grundlage hydrometrischer Vermessungen, wo Pegelbeobachtungen zur Verfügung stehen theils nach den bekannten Formeln des k. k. Ministerialrathes Romuald Iszkowski (»Beitrag zur Ermittlung der Niedrigst-Normal- und Höchstwassermengen auf Grund charakteristischer Merkmale der Flussgebiete«) berechnet, welche auf bereits regulirten Flüssen und Bächen sich thatsächlich als vollkommen entsprechend erwiesen haben.

So z. B. wurden folgende Wassermengen angenommen:

a) für die Eindeichung der Weichsel:

bei Krakau, wo das Flussgebiet $F = 7.919.7 \text{ km.}^2$, die durchschnittliche Jahresniederschlagshöhe, $h = 0.8 \text{ m.}$, die Höchstwassermenge pro 1 km.^2 und Sekunde $q_4 = 0.3837 \text{ m.}^3$ (durch das k. k. Ackerbau-Ministerium i. J. 1897 bestätigte Project);

vom Dunajec bis zur Nida	$F = 19.784 \text{ km.}^2$	$h = 0.748 \text{ m.}$	$q_4 = 0.31 \text{ m}^3$
von der Nida bis zum Nowy Brzeń	$F = 23.667$	$h = 0.723$	$q_4 = 0.27$
vom Nowy Brzeń bis zur Czarna	$F = 24.537$	$h =$	$q_4 = 0.263$
von der Czarna bis zur Wisłoka	$F = 26.352$	$h =$	$q_4 = 0.252$
von der Wisłoka bis zur			
Koprzywianka	$F = 30.442$	$h = 0.712$	$q_4 = 0.256$
von der Koprzywianka zum Łęg	$F = 31.780$	$h =$	$q_4 = 0.250$
vom Łęg zum San	$F = 33.358$	$h =$	$q_4 = 0.241$
vom San zur Opatówka	$F = 50.228$	$h = 0.714$	$q_4 = 0.221$

(durch das k. k. Ackerbau-Ministerium i. J. 1894 bestätigte Wassermengen).

b) na nizinnych dopływach Wisły:

na Trześniówce $F = 581.3 \text{ km}^2$, $h = 0.7 \text{ m}$, ilość średniej wody normalnej z 1 km^2 na sekundę $q_2 = 0.00308 \text{ m}^3$ (w terenie płaskim) do 0.00462 m^3 (w terenie pagórkowatym), $q_4 = 0.1346$ do 0.2247 m^3 ; na Krzemienicy $F = 193.58 \text{ km}^2$, $h = 0.7 \text{ m}$, $q_2 = 0.0385 \text{ m}^3$, $q_4 = 0.17192 \text{ m}^3$;

c) na górskich dopływach Wisły: na Sanie: $F = 16.870 \text{ km}^2$, $h = 0.69 \text{ m}$, $q_4 = 0.2438 \text{ m}^3$; na Wistoce: $F = 4.090 \text{ km}^2$, $h = 0.8 \text{ m}$, $q_4 = 0.62 \text{ m}^3$; na Dunajcu: $F = 6.958 \text{ km}^2$, $h = 0.8 \text{ m}$, $q_4 = 0.69 \text{ m}^3$; na Białe: $F = 957$ do 265 km^2 , $q_4 = 0.010$ do 0.024 m^3 , $q_4 = 1.2 \text{ m}^3$;

d) na górnym Dniestrze: $F = 5.412$ do 895 km^2 , $h = 0.783$ do 0.712 m , $q_2 = 0.005$ do 0.0076 m^3 , $q_4 = 0.1727$ do 0.2997 m^3 ;

e) na podolskich dopływach Dniestru: na Gniłej Lipie: $F = 1.205 \text{ km}^2$, $h = 0.75 \text{ m}$, $q_2 = 0.004 \text{ m}^3$, $q_4 = 0.236 \text{ m}^3$.

Zaprojektowane i wykonane przez krajowe biuro melioracyjne prywatne roboty melioracyjne wykazują trzy zestawienia. (Patrz na str. 37, 38, 39).

Jak z trzeciego zestawienia okazuje się, był rozmiar wykonanych melioracji prywatnych w czasie od r. 1879 do 1892 wcale niepokąźny z powodu braku niższego personelu technicznego (dozorców melioracyjnych), fabryk rurek drenowych, a po części personelu technicznego. Dopiero kiedy Sejm uchwałą z d. 6. kwietnia 1892 zorganizował biuro melioracyjne i przyznał bezpłatną pomoc techniczną dla projektowania i wykonania melioracji, a zarazem postanowił subwencyonować zakładanie fabryk drenów, rozpoczyna się rozwój melioracji prywatnych, a zgłoszenia stron, zwłaszcza z okolic, gdzie otwarto dwie nowe cukrownie, tak się wzmagają, że na-

b) für die Niederrugszuflüsse der Weichsel:

Trzeźniówka $F = 581.3 \text{ km}^2$, $h = 0.7 \text{ m}$, die Normalwassermenge pro 1 km^2 und Sekunde $q_3 = 0.00308 \text{ m}^3$ (im flachen Terrain), bis 0.00462 m^3 (im hügeligen Terrain), $q_4 = 0.1346$ bis 0.2247 m^3 ; Krzemienica $F = 193.58 \text{ km}^2$, $h = 0.7 \text{ m}$, $q_3 = 0.0385 \text{ m}^3$, $q_4 = 0.17192 \text{ m}^3$;

c) für die Gebirgszuflüsse der Weichsel: San $F = 16.870 \text{ km}^2$, $h = 0.69 \text{ m}$, $q_4 = 0.2438 \text{ m}^3$; Wisłoka: $F = 4.090 \text{ km}^2$, $h = 0.8 \text{ m}$, $q_4 = 0.62 \text{ m}^3$; Dunajec: $F = 6.958 \text{ km}^2$, $h = 0.8 \text{ m}$, $q_4 = 0.69 \text{ m}^3$; Biała: $F = 957 \text{ km}^2$ bis 265 km^2 , $q_4 = 0.010$ bis 0.024 m^3 , $q_4 = 1.2 \text{ m}^3$;

d) für den oberen Dniester: $F = 5.412$ bis 895 km^2 , $h = 0.783$ bis 0.712 m , $q_1 = 0.005$ bis 0.0076 m^3 , $q_4 = 0.1727$ bis 0.2997 m^3 .

e) für die podolischen Dniester-zuflüsse: Gniła Lipa: $F = 1.205 \text{ km}^2$, $h = 0.75 \text{ m}$, $q_2 = 0.004 \text{ m}^3$, $q_4 = 0.236 \text{ m}^3$.

Die durch das Landes-Meliorationsbureau projectirten und ausgeführten privaten Meliorations-Arbeiten weisen die drei Zusammenstellungen aus: (*Vide S. 37, 38, 39*).

Wie aus Zusammenstellung ad 3) ersichtlich ist, war das Ausmass der vom J. 1879 bis zum J. 1892 ausgeführten privaten Meliorationsarbeiten ganz unansehnlich, u. z. aus Mangel des niederen technischen Personales (Meliorationsaufseher), von Drainröhrenfabriken und theilweise wegen Mangel an technischem Personale. Erst, als der Landtag mit dem Beschlusse vom 6. April, 1892 das Meliorationsbureau organisirte, für die Projectirung und Ausführung von Meliorationen eine unentgeltliche technische Hilfe zusicherte und gleichzeitig die Subventionirung von Drainröhrenfabriken bestimmte, fängt die Entwicklung der privaten Meliorationen an. Die Anmeldungen seitens der Parteien, besonders aus Gegenden, in welchen zwei neue Zuckerfabriken eröffnet wurden, mehren sich in solchem Maasse, dass

wet obecny powiększony personal techniczny biura melioracyjnego nie jest im w stanie podołać.

Jak dalece melioracya gruntów, a szczególnie drenowanie gruntów ornych, potrzebnem jest dla Galicji, okazuje się z ilości produkcyi czterech głównych zbóż (pszenicy, żyta, jęczmienia i owsa), która w stosunku do powierzchni gruntów ornych, niższą jest od takiejże produkcyi w Czechach i Austrii dolnej o 39%.

Gdy pod względem jakości gruntu orne Galicji nie wiele się różnią od gruntów ornych w Czechach i Austrii dolnej, okazuje się, że głównym powodem małej produkcyi zbożowej Galicji są niepomysłne stosunki klimatyczne, które się dadzą zneutralizować tylko przez drenowanie. Powierzchnia nieprzepuszczalnych lub sapowatych gruntów ornych wynosi w Galicji około 1,700.000 morgów (1,000.000 hektarów), drenowanie zatem wymagać będzie nakładu przy przeciętnym wydatku 50 zł. w. a. na 1 morg około 85 milionów zł. w. a. Nakład ten jednak sownie się opłaci, gdyż przy staranniejszej uprawie i poprawieniu płodozmianu, co właśnie dopiero drenowanie umożliwi, wartość rocznej produkcyi czterech głównych zbóż zwiększonej do przeciętnej produkcyi Czech, lub Austrii dolnej podnieść się może o przeszło 50 milionów zł. w. a.

Gdy zaś w Galicji, gdzie niziny zajmują wielki obszar kraju, drenowanie bardzo często natrafia na przeszkody z powodu braku odpływu, który dopiero przez wykonanie dłuższych kanałów osuszających, na obcych gruntach może być utworzone, jest widocznem, jak wdzięczne pole działania przedstawia się dla c. k. Ministerstwa rolnictwa przy subwencjonowaniu tak zwanych mniejszych melioracyj, które właśnie przez utworzenie odpływu dla

selbst das gegenwärtig vermehrte technische Personale denselben nicht entsprechen kann.

In wie weit die Boden-Melioration und besonders die Drainirung der Ackergründe für Galizien nothwendig ist, zeigt sich aus der Productionsmenge der vier wichtigsten Getreidearten (Weizen, Roggen, Gerste und Hafer), welche nach dem Verhältnisse der Flächenausdehnung der Ackergründe um 39% niedriger ist, als dieselbe Production in Böhmen und Niederösterreich.

Nachdem die Ackergründe in Galizien bezüglich der Fruchtbarkeit sich wenig von jenen in Böhmen und Niederösterreich unterscheiden, ist es klar, dass als Hauptursache der geringen Getreideproduction in Galizien die ungünstigen klimatischen Verhältnisse, welche sich aber nur durch Drainirung der Gründe neutralisiren lassen, zu betrachten sind. — Die Fläche der undurchlässigen Ackergründe beträgt in Galizien rund 1,700.000 Joch (1,000.000 ha.), die Drainirungskosten würden also bei einer Durchschnittsauslage von 50 fl. ö. W., pro ein Joch, 85 Millionen fl. ö. W., betragen. Dieser Aufwand wird sich aber reichlich bezahlt machen, da bei sorgsamerer Bearbeitung und rationeller Fruchtfolge — was eben erst die Drainirung ermöglicht, — der jährliche Productionswerth der vier wichtigsten Getreidearten, erhoben zur Durchschnitts-Production Böhmens oder Niederösterreichs, sich möglicherweise um 50 Millionen fl. ö. W. jährlich erhöhen wird.

Da aber die Ausführung von Drainagen in Galizien, wo die Niederungen einen grossen Theil des Landes einnehmen sehr oft auf Schwierigkeiten stösst, einer mangelnden Vorfluth wegen, welche erst durch Anlage grösserer Entwässerungscanäle auf fremden Gründen geschaffen werden kann, so ist ersichtlich, welch' ein dankbares Feld zur Thätigkeit sich dem k. k. Ackerbau-Ministerium bei der Subventionirung der sog. kleineren Meliorationen eröffnet, welche gerade, durch Beschaf-

znaczniejszych obszarów gruntów, mają na celu umożliwienie wykonania melioracyj prywatnych.

Ponieważ melioracje prywatne przeprowadzali dotychczas prawie wyłącznie właściciele większych posiadłości, subwencyonuje od lat kilku Wydział krajowy i c. k. Ministerstwo rolnictwa melioracje włościańskie, celem zachęcenia mniejszych właścicieli do przeprowadzenia tego rodzaju robót. Również do tego celu służy zainicyonowane przez c. k. Ministerstwo rolnictwa zakładanie stacyj doświadczalnych dla kultury torfowisk, których powierzchnia w 42 powiatach wynosi około 100.000 morgów, mianowicie stacyj w Rudniku (pow. Nisko), Chorostkowie (pow. Husiatyn) i w Korsowie (pow. Brody), które po spełnieniu swego zadania zostały zwinięte, tudzież oprócz wymienionych już pól doświadczalnych na bagnach Oleskich i Stojanowskich, dalszych stacyj w Ożomli (pow. Jaworów) dla kultury łąkowej i w Nowym Targu dla produkcji ściółki torfowej.

III. Organizacya technicznej służby melioracyjnej.

a) Biuro melioracyjne.

Utworzone uchwałą Sejmu z dnia 14. października 1878 biuro melioracyjne składało się początkowo z 3 techników (2 inżynierów i 1 pomocnika) i miało wyłącznie za zadanie projektowanie i wykonanie melioracyj prywatnych. W miarę mnożenia się zgłoszeń stron o pomoc techniczną, powiększał Sejm stopniowo personal tego biura a po wejściu w życie państwowej ustawy melioracyjnej, rozszerzył jego zakres działania także na melioracje publiczne.

fung der Vorfluth für grössere Grundflächen, die Ausführung von Privat-Meliorationen ermöglichen.

Da bis nun die privaten Meliorationen fast ausschliesslich nur von Seite der Grossgrundbesitzer ausgeführt wurden, so subventioniren seit mehreren Jahren das k. k. Ackerbau-Ministerium und der Landesausschuss die bäuerlichen Meliorationen behufs Ermunterung der kleineren Besitzer zur Durchführung solcher Arbeiten.

Demselben Ziele dient ebenfalls die seitens des k. k. Ackerbau-Ministeriums angeregte Schaffung von Versuchs-Stationen für Cultur der Moore, deren Ausdehnung im 42 Bezirken gegen 100.000 Joch beträgt.

Solche Stationen wurden angelegt: in Rudnik (Bezirk Nisko), in Chorostków (Bezirk Husiatyn) und in Korsów (Bezirk Brody), welche nach Erfüllung ihrer Aufgabe aufgelöst wurden. Ausser den schon früher, erwähnten Versuchsfeldern auf den Sümpfen in Olesko u. Stojanów, bestehen noch weitere Stationen in Ożomla (Bezirk Jaworów) für Wiesenkultur und in Neumarkt behufs Torfstreu-Erzeugung.

III. Organisation des culturtechnischen Dienstes.

a) Meliorationsbureau.

Das in Folge Landtagsbeschlusses vom 14. October, 1878 geschaffene Meliorationsbureau bestand anfänglich aus 3 Technikern (2 Ingenieuren und 1 Gehilfen) und hatte die Projectirung und Ausführung von Privatmeliorationen zur ausschliesslichen Aufgabe. In dem Maasse der Vermehrung der Anmeldungen seitens der Parteien um technische Hilfe, vermehrte der Landtag allmählig des Personale dieses Bureaus und nach dem Inslebentreten des Reichs-Meliorationsgesetzes erweiterte derselbe den Wirkungskreis des Bureaus auch auf die öffentlichen Meliorationen

2200:12=183.33
100
40
4
32

1700 3400

200:12=16.66
80
-80
7
23.66

550

2

Uchwałą z d. 6. kwietnia 1892 zorganizował Sejm biuro melioracyjne i wydał dlań pod dniem 9. maja 1893 instrukcyę służbową (załącznik A), która obok postanowień organizacyjnych normuje warunki udzielania stronom pomocy technicznej na koszt funduszu krajowego.

Uchwalony ostatecznie przez Sejm d. 10. lutego 1898 etat plac i osób kraj. biura melioracyjnego, przedstawia się następująco:

2200.3
6600:12=550
1
2200:13=169.23
8400:12=700
000

	Ilość urzędni- ków	Tytuł urzędowy	Ranga	Placa roczna zł.	Dodatek akty- walny zł.
1	1	Dyrektor	VI.	3.200	480
1	1	Zastępca dyrektora (z do- datkiem osobist. 400 złr.)	VII.	2.400	420
18	3 x	Starszych inżynierów . . .	VII.	2.400	420
18	2 x	Inżynierów I. klasy . . .	VIII.	1.800	500 360
20	3 x	Inżynierów II. klasy . . .	IX.	1.400	400 300
30	3 x	Inżynierów adjunktów . .	X.	1.000	240
	1	Asystent komasacyjny . .	XI.	800	200
	2	Praktykantów technicznych z adjutum	—	700	—
	2	Praktykantów komasacyj- nych z adjutum	—	600	—

400
100

Oprócz wymienionych 43 techników, wchodzi w skład biura melioracyjnego jeden referent administracyjno-prawny w randze VII. i jeden instruktor dla kultury torfowisk (z placą roczną 1.500 zł. w. a. i dodatkiem na objazdy 500 zł. w. a.), który obok zarządu stacji do-

2
2200
480
2680 - 3 x 192
100
3192:2680 = 1.192
512
2166.12
532
2192

3192; ~~2200~~ = 145 28

4800.00
- 96
576

5620.
1124
6744

Mit dem Beschlusse vom 6. April 1892 organisirte der Landtag das Meliorationsbureau und erliess für dasselbe am 9. Mai 1893 eine Dienst-Instruction (Anlage A), welche neben Organisationsbestimmungen auch die Bedingungen, unter welchen den Partheien technische Hilfe auf Rechnung des Landesfondes ertheilt wird, enthält.

Der endgiltig durch den Landtag am 10. Februar 1898 beschlossene Etat der Gehalte und der Personen des Landesmeliorationsbureaus stellt sich folgendermassen dar:

Anzahl der Beamten	Amst - Titel	Rangs- -Classse	Jahres- -gehalt fl. ö. W.	Activi- -täts-Zu- -lage fl. ö. W.
1	Director	VI.	3 200	480
1	Directors-Stellver. (mit einer persön. Zulage v. 400 fl.ö.W.)	VII.	2.400	420
6	Ober-Inginieure	VII.	2.400	420
9	Inginieure I. Classe	VIII.	1.800	360
10	Inginieure II. Classe	IX.	1.400	300
11	Inginieur-Adjuncten	X.	1 000	240
1	Commassations-Assistent . .	XI.	800	200
2	Technische Praktikanten m. einem jährlichen Adjutum .	—	700	—
2	Commassations -Prakticant. m. einem jährlich. Adjutum	—	600	—

Ausser den angeführten 43 Technikern gehören in den Stand des Meliorationsbureaus ein administrativ-juridischer Referent in der VII. Rangscasse und ein Instructor für Moorcultur (mit einem Jahresgehalt von 1.500 fl. ö. W. und einem Bereisungs-Pauschale von 500 fl. ö. W.), welcher neben Verwaltung der Versuchssta-

świadczalnych udzielać ma fachowej porady agronomicznej właścicielom gruntów.

Z powyższych 43 techników jeden inżynier zajmuje się wyłącznie kierownictwem doświadczeń, tudzież projektowaniem i wykonaniem kultur torfowych, jeden zaś jest referentem dla spraw rybactwa i zajmować się ma projektowaniem i wykonaniem stawów rybnych.

Projektowaniem i wykonaniem robót publicznych zajmuje się wyłącznie biuro centralne przy Wydziale krajowym, melioracyami zaś prywatnymi oprócz biura centralnego ekspozytury, które otwarte zostały dotychczas w Krakowie, Tarnowie, Jaśle, Sanoku i Stanisławowie, a których liczba ma być zwiększoną w myśl uchwały sejmowej z d. 6. kwietnia, 1892 do 9 (Wadowice, Jarosław, Sambor i Kołomyja).

Z powodu ogólnego braku techników obsadzonych jest w r. 1898 tylko 39 posad technicznych. Z tych 39 techników w roku bieżącym prowadzi 2 techników referaty oraz zajmuje się inspekcjami i kolaudacyami robót publicznych, 5 techników zajmuje się zdjęciami i projektami robót publicznych, 10 techników prowadzeniem robót publicznych, 4 techników zdjęciami i projektowaniem tak zwanych mniejszych melioracyj (przeważnie gruntów gminnych i włościańskich), 18 zaś techników wyłącznie projektowaniem i wykonaniem melioracyj prywatnych.

Oprócz kosztów utrzymania biura melioracyjnego ponosi fundusz krajowy koszta zdjęć i projektów tak dla melioracyj publicznych, jak i prywatnych, które w budżecie r. 1898 wynoszą 15.000 zł. w. a., nadto pokrywa fundusz krajowy połowę kosztów utrzymania galic. oddziału państwowego biura hydrograficznego (w r. 1898 w kwocie 12.000 zł. w. a.).

Do kosztów utrzymania kraj. biura melioracyjnego przyczyniało się c. k. Ministerstwo rolnictwa początkowo

tionen, den Grundeigenthümern fachlichen Rath in agromischer Richtung zu ertheilen hat

Einer der oben angeführten 43 Techniker befasst sich ausschliesslich mit der Leitung der Versuche, ferner mit der Projectirung und Ausführung von Moorculturen; ein zweiter aber ist Referent der Fischereiangelegenheiten und hat sich derselbe mit Projectirung und Ausführung von Fischteichen zu befassen.

Mit der Projectirung und Ausführung von öffentlichen Meliorationsarbeiten befasst sich ausschliesslich das Centralbureau beim Landesausschusse, mit den Privatmeliorationen aber das Centralbureau und auch die Exposituren, welche bis nun in Krakau, Tarnow, Jasło, Sanok u. Stanislaw bestehen und deren Zahl im Sinne des Landtagsbeschlusses vom 6. April 1892 auf 9 (Wadowice, Jaroslau, Sambor und Kolomea) erhöht werden soll.

Wegen allgemeinem Mangel an Technikern sind im J. 1898 nur 39 technische Stellen besetzt. Von diesen 39 Technikern führen im 1. J. 2 das Referat neben Inspicirung und Collaudirung öffentlicher Arbeiten, 5 befassen sich mit der Aufnahme und Projectirung öffentlicher Arbeiten, 10 mit der Führung öffentlicher Arbeiten, 4 mit der Aufnahme und Projectirung sog. kleinerer Meliorationen (vorwiegend von bäuerlichen und Gemeindegründen), 18 Techniker aber sind ausschliesslich mit der Projectirung und Ausführung von privaten Meliorationen beschäftigt.

Der Landesfond trägt ausser den Erhaltungskosten des Meliorationsbureaus auch die Kosten der Aufnahmen und Projecte sowohl für öffentliche, als auch private Meliorationen, welche im Budget pro 1898 mit 15.000 fl. ö. W. eingestellt erscheinen. Überdies deckt der Landesfond die Hälfte der Erhaltungskosten der galizischen Abtheilung des staatlichen hydrographischen Bureaus (im J. 1898 in der Höhe von 12.000 fl. ö. W.).

Zu den Erhaltungskosten des Landes Meliorationsbureaus bewilligte das k. k. Ackerbau Ministerium an-

zasilkiem z c. k. skarbu państwa w kwocie 1.000 zł. wa., podniosło z czasem ten zasilek na 3 000 zł. w. a., a obecnie wypłaca 7.000 zł. w. a., z czego przypada kwota wzęściowa 5.000 zł. w. a. na utrzymanie biura, oraz zdjęcia i projekty melioracyj gminnych i włościańskich, po 1 000 zł. w. a. zaś na utrzymanie inżyniera i instruktora dla kultury torfowisk.

b) Służba dozorców melioracyjnych.

Celem zaradzenia brakowi niższych organów technicznych, bez których wykonanie robót melioracyjnych, zwłaszcza prywatnych, jest prawie niemożliwe, utworzył Sejm galicyjski uchwałą z d. 21. listopada 1890 trzyletni kurs praktyczny dozorców melioracyjnych, którego organizacją określa bliżej załączony statut (załącznik B.).

Na pierwszy kurs trzyletni, który się odbył od 1. grudnia 1890 do 30. listopada 1893, uczęszczało 10 stypendystów, na drugi kurs trzyletni (od 1. grudnia 1893 do 30. listopada 1896) 15 stypendystów, na trzeci zaś kurs, który się rozpoczął 1. grudnia 1896, uczęszcza 25 stypendystów. Roczne koszty utrzymania 1. kursu wynosiły 3.500 zł. w. a. (w tem 1.000 zł. w. a. subwencji c. k. Ministerstwa rolnictwa), roczne koszty 2. kursu 4.500 zł. w. a. (w tem 1.500 zł. w. a. subwencji państwowej), koszty zaś obecnego kursu wynoszą rocznie 5.000 zł. w. a. (w tem 2.000 zł. w. a. subwencji państwowej).

Organizacja kursu okazała się zupełnie odpowiednią; ze względu jednak na potrzebę wykształcenia większej liczby dozorców do wykonania drenowań, zamierzonym jest z dniem 1. grudnia 1899 otwarcie nowego kursu dla dozorców drenarskich przy równoczesnem ścieśnieniu zakresu nauk, aby w ten sposób dostarczyć w krótszym

fänglich eine Unterstützung aus dem k. k. Staatsschatze von 1.000 fl. ö. W., erhöhte diesen Beitrag im Jahre 1893 auf 3.000 fl. ö. W. und zahlt gegenwärtig 7.000 fl. ö. W., wovon die Theilquote von 5.000 fl. ö. W. auf Bureauerhaltung, ferner auf Projecte und Aufnahmen von bäuerlichen und Gemeinde-Meliorationen und je 1.000 fl. ö. W. für Erhaltung des Ingenieurs und des Instructors für Moorcultur entfallen.

b) Der Dienst der Meliorations-Aufseher.

Behufs Abhilfe gegen Mangel an niederen, technischen Organen, ohne welche die Ausführung, — besonders von privaten Meliorationsarbeiten fast unmöglich wäre, schuf der galizische Landtag durch den Beschluss vom 21. November 1890 einen dreijährigen praktischen Lehrcurs für Meliorationsaufseher, dessen Organisation die beigelegten Statuten (Anlage B.) näher beschreiben.

Der erste dreijährige Curs vom 1. Dezember 1890 bis 30. November 1893 abgehalten, wurde von zehn, der zweite (vom 1. Dezember 1893 bis 30. November 1896) von fünfzehn, der dritte aber, welcher am 1. Dezember 1896 begann, wurde von fünfundzwanzig Stipendisten besucht. Die jährlichen Erhaltungskosten des ersten Curses betragen 3.000 fl. ö. W. (davon 1.000 fl. ö. W. Subvention des k. k. Ackerbau-Ministeriums); die Jahreskosten des zweiten Curses betragen 4.500 fl. ö. W. (davon 1.500 fl. ö. W. Staats-Subvention); die Jahreskosten des gegenwärtigen Curses betragen 5.500 fl. ö. W. (davon 2.000 fl. ö. W. staatlicher Subvention).

Die Organisation des Curses bewährte sich vollkommen. In Anbetracht jedoch der Nothwendigkeit der Ausbildung einer grösseren Anzahl von Aufsehern für Drainagearbeiten, besteht die Absicht der Eröffnung eines neuen zweijährigen Curses für Drainageaufseher mit 1. Dezember 1899, bei gleichzeitiger Beschränkung des Umfanges des Unterrichtes, um auf diese Weise die zur

czasie niezbędnych dla drenowania organów wykonawczych.

Bliższe szczegóły co do organizacyi służby dozorców melioracyjnych zawiera instrukcyja służbowa (załącznik C.).

IV. Przedmioty wystawowe.

Ponieważ wszystkie projekty melioracyj publicznych znajdują się w rękach kierowników budowy, lub też spółek wodnych, zatem na wystawę jubileuszową r. 1898 możliwem było wysłanie tylko jednego projektu regulacyi górnego Dniestru z dopływami, który przedłożono c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

Oprócz tego projektu znajdują się na wystawie:

1) Karta przeglądowa wykonanych lub zaprojektowanych melioracyj na Powiślu między Krakowem a Zawichostem wraz z kartą izohyetyczną Galicyi za lata 1866 — 1893.

2) Karta opadów atmosferycznych w dorzeczu Wisły.

3) Karta geologiczna dorzecza Wisły.

4 — 14) Operaty wykonawcze:

obwałowania Wisły i Sanu za r. 1894;

regulacyi Łęgu za r. 1896;

» Trześniówki za r. 1890;

» Krzemienicy za r. 1894;

» Nowego Brnia za r. 1894;

» Białej za lata 1895 i 1896;

» Kisieliny za r. 1891;

» Przegnojówki za r. 1896.

15 — 21) 32 projekty drenowań i 4 projekty nawodnień prywatnych.

Drainage unumgänglich nöthigen ausführenden Organe in kürzerer Zeit zu beschaffen.

Die näheren Einzelheiten der Dienstorganisation für Meliorationsaufseher enthält die Dienst-Instruction (Anlage C.)

IV. Ausstellungs-Gegenstände.

Nachdem alle Projecte der öffentlichen Meliorationsarbeiten sich in den Händen der Bauleiter oder auch der Wassergenossenschaften befinden, konnte die Jubiläums-Ausstellung d. J. 1898 nur mit dem einem Projecte der Regulirung des oberen Dniestr mit Zuflüssen, welches dem k. k. Ministerium des Innern vorgelegt wurde, beschickt werden.

Ausser diesem Projecte befinden sich auf der Ausstellung:

1) Eine Übersichtskarte der in der Weichsel-Niederung zwischen Krakau und Zawichost ausgeführten Meliorationen, sammt isohyetischer Karte von Galizien für die Jahre 1866 bis 1893.

2) Regenkarte des Weichselgebietes.

3) Geologische Karte des Weichselgebietes.

4—14) Ausführungs-Operate:

der Weichsel- und San-Eindeichung für d. J. 1894;

der Regulirung des Łęg i. J. 1896;

» » der Trześniówka i. J. 1890;

» » der Krzemienica i. J. 1894;

» » des Nowy Breń i. J. 1894;

» » der Biała i. d. J. 1895 u. 1896;

» » der Kisielina i. J. 1891;

» » der Przegnojówka i. J. 1896;

15—21) 32 Projecte von privaten Drainagen und 4 Projecte von Bewässerungs Anlagen;

22) Sprawozdanie Wydziału krajowego z programem regulacji wód w Galicyi.

23 — 30) Spostrzeżenia ombrometryczne i wodoskazowe w Galicyi za lata 1887 — 1894.

L w ó w, w maju, 1898.

And. Kędzior

Dyrektor kraj. biura melioracyjnego.

- 22) Bericht des Landesauschusses über das Programm der Gewässer-Regulirung in Galizien; und
23—30) Ombrometrische und Pegel-Beobachtungen in Galizien für die Jahre 1887—1894.

Lemberg, im Mai, 1898.

And. Kędzior

Director des Landes-Meliorationsbureaus.

1. Zestawienie zajęć wykonanych dla robot melioracyjnych.
 1. Zusammenstellung der durchgeführten Aufnahmen für Meliorationsunternehmungen.

Rok Jahr	Regulacya wód Gewässer - Regulierung		Melioracye prywatne Private Meliorationen			
	Długość w kilometrach Länge in Kilometern	Powierzchnia w morgtach Area in Jochen	Osusz. otwart. row. Entwässerung mit offen. Gräben		Drenowanie Drainage	Nawodnienie Bewässerung
			Morgów Joch	Morgów Joch		
1879/80	—	—	387	271	809	
1880/81	51	2.600	79	283	278	
1881/82	57.6	10.000	5.419	379	1.188	
1882/83	76.9	22.100	7.98	1.280	507	
1883/84	—	—	10.188	490	583	
1884/85	252.0	80.458	1.550	1.124	387	
1885/86	129.1	36.000	475	216	502	
1886/87	237.0	—	2.750	645	7.5	
1887/88	405.9	112.830	946	972	186.5	
1888/89	223.9	16.078	469	2.100.4	588.7	
1889/90	285.9	50.128	1.190	1.242.5	1.597	
1890/91	220.56	37.294	1.039	1.229	1.055	
1891/92	203.6	12.670	1.558	1.281	571.5	
1892/93	349.0	39.300	1.611	2.388.5	2.946	
1893/94	193.0	13.666	675	4.022	974	
1894/95	214.7	21.766	2.056	5.886	1.039	
1895/96	115.8	9.080	5.252	6.689	2.166	
1896/97	270.2	5.230	5.239	9.185.8	859	

2. Zestawienie zaprojektowanych melioracji.
2. Zusammenstellung der projectirten Meliorationen.

Rok Jahr	Regulacya wód Gewässer-Regulirung		Melioracye prywatne Private Meliorationen		
	Długość w kilometrach Länge in Kilometern	Powierzchnia w morgach Area in Jochen	Osusz. otwart. row. Entwässerung mittel. offen. Gräben	Drenowanie Drainage	Nawodnienie Bewässerung
			Morgów Joch	Morgów Joch	Morgów Joch
1879/80	—	—	348	313	154
1880/81	14.5	2.600	28	179	353
1881/82	—	—	15.731	447	358
1882/83	—	22.100	930	778	319
1883/84	—	2.500	1.878	370	503
1884/85	7.2	8.458	300	225	142
1885/86	239.5	133.700	—	351	91
1886/87	95.2	—	1.675	754	8
1887/88	131.5	133.930	586	621	61.5
1888/89	171.4	48.591	2.039	995.6	187.7
1889/90	167.4	48.009	1.068	1.844	2.305.0
1890/91	125.26	12.510	368	793	1.616.0
1891/92	131.5	310	626	1.513	309
1892/93	127.35	2.210	778	1.435	380.5
1893/94	191.7	11.169	177	1.967	549
1894/95	378.1	77.402	594	4.603	653
1895/96	190.7	9.678	1.328	5.973	1.077
1896/97	83.2	1.188.2	5.089.5	8.214.3	819.7

3. Zestawienie robót wykonanych pod kierunkiem krajowego biura melioracyjnego.
3. Zusammenstellung der unter Leitung des Meliorationsbureaus ausgeführten Meliorationen.

Rok Jahr	Regulacja wód Gewässer Regulierung		Melioracje prywatne Private Meliorationen		
	Długość w kilometrach Länge in Kilometern	Powierzchnia w morgach Area in Jochen	Osusz. otwart. row. Entwässerung mit offen Gräben	Drenowanie Drainage	Nawodnienie Bewässerung
			Morgów Joch	Morgów Joch	Morgów Joch
1879/80	—	—	195	58	24
1880/81	14·5	2·600	—	23	241
1881/82	9·0	15·000	374	176	90
1882/83	0·4	—	721	235	15
1883/84	—	—	400	229	308
1884/85	68·3	10·000	232	440	624
1885/86	—	—	96	118	38
1886/87	—	—	—	510	260
1887/88	—	—	—	589	316
1888/89	—	—	120	401	225
1889/90	3·9	—	287	596	257
1890/91	—	—	78	563	63
1891/92	—	—	562	528	130
1892/93	—	—	871	825	352
1893/94	88·70	20	750	1·066	579
1894/95	47·10	180	966	1·399	473
1895/96	24·95	—	777	2·036	544
1896/97	49·38	1·320	898·5	3·100	223

U waga: Zestawieniem tem nie są objęte roboty publiczne.

Anmerkung: In dieser Zusammenstellung sind die öffentlichen Arbeiten nicht inbegriffen.

ZAŁĄCZNIKI.

ANLAGEN.

Instrukcyja służbowa

dla biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym.

uchwalona przez Sejm na posiedzeniu dn. 9 maja 1893. (Dziennik ustaw i rozp. kraj. Nr. 67 ex 1893).

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Zakres działania biura. Do zakresu działania krajowego biura melioracyjnego należy:

1. inicjowanie, projektowanie, wykonywanie i nadzór regulacji wód niespławnych, tudzież ulepszeń gruntów za pomocą osuszenia i nawodnienia;

2. konserwacya i nadzór wykonanych przy pomocy funduszu krajowego przedsiębiorstw melioracyjnych;

3. ulepszenie podziału pól i komasacya gruntów wraz z zakładaniem dróg polnych;

4. udzielanie fachowych opinij w sprawach podpadających pod postanowienia ustawy wodnej;

5. zakładanie, utrzymywanie i ewidencya krajowych stacyj ombrometrycznych i wodoska-

Dienst-Instruction

für das Meliorationsbureau des Landesausschusses,

genehmigt durch den Landtag in der Sitzung vom 9. Mai 1893. (Landes-Gesetz- und Verordnungs-Blatt Nr. 67 ex 1893).

I. Allgemeine Bestimmungen.

§. 1.

Der Wirkungskreis des Landes-Meliorationsbureaus umfasst:

1. Die Anregung, Projectirung, Ausführung und Ueberwachung von Regulirungen nicht schiffbarer Gewässer, sowie Bodenmeliorationen mittelst Ent- und Bewässerung;

2. die Erhaltung und Ueberwachung von mit Hilfe des Landesfondes ausgeführten Meliorationsunternehmen;

3. die Verbesserung der Feldeintheilung und Commassation der Grundstücke sammt Anlage von Feldwegen;

4. die Ertheilung fachmännischer Gutachten in wasserrechtlichen Angelegenheiten;

5. die Errichtung, Erhaltung und Evidenz der Landesstationen für ombrometrische und Wasserstandsbeobachtungen nebst Durchführung hy-

zowych, tudzież przeprowadzanie studyów hydro-
metrycznych na rzekach niespławnych. *)

§. 2.

Skład
biura.

Do sprawowania czynności w ustępie 2, 3, 4 i 5, §. 1. wymienionych tudzież projektowania, wykonywania i nadzoru melioracyj publicznych powołaniem jest przedewszystkiem biuro centralne przy Wydziale krajowym, które się składa z dyrektora i odpowiedniej liczby fachowo uzdolnionych urzędników.

Projektowaniem, wykonywaniem i nadzorem robót melioracyjnych, przeprowadzanych przez poszczególnych właścicieli gruntów zajmują się, o ile Wydział krajowy odmiennie nie postanowi, ekspozytury biura melioracyjnego, których liczbę i miejsce urzędowania ustanawia Sejm na wniosek Wydziału krajowego.

Kierownictwo ekspozytur biura melioracyjnego porucza Wydział krajowy obznajomionym z techniką melioracyjną urzędnikom biura, którym w miarę potrzeby przydziela się odpowiednią liczbę sił technicznych i dozorców melioracyjnych.

§. 3.

Stosunek
służbowy
urzędników
biura i
ekspozytur.

Wszyscy urzędnicy biura melioracyjnego podlegają pod względem służbowym i dyscyplinarnym Wydziałowi krajowemu a w szczególności członkowi Wydziału krajowego, któremu biuro jest przydzielone (§. 19. ustawy służby krajowej).

Bezpośrednim przełożonym urzędników tego biura po myśli §. 24. instrukcyi dla Wydziału krajowego jest dyrektor, który przydziela im prace i czuwa nad ich wykonaniem.

Personal pomocniczy ekspozytur podlega bezpośrednio ich kierownikom.

*) Załatwia od r. 1895 c. k. biuro hydrograficzne.

drometrischer Studien auf nicht schiffbaren Flüssen *).

§. 2.

Zusammen-
setzung des
Bureaus. Zur Führung der im Absatze 2, 3, 4 und 5 des §. 1 genannten Agenden, sowie zur Projectirung, Ausführung und Ueberwachung öffentlicher Meliorationen, ist zunächst das Centralbureau beim Landesauschusse berufen, welches aus dem Director und einer entsprechenden Anzahl fachmännisch gebildeter Beamten besteht.

Mit der Projectirung, Ausführung und Beaufsichtigung von Privatmeliorationen befassen sich, sofern der Landesauschuss nicht anders beschliesst, die Exposituren des Landesmeliorationsbureaus, deren Anzahl und Amtssitze vom Landtage über Antrag des Landesauschusses bestimmt werden.

Mit der Leitung der Exposituren werden vom Landesauschusse in der Culturtechnik bewanderte Beamte des Bureaus betraut, denen nach Bedarf eine entsprechende Anzahl technischer Kräfte und Meliorationsaufseher beigegeben wird.

Nähere Bestimmungen betreffend die Qualification der Bureaubeamten, sind im §. 6 des vom Landtage beschlossenen Etats dieses Bureaus enthalten.

§. 3.

Dienstver-
hältniss der
Beamten des
Centralbu-
reaus und
der Exposituren. Alle Beamten des Meliorationsbureaus unterstehen in dienstlicher und disciplinärer Hinsicht dem Landesauschusse, insbesondere jenem Landesauschussbeisitzer, welchem das Bureau zugeheilt ist (§. 19 der Landesdienst-Pragmatik).

Unmittelbarer Vorgesetzter der Beamten dieses Bureaus im Sinne des §. 24 der Instruction für den Landesauschuss ist der Director, welcher ihnen die Arbeiten zuweist und deren Ausführung überwacht.

Das Hilfspersonal der Exposituren untersteht unmittelbar den Expositurleitern.

*) Wird seit dem Jahre 1895 vom k. k. hydrographischen Bureau besorgt.

§. 4.

Komisye,
urlopy i
przeszkody
służbowe.

Dyrektor biura, zarówno jak i kierownicy ekspozytur winni donieść Wydziałowi krajowemu o każdorazowym opuszczeniu siedziby urzędowej w celach służbowych, podobnie, jak i o powrocie, jeżeli ich nieobecność potrwa ponad dni ośm.

Urlopów do dni ośmiu w ciągu tego samego roku kalendarzowego, udzielać może urzędnikom biura centralnego i kierownikom ekspozytur przełożony Członek Wydziału krajowego, personalowi zaś ekspozytur ich kierownicy przy równoczesnem zawiadomieniu Wydziału krajowego.

Urlopów na czas dłuższy udziela Wydział krajowy.

W razie choroby lub przeszkody w służbie (powołania do ćwiczeń wojskowych) winien urzędnik zawiadomić natychmiast swego przełożonego, a na żądanie lub w razie dłuższej choroby, wykazać się świadectwem lekarza (§. 20 ustawy służby krajowej).

§. 5.

Korespondencya.

Centralne biuro melioracyjne nie koresponduje ani ze stronami, ani z władzami; lecz wszelkie podania bezpośrednio do niego nadchodzące załatwia Wydział krajowy (§. 56. instrukcyi dla Wydziału krajowego).

Natomiast kierownicy ekspozytur i urzędnicy przeznaczeni do prowadzenia budowy, korespondują bezpośrednio z władzami i stronami w obrębie kraju. przyezem wobec krajowych władz centralnych używać mają formy sprawozdań i intytulacyi „wysoki“, wobec innych zaś władz formy odezw i intytulacyi „świetny“.

§. 6.

Manipulacya
wewnętrzna
ekspozytur i
kierowników
budowy.

Wszystkie pisma nadchodzące do ekspozytur i kierowników budowy, zarówno jak i od nich wychodzące na skutek własnej inicjatywy (przypomnienia urzędowe), mają być zaciągane do

§. 4.

Commissio- Der Director des Bureaus, sowie die Expo-
nen, Beurlau- sitorleiter sind verpflichtet bei jeder dienstlichen
bung, Dienst- Abreise aus dem Amtssitze, sowie bei der Rück-
verhinde- kehr, dem Landesausschusse hievon die Anzeige
rung. zu erstatten, falls deren Abwesenheit über acht
Tage dauern sollte.

Urlaub bis zu acht Tagen innerhalb dessel-
ben Kalenderjahres kann den Beamten des Cen-
tralbureaus und den Expositurleitern von dem
vorgesetzten Landesausschuss-Beisitzer, dem Per-
sonale der Exposituren dagegen von den Expositur-
leitern bei gleichzeitiger Anzeige an den Lan-
desausschuss ertheilt werden.

Längere Beurlaubungen ertheilt der Landes-
ausschuss.

Im Falle von Krankheit oder Dienstverhin-
derung (z. B. Einberufung zum Militärdienste)
hat der Beamte seinen Vorgesetzten hievon sofort
zu verständigen, und sich über Verlangen oder
im Falle längerer Krankheit mit einem ärztli-
chen Zeugnisse auszuweisen (§. 20 der Landes-
dienst-Pragmatik).

§. 5.

Correspon-
denz.

Das Centrale des Meliorationsbureaus cor-
respondirt weder mit Partheien, noch mit Behör-
den; sondern werden alle direct an seine Adresse
anlangenden Eingaben vom Landesausschusse er-
ledigt (§. 56. Instr. für den Landesausschuss).

Die Expositur- und Bauleiter dagegen cor-
respondiren unmittelbar mit den inländischen
Partheien und Behörden, wobei sie den Landes-
Centralbehörden gegenüber die Form von Berichten
mit der Intitulirung „Hohe“, anderen Behörden
gegenüber die Form von Noten mit der Intitu-
lirung „Löbliche“ einzuhalten haben.

§. 6.

Innere Mani-
pulation der
Exposituren
und der Bau-
leiter.

Alle an Exposituren und Bauleiter ankom-
menden, oder von ihnen über eigene Initiative
ausgehenden (Diensterinnerungen) Zuschriften, sind
zu protocolliren.

protokołu podawczego, który dla każdego roku kalendarzowego ma być otwartym z dniem 1. stycznia, a zamkniętym z dniem 31. grudnia.

Co się tyczy załatwiania ekszhibitów, ekspedycyowania i rejestrowania należy się zastosować do odnośnych przepisów instrukcyi służbowej dla manipulacyi wewnętrznej Wydziału krajowego z dnia 14. września 1866.

§. 7.

Urządzenie lokali
lokalów urzędowych,
urzędowych, do zdjęć i wykonania robót instrumenty i przy-
zaopatrzenie rzędy zakupuje Wydział krajowy na wniosek dy-
w przyrzady rektora biura względnie kierowników ekspozytur.
i rekwizyta.

Z końcem roku winni przedłożyć kierownicy ekspozytur, zarówno jak i urzędnicy biura centralnego, inwentarz wszystkich przedmiotów do użytku im oddanych wraz z podaniem wartości.

Do odpisania zużytych przedmiotów inwentarza potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego.

Na utrzymanie lokali urzędowych, tudzież obsługę, opał i oświetlenie otrzymują kierownicy ekspozytur ryczałt przez Sejm uchwalony.

Potrzeb rysunkowych i kancelaryjnych dostarcza ekspozyturom Wydział krajowy.

§. 8.

Dyety, kosztą po-
dróży i do-
datki bu-
dowlane.

Co do wymiaru dyet i kosztów podróży przy zdjęciach i nadzorze robót publicznych, zarówno jak i prywatnych obowiązują przepisy wydane przez Sejm uchwałą z dnia 15. października 1881, a mianowicie:

a) wysokość dyet wynosi:

1. dla urzędników z płacą stałą 1.500 zł. i wyżej po 5 zł. na dzień;
2. dla urzędników z płacą stałą 1.000 zł. aż do 1.500 zł. po 4 zł. dziennie;
3. dla wszystkich innych urzędników i elewów po 3 zł. dziennie;

Das Protocoll ist für jedes Kalenderjahr mit 1. Jänner zu eröffnen und mit 31. Dezember zu schliessen.

Betreffs Erledigung, Expedirung und Registrirung der Geschäftsstücke, dienen zur Richtschnur die bezüglichen Vorschriften der Dienstinstruction des Landesausschusses für innere Manipulation vom 14. September 1866.

§. 7.

Einrichtung der Amtslocalitäten, Ausstattung mit Utensilien und Requisiten. Die zur Einrichtung der Amtslocalitäten der Exposituren nöthigen Gegenstände, sowie die zur Durchführung von Aufnahmen und Bauarbeiten nöthigen Instrumente und Requisiten, beschafft der Landesausschuss über Antrag des Directors, beziehungsweise der Expositurleiter.

Mit Jahresschluss haben die Expositurleiter, sowie die Beamten des Centralbureaus ein Inventar aller in ihrem Gebrauche stehenden Gegenstände sammt Werthangabe vorzulegen.

Zum Abschreiben verbrauchter Gegenstände ist die Bewilligung des Landesausschusses nothwendig.

Für die Miethen der Amtslocalitäten, deren Bedienung, Beleuchtung und Beheizung, erhalten die Expositurleiter das vom Landtage bewilligte Pauschale.

Zeichen- und Kanzleiartikel werden für die Exposituren vom Landesausschusse angeschafft.

§. 8.

Diäten, Reisekosten, Bauzulagen. Behufs Ausmass der Diäten und Reisekosten bei Aufnahmen und Ueberwachung öffentlicher und Privat-Arbeiten, gelten die vom Landtage mit Beschluss dd. 15 October 1881 erlassenen Vorschriften und zwar:

- a) Die Diätenquote beträgt:
1. für Beamte mit ständigem Gehalte von 1500 fl. und darüber: fünf Gulden täglich;
 2. für Beamte mit ständigem Gehalte von 1000 bis 1500 Gulden: vier Gulden täglich;
 3. für alle anderen Beamte und Eleven drei Gulden täglich;

b) koszta podróży należą się dla wszystkich urzędników biura i elewów w wysokości należytości II. klasy za jazdę koleją żelazną, lub I. klasy za jazdę statkiem parowym, przy podróży zaś końmi w wysokości 13.2 ct. za każdy kilometr, oprócz wynagrodzenia za myto.

Przy komisyjach, które prawdopodobnie przez jeden miesiąc w jednym miejscu potrwać, może Wydział krajowy zamiast dyet oznaczyć z góry pewien ryczałt (§. 11. uchwały Sejmowej z dnia 15. października 1881).

W czasie prowadzenia budowy przy przedsiębiorstwach ustawowych, korzystających z pomocy skarbu państwa i kraju, otrzymują kierownicy robót zamiast dyet i kosztów podróży w obrębie pola roboczego miesięczne dodatki budowlane, których wysokość normują instrukcye i rozporządzenia wykonawcze wydawane w myśl postanowień specjalnych ustaw melioracyjnych przez Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją państwa.

II. Postanowienia szczegółowe.

§. 9.

Projektowanie i wykonanie robót publicznych.

Przy zdjęciach i projektowaniu melioracyj publicznych, które mają korzystać z zasiłków państwowego funduszu melioracyjnego, winno biuro melioracyjne zastosować się ściśle do przepisów rozporządzenia Ministerstwa rolnictwa wydanego w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych dnia 18. grudnia 1885 (Dz. p. p. Nr. 1. ex 1886).

Bliższe postanowienia co do prowadzenia budowy przy melioracjach publicznych zawierają specjalne instrukcye i rozporządzenia wydane lub ułożone mające przez Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 10.

Pomoc techniczna dla melioracyj prywatnych.

W miarę przyzwolonych przez Sejm funduszy, oraz sił dyspozycyjnych ekspozytur biura melioracyjnego udziela Wydział krajowy bezpłatnie.

b) an Reisekosten gebührt allen Beamten und Eleven des Bureaus bei Eisenbahnfahrten die Fahrtaxe der II., bei Dampfschifffahrten die Fahrtaxe der I. Classe, bei Wagenreisen Kilometergelder im Betrage von 13·2 kr. pr. Kilometer, nebst Entschädigung der Mauthauslagen.

Bei Commissionen, welche voraussichtlich einen vollen Monat an einem Orte dauern dürfen, kann der Landesausschuss anstatt Diäten ein Pauschale vorausbestimmen (§. 11 des Landtagsbeschlusses vom 15. October 1881).

Für die Dauer der Bauleitung gesetzlich normirter, aus dem Staats- und Landesfonde unterstützter Unternehmungen, erhalten die Bauleiter anstatt Diäten und Reisekosten im Bauperimeter monatliche Bauzulagen, deren Höhe durch Instructionen und Ausführungsverordnungen bestimmt wird, welche im Sinne der Bestimmungen besonderer Meliorationsgesetze, vom Landesausschusse im Einverständnisse mit der Staatsverwaltung erlassen werden.

II. Besondere Bestimmungen.

§. 9.

Projectirung und Ausführung öffentlicher Arbeiten. Bei Aufnahme und Projectirung öffentlicher Meliorationen, zu welchen der Staat mit Beiträgen aus dem Staatsmeliorationsfonde beisteuert, hat das Meliorationsbureau strenge nach den Vorschriften der Verordnung des k. k. Ackerbauministeriums im Einvernehmen mit dem k. k. Ministerium des Innern dd. 18. Dezember 1885, R. G. Bl. Nr. 1 ex 1886 vorzugehen.

Nähere Bestimmungen betreffend die Ausführung öffentlicher Meliorationen, enthalten spezielle Instructionen und Verordnungen, welche vom Landesausschusse gemeinsam mit der Staatsverwaltung erlassen werden.

§. 10.

Technische Hilfe für Privatmeliorationen. Nach Massgabe der vom Landtage bewilligten Credite und der disponiblen Kräfte der Expositionen des Meliorationsbureaus, ertheilt der Lan-

tnej pomocy technicznej poszczególnym właścicielom gruntów do projektowania, wytyczania i kontroli robót melioracyjnych.

Koszta podróży koleją żelazną do najbliższej stacji i z powrotem, tudzież dyety urzędnika technicznego pokrywa w myśl uchwały Sejmowej z dnia 6. kwietnia 1892 fundusz krajowy.

Natomiast strony interesowane obowiązane są:

a) opłacać przyjętych przez urzędnika do zdjąć robotników (w liczbie od 3 do 5), z których jeden dla przyspieszenia roboty może być figurantem stałym lub uczniem krajowego kursu dozorców melioracyjnych;

b) dostarczyć potrzebnych do pomiaru palików, oraz podwód tak ze stacji kolejowej do miejsca zamieszkania i z powrotem, jak i z miejsca zamieszkania do pola roboczego i napowrót, jeżeli pole robocze znajduje się w odległości kwadransa drogi (§. 11. alegatu H. ustawy służby krajowej);

c) pokrywać wynagrodzenie i koszta utrzymania dozorców melioracyjnego przeznaczonego przez kierownika ekspozytury do wykonania zaprojektowanych robót.

W razie, gdyby właściciel gruntu nie dopełnił obowiązku pod *a*, *b*, określonego i przez spowodowanie zwłoki narażał fundusz krajowy na niepotrzebne wydatki, urzędnik biura melioracyjnego przerwać ma swą czynność i donieść o tem Wydziałowi krajowemu; właściciel zaś gruntu obowiązany będzie wynikłe stąd koszta komisyjne zwrócić funduszowi krajowemu.

§. 11.

Warunki udzielania bezpłatnej pomocy technicznej dla melioracyj prywatnych.

Bezpłatnej pomocy technicznej do projektowania i wykonania melioracyj prywatnych w granicach §. 10. niniejszej instrukcyi określonych, udziela Wydział krajowy pod następującymi warunkami:

1. rentowność zamierzonej przez właściciela

desausschuss unentgeltliche technische Hilfe einzelnen Grundbesitzern zur Projectirung, Aussteckung und Controle von Meliorationsarbeiten.

Die Reisekosten mit Eisenbahn bis zur ortsnächsten Station und zurück, sowie die Diäten des technischen Beamten, werden im Sinne des Landtagsbeschlusses vom 6. April 1892 aus Landesmitteln bestritten.

Dagegen sind die interessirten Parteien verpflichtet:

a) Die vom Beamten zur Aufnahme benötigten Arbeiter (3 bis 5 an der Zahl), unter denen einer behufs Beschleunigung der Arbeiten, ein ständiger Figurant, oder ein Schüler des Landes-Meliorations-Aufseher-Curses sein kann, zu bezahlen;

b) die zur Vermessung nöthigen Pflöcke, sowie die Fahrgelegenheiten von der Bahnstation zum Wohnorte und zurück, sowohl als auch vom Wohnorte auf das Arbeitsfeld und zurück beizustellen, wenn das Arbeitsfeld eine Viertelstunde weit entfernt sich befindet (§. 11 Allegat H. der Landes-Dienst-Pragmatik);

c) den Lohn und die Erhaltungskosten des Meliorationsaufsehers zu tragen, welchen der Expositurleiter zur Ausführung der projectirten Arbeiten bestimmt.

Falls der Grundeigenthümer die sub a) und b) genannten Verpflichtungen nicht erfüllen, und durch Verzögerung der Arbeit den Landesfond unnöthigen Auslagen aussetzen würde, hat der Beamte des Meliorationsbureaus seine Thätigkeit zu unterbrechen und hievon an den Landesausschuss Anzeige zu erstatten.

Der Grundeigenthümer wird dagegen verpflichtet sein die hiedurch aufgelaufenen Commissionskosten dem Landesfonde rückzuerstatten.

§. 11.

Bedingungen
der Erthei-
lung unent-
geltlicher te-
chnischer
Hilfe für
Privatmelio-
rationen.

Unentgeltliche technische Hilfe zur Projectirung und Ausführung von Privatmeliorationen innerhalb der im §. 10 dieser Instruction bestimmten Grenzen, wird vom Landesausschusse unter nachstehenden Bedingungen ertheilt:

1. Die Rentabilität der vom Eigenthümer

melioracyi ma być stwierdzoną przez kierownika właściwej ekspozytury biura melioracyjnego, ewentualnie także przez znawcę agronomicznego;

2. właściciel gruntu żądający bezpłatnej pomocy technicznej biura melioracyjnego winien złożyć pisemną deklaracją, mocą której zobowiąże się zwrócić funduszowi krajowemu koszta zdjęć (dyety i koszta podróży urzędnika technicznego), oraz unormowaną w instrukcyi z dnia 20. grudnia 1878 l. 57.740 ex 1878 takse za projekt, jeżeli w przeciągu trzech lat od dnia otrzymania planów nie przystąpi do wykonania zaprojektowanych robót.

Unormowana w powołanej instrukcyi taksa za projekt wynosi:

za przestrzeń do 5 morgów włącznie	po 2 zł.
za następnych 5 mrg. od 6—10 włącznie	po 60 ct.
„ „ 10 „ „ 11—20	„ „ 50 „
„ „ 30 „ „ 21—50	„ „ 40 „
„ każdy dalszy morg po	30 „

§. 12.

Instruowanie i wnoszenie podań o pomoc techniczną. Właściciele gruntów chcący korzystać z pomocy technicznej biura melioracyjnego do projektowania robót melioracyjnych, winni wnieść za pośrednictwem właściwej ekspozytury do Wydziału krajowego podanie, w którym mają zamieścić deklaracją, że się poddają postanowieniom niniejszej instrukcyi, a w szczególności przepisom §§. 10. i 11., oraz wykazać:

1. obszar i rodzaj kultury gruntu, na którym ma być wykonaną melioracya;

2. wadliwości gruntu, które mają być przez melioracyą usunięte, oraz oczekiwane z melioracyi korzyści, które to okoliczności mogą być udowodnione opinią fachowego agronoma;

beabsichtigten Melioration muss durch den Leiter der zuständigen Expositur, eventuell auch durch einen Fachagronomen nachgewiesen werden.

2. Der die unentgeltliche technische Hilfe des Meliorationsbureaus ansuchende Grundeigenthümer hat eine schriftliche Declaration vorzulegen, laut welcher er sich zu verpflichten hat, dem Landesfonde die Kosten der Terrainaufnahme (Diäten und Reisekosten des technischen Beamten) ebenso wie auch die in der Instruction vom 20. Dezember 1878, Zl. 57.740 ex 1878 normirte Projectstaxe rückzuerstatten, falls er binnen drei Jahren seit dem Tage der Einhändigung der Pläne zur Ausführung der projectirten Arbeiten nicht schreitet.

Die in der zitierten Instruction normirte Projectstaxe beträgt:

bei einer Fläche bis inclusive 5 Joch je 2—fl.
für die folgenden 5 Joch vom 6. bis incl. 10 Joch je 0.60 fl.;

für die folgenden 10 Joch vom 11. bis incl. 20 Joch je 0.50 fl.;

für die folgenden 30 Joch vom 21. bis incl. 50 Joch je 0.40 fl.;

für jedes folgende Joch 0.30 fl.

§. 12.

Instruirung und Einreichung der Eingaben um technische Hilfe. Grundeigenthümer, welche die technische Hilfe des Landesmeliorationsbureaus zur Projectirung von Meliorationsarbeiten beanspruchen wollen, haben durch die betreffende Expositur eine Eingabe an den Landesausschuss zu richten, welcher sie die Declaration beizuschliessen haben, dass sie sich den Bestimmungen der gegenwärtigen Instruction, insbesondere aber den Vorschriften der §§. 10 und 11 unterordnen, nebst dem haben dieselben in der Eingabe auszuweisen:

1. Die Fläche und Culturgattung des zu meliorirenden Grundstückes.

2. Die Fehler und Mängel des Grundstückes, welche durch die Melioration beseitigt werden sollen, sowie die von der Melioration erwarteten Vortheile, was durch das Gutachten eines Fachagronomen nachgewiesen werden kann.

3. odpowiedni ze względu na zagospodarowanie gruntu czas, w którym zdjęcia mają być wykonane.

W podaniach o udzielenie pomocy technicznej do wykonania zaprojektowanych już przez biuro robót melioracyjnych, należy tylko podać obszar gruntu, na którym melioracya w danym roku ma być przeprowadzoną, oraz termin zamierzonego rozpoczęcia robót.

Na uwzględnienie liczyć mogą tylko te podania, które najdalej do końca lutego każdego roku będą wniesione.

§. 13.

Program
robót.

Najpóźniej do 15. marca każdego roku winni ułożyć kierownicy ekspozytur na podstawie wniesionych podań program robót i takowy przedłożyć Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

W programie tym mają być szczegółowo wymienione:

Objekty melioracyjne (obszar gruntu, rodzaj melioracyi i t. p.), następstwo robót, czas potrzebny do wykonania roboty (zdjęcia, wytyczenia lub kontroli), oraz funkcyonaryusze ekspozytury, którzy te roboty mają wykonać, względnie nadzorować.

Przedewszystkiem mają być uwzględnione w programie te zgłoszenia, które mają na celu wykonanie zaprojektowanych już przez biuro melioracyj, zresztą należy zachować porządek, w jakim podania bądź to do Wydziału krajowego, bądź też do ekspozytur wpływały, o ile ten porządek da się pogodzić z podanymi przez strony terminami.

Przytem należy także baczyć, ażeby roboty na gruntach położonych w sąsiedztwie były wykonane w bezpośredniem następstwie, a to celem możliwego zredukowania kosztów podróży i uniknięcia niepotrzebnych wydatków.

3. Die zur Terrinaufnahme unter Berücksichtigung der Bewirtschaftung passende Jahreszeit.

In den Eingaben um Ertheilung technischer Hilfe zur Ausführung durch das Bureau projectirter Arbeiten, ist nur die Area anzugeben, auf welcher die Melioration im betreffenden Jahre durchgeführt werden soll, sowie der Termin des beabsichtigten Arbeitsbeginnes.

Auf Berücksichtigung können nur jene Eingaben, die spätestens bis Ende Februar jeden Jahres eingebracht werden, reflectiren.

§. 13.

Arbeitsprogramm.

Spätestens bis 15. März jeden Jahres haben die Expositurleiter auf Grund der eingereichten Eingaben ein Arbeitsprogramm zu verfassen und dasselbe dem Landesausschusse zur Genehmigung vorzulegen.

In diesem Programme sind genau anzugeben:

Die Meliorationsobjecte (Flächenausmass und Art der Meliorationen etc.), die Aufeinanderfolge der Arbeiten, die zur Ausführung (Aufnahme, Aussteckung oder Controle) nöthige Zeit, sowie die Functionäre der Expositur, welche die einzelnen Arbeiten auszuführen beziehungsweise zu beaufsichtigen haben werden.

Vor Allem sind im Programme jene Anmeldungen zu berücksichtigen, welche die Ausführung bereits vom Bureau projectirter Meliorationen anstreben, im übrigen ist jene Reihenfolge einzuhalten, in welcher die Eingaben, sei es an den Landesausschuss, sei es an die Exposituren gelangen, insofern diese Reihenfolge sich mit den von den Parteien angegebenen Terminen vereinbaren lässt.

Hiebei ist auch darauf zu achten, dass Arbeiten auf einander naheliegenden Grundstücken, behufs thunlichster Reduzirung der Reisekosten und Vermeidung unnötiger Auslagen in unmittelbarer Reihenfolge ausgeführt werden.

§. 14.

Projekty melioracyj prywatnych. Projekty sporządzone przez ekspozytury biura melioracyjnego, mają być przedkładane do zatwierdzenia Wydziałowi krajowemu, który takowe przesyła stronom wraz z obliczeniem kosztów poniesionych przez fundusz krajowy i taksy za projekt, przy równoczesnem powołaniu się na postanowienie ustępu 2. §. 11. niniejszej instrukcyi.

Przed rozpoczęciem robót wręczyć ma strona zatwierdzony projekt właściwej ekspozyturze, gdzie takowy ma być stale przechowywanym dla ewentualnego zużytkowania przy konserwacyi wykonanej melioracyi.

§. 15.

Zaliczki i partykularze. Z początkiem corocznej kampanii roboczej zażądać ma kierownik ekspozytury odpowiedniej zaliczki na pokrycie kosztów podróży i dyet dla wykonania robót programem objętych.

Partykularze kosztów podróży i dyet wraz z dziennikami czynności, w których ma być dokładnie wykazany rozmiar wykonanej roboty, przedkładać mają kierownicy ekspozytur z upływem każdego miesiąca Wydziałowi krajowemu do sprawdzenia.

W razie, jeżeli rozmiar przeprowadzonych zdjęć jest niezadowalniająca lub przerwa w czynności nie została dostatecznie usprawiedliwiona, przysługuje Wydziałowi krajowemu prawo zredukowania należitości z tytułu dyet.

Przy wykonaniu zaprojektowanych robót dopuszczalną jest z reguły tylko dwukrotna obecność urzędnika technicznego na polu roboczem: raz dla wytyczenia i niwelacyi, powtórnie dla kontroli i odebrania robót.

III. Postanowienie końcowe.

§. 16.

W sprawach nieprzewidzianych niniejszą instrukcją obowiązuje urzędników biura melio-

§. 14.

Projecte von Privatmeliorationen. Die von den Exposituren des Meliorationsbureaus verfassten Projecte sind dem Landesauschusse zur Genehmigung vorzulegen, welcher dieselben den Parteien sammt Berechnung der dem Landesfonde aufgewachsenen Kosten und der Projectstaxe unter gleichzeitiger Berufung auf die Bestimmungen des §. 11, Absatz 2, gegenwärtiger Instruction übermittelt.

Vor Beginn der Arbeiten hat die Partei das genehmigte Project der betreffenden Expositur einzuhändigen, wo dasselbe zu eventuellem Gebrauche bei der Erhaltung der ausgeführten Melioration für beständig zu verwahren ist.

§. 15.

Vorschüsse und Reise-particularien. Alljährlich zu Beginn der Arbeitscampagne, hat der Expositurleiter einen entsprechenden Vorschuss zur Deckung der Reisekosten und Diäten für die programmässige Ausführung der Arbeiten zu verlangen.

Die Reisekosten und Diätenparticularien nebst den Beschäftigungsjournalen, worin das Ausmass der ausgeführten Arbeit genau anzugeben ist, sind dem Landesauschusse zu Ende eines jeden Monats zur Verifizirung vorzulegen.

Im Falle das Ausmass der durchgeführten Arbeiten nicht zufriedenstellend, oder die Unterbrechung der Amtshandlung nicht genügend gerechtfertigt erscheint, steht dem Landesauschusse das Recht zu die Diätengebühren zu reduzieren.

Bei Ausführung der projectirten Arbeiten ist in der Regel nur eine zweimalige Anwesenheit des teschnischen Beamten auf dem Arbeitsfelde zulässig: einmal für das Ausstecken und Nivelliren, das andere Mal für die Controlle und Uebernahme der Arbeiten.

III. Schlussbestimmungen.

§. 16.

In den durch diese Instruction nicht vorgesehenen Fällen ist für die Beamten des Lan-

racyjnego ustanowa służby krajowej wraz z wydanymi przez Sejm i Wydział krajowy późniejszymi przepisami.

Postanowienie §. 27. ustawy służby krajowej, które w pewnych wypadkach dopuszcza uboczne zatrudnienia dla urzędników krajowych, ogranicza się jednak o tyle, że urzędnikom biura melioracyjnego nie wolno przedsiębrać na własną rękę robót w §. 1. niniejszej instrukcyi wskazanych.

L. W. kr. 25.678.

Powyższą instrukcyę podaje się niniejszem do publicznej wiadomości.

**Z Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Lwów dnia 26. maja 1893.

Marszałek krajowy:

Członek Wydz. kraj.:

Sanguszko, w. r.

Dr. Józef Wereszczyński, w. r.

desmeliorationsbureaus die Landesdienst-Pragmatik nebst den vom Landtage und Landesausschusse nachträglich erlassenen Vorschriften bindend.

Die Bestimmung des §. 27 der Landesdienst-Pragmatik, welche Nebenbeschäftigungen der Landesbeamten in gewissen Fällen zulässt, wird jedoch insoferne beschränkt, als es den Beamten des Meliorationsbureaus nicht gestattet ist die im § 1. dieser Instruction genannten Arbeiten auf eigene Hand auszuführen.

L. A. Zl. 25.678.

Vorstehende Dienst-Instruction wird hiemit zur öffentlichen Kenntniss gebracht.

**Vom Landesausschusse des Königreiches Galizien und
Lodomerien sammt dem Grossherzogthume Krakau.**

Lemberg am 26. Mai 1893.

Der Landmarschall

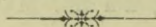
Landesausschuss Mitglied:

Sanguszko m. p.

Dr. Josef Wereszczyński m. p.

Statut organizacyjny

krajowego kursu praktycznego
dozorców melioracyjnych
we Lwowie.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Cel kursu. Krajowy kurs praktyczny dozorców melioracyjnych, utworzony przez Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem przy krajowym biurze melioracyjnem we Lwowie, ma na celu teoretyczne i praktyczne kształcenie dozorców do wykonywania melioracyi gruntów przez osuszenie otwartymi rowami, drenowanie i nawodnianie, oraz regulacyi wód, niemniej też konserwacyi tych robót.

§. 2.

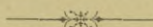
Środki do dopięcia celu.

Cel ten ma być osiągniętym:

- a) przez wyczerpiecie praktycznego wykonywania i nadzoru robót melioracyjnych prowadzonych przez krajowe biuro melioracyjne,

Organisations - Statut

des praktischen Landes Lehr-Curses
für Meliorations-Aufseher
in Lemberg.

I. Allgemeine Bestimmungen.

§. 1.

Zweck des Curses. Der vom Landesausschusse des Königreiches Galizien und Lodomerien sammt dem Grossherzogthume Krakau beim Landes Meliorationsbureau in Lemberg errichtete praktische Lehrkurs für Meliorations-Aufseher bezweckt die theoretische und praktische Ausbildung der Aufseher zur Ausführung von Bodenmeliorationen durch Entwässerung mittelst offener Gräben, Drainage und Bewässerung, ferner Regulirung von Gewässern, sowie zur Erhaltung dieser Arbeiten.

§. 2.

Mittel zur Erreichung des Zweckes. Dieser Zweck soll erreicht werden:
a) durch Erlernen der praktischen Ausführung und Beaufsichtigung der durch das Landesmeliorationsbureau geleiteten Meliorationsar-

tudzież objaśnianie istoty, sposobu wykonywania i celu robót melioracyjnych;

b) przez wykłady najpotrzebniejszych nauk technicznych i ogólnie kształcących.

§. 3.

Czas trwania kursu. Cały kurs nauki trwa lat trzy. Nauka teoretyczna ma być udzielaną podczas czterech miesięcy zimowych, z reguły od 1. grudnia do końca marca; praktycznego wykształcenia zaś nabyć mają uczniowie częścią podczas nauki teoretycznej, częścią podczas letniej służby praktycznej przy robotach melioracyjnych.

§. 4.

Język wykładowy. Językiem wykładowym jest język polski.

II. Plan nauki.

§. 5.

Zasadnicze normy planu nauki. I. Trzyletnia praktyka trwająca 8 miesięcy w każdym roku przy robotach na gruncie zaznaczyć ma uczniów z trasowaniem, profilowaniem wykopów i nasypów, wykonaniem robót ziemnych i ubezpieczeń brzegów, układaniem rurek drenowych, uprawą i zakładaniem łąk nawodnianych, budową szluz i przepustów, obliczaniem bryłowości wykonanych robót, prowadzeniem list wypłat i dzienników budowy, oraz sporządzaniem sprawozdań z wykonanych robót pod kierunkiem inżynierów krajowego biura melioracyjnego. Przy tych pracach udzielać mają inżynierowie uczniom potrzebnych objaśnień dopóty, dopóki uczniowie w wykonaniu ich nie nabędą dostatecznej wprawy. Udzielane objaśnienia winny nie tylko odnosić się do technicznej strony pracy, ale także zwracać uwagę ucznia na cel pracy i związek pomiędzy celem a sposobem wykonania, oraz na wpływ modyfikujący, jaki wywierają na wykonanie okoliczności zewnętrzne.

beiten, ferner durch Erklärung des Wesens, der Art der Ausführung und des Zieles der Meliorationsarbeiten;

b) durch Ertheilung des Unterrichtes in den nothwendigsten technischen, landwirthschaftlichen und allgemein bildenden Fächern.

§. 3.

Die Cursdauer.

Der ganze Lehrkurs dauert drei Jahre. Der theoretische Unterricht ist durch vier Wintermonate, in der Regel vom 1. Dezember bis Ende März zu ertheilen; die praktische Ausbildung aber haben die Schüler theils während des theoretischen Unterrichtes, theils während des praktischen Sommerdienstes bei den Meliorationsarbeiten zu erlangen.

§. 4.

Die Vortragssprache.

Die Vortragssprache ist polnisch.

II. Der Lehrplan.

§. 5.

Grundsätzliche Bestimmungen des Lehrplanes

I. Die dreijährige, in jedem Jahre durch 8 Monate dauernde Praxis bei den Arbeiten im Felde hat die Schüler mit Tracirung, Profilirung von Ab- und Aufträgen, Ausführung von Erdarbeiten und Uferversicherungen, Legen der Drainröhren, Bestellung und Anlage von Bewässerungswiesen, Bau von Schleussen und Durchlässen, Cubaturberechnung der ausgeführten Arbeiten, Führung der Zahlungslisten und Arbeits-Journale sowie mit Verfassung von Berichten über die ausgeführten Arbeiten unter Leitung der Ingenieure des Landes-Meliorationsbureaus bekannt zu machen. Die Ingenieure haben den Schülern solange die nöthigen Aufklärungen gelegentlich dieser Arbeiten zu ertheilen, bis diese in denselben genügend bewandert sind. Die Ertheilung der Aufklärungen soll sich nicht nur auf die technische Seite der Arbeit beziehen, sondern auch die Aufmerksamkeit des Schülers auf den Zweck der Arbeit und den Zusammenhang zwischen Ziel und Art der Ausführung, ferner auf den verändernden Einfluss, welchen äussere Umstände auf die Ausführung der Arbeit ausüben, lenken.

II. Nauka teoretyczna odbywająca się w ciągu czterech miesięcy zimowych obejmuje:

1. Naukę języka polskiego, która ma nauczyć uczniów władać tym językiem ustnie i na piśmie a oprócz tego dostarczyć uczniom sposobności do uzupełnienia wiadomości swych z historii ojczystej.

2. Naukę geografii Galicji.

3. Naukę kaligrafii i rysunków wolnoręcznych.

4. Naukę rachunków i geometrii zastosowaną do przyszłego zawodu uczniów.

5. Wiadomości wstępne z nauk przyrodniczych, wyjaśniające zjawiska świata otaczającego a oprócz tego stanowiące wstęp do nauk zawodowych.

6. Naukę rolnictwa a mianowicie: ogólnej uprawy roślin i szczegółowej uprawy łąk.

7. Naukę inżynierii melioracyjnej, która ma na celu uzupełnienie objaśnień towarzyszących robotom praktycznym w polu, a obejmuje:

- a) Miernictwo i rysunki sytuacyjne;
- b) Budownictwo (materiały i konstrukcje) wraz z rysunkami konstrukcyjnymi;
- c) Naukę melioracji, mianowicie: osuszania otwartymi rowami, drenowania, nawodniania, zakładania stawów i regulacji rzek wraz z rysunkami i projektami melioracyjnymi.

8. Wykład i objaśnienie najgłówniejszych przepisów ustawy wodnej.

§. 6.

Szczegółowy plan nauki.

Zakres i wzajemny stosunek przedmiotów nauki teoretycznej, tudzież rozkład ich na poszczególne lata, określa bliżej szczegółowy plan nauki.

Sposób nauczania robót praktycznych i użycia uczniów do wykonania i nadzoru robót melioracyjnych określa bliżej szczegółowy plan nauki i regulamin.

II. Der innerhalb von vier Wintermonaten abzuhaltende Unterricht umfasst:

1. Die Lehre der polnischen Sprache, welche die Schüler in Stand setzen soll, dieselbe mündlich und schriftlich zu beherrschen und ihnen überdies die Gelegenheit zur Ergänzung von Kenntnissen aus der vaterländischen Geschichte zu bieten hat.

2. Die Geographie von Galizien.

3. Die Schönschreibekunst und das Freihandzeichnen.

4. Die Rechnungslehre und die Geometrie entsprechend dem zukünftigen Berufe der Schüler.

5. Die Anfangsgründe der Naturwissenschaften zur Erklärung der die Welt umgebenden Erscheinungen, welche überdies die Einleitung des Fachstudiums bilden.

6. Die Ackerbaulehre und insbesondere den allgemeinen Pflanzen- und speziellen Wiesenbau.

7. Die Lehre der Culturtechnik, welche die Vervollständigung der die praktischen Arbeiten im Felde begleitenden Erklärungen bezweckt und welche zu umfassen hat:

a) Die Vermessung und das Situationszeichnen;

b) die Baukunst (Materialien und Constructions) sammt Constructionszeichnen;

c) den Meliorationsunterricht, u. z.: Trockenlegung mittelst offener Gräben, Drainage, Bewässerung, Anlage von Teichen und Flussregulirung sammt Constructions-Uebungen und Meliorations-Projecten.

8. Vorträge und Erklärungen über die wichtigsten Bestimmungen des Wasserrechtsgesetzes.

§. 6.

Spezieller
Lehrplan.

Den Umfang und das gegenseitige Verhältniss der theoretischen Unterrichtsgegenstände, ferner ihre Eintheilung bezeichnet näher der spezielle Lehrplan.

Die Art und Weise der Belehrung über praktische Arbeiten und Aufsicht von Meliorationsarbeiten schildert näher der spezielle Lehrplan und das Reglement.

§. 7.

Środki
naukowe.

Środkami naukowymi kursu są:

- a) prowadzone przez krajowe biuro melioracyjne roboty koło regulacji rzek, tudzież osuszenia (drenowania) i nawodnienia gruntów;
- b) zbiór geometrycznych figur, wzorów do geometrii wykreślnej, modeli do budownictwa, wiązań materiałów budowlanych, zbiór drenów, pras, rur drenarskich i modeli pieców, zbiór narzędzi używanych przy robotach melioracyjnych i przyrządów mierniczych, zbiór skał i gatunków gruntu z tych skał powstających, zbiór nasion i roślin, traw łąkowych itp.;
- c) zwidzanie wykonanych już wzorowych robót melioracyjnych, oraz urządzeń dla fabrykacji drenów.

III. Nadzór, zarząd i siły nauczycielskie.

§. 8.

Nadzór.

Krajowy kurs praktyczny dozorców melioracyjnych, jako instytucja uzupełniająca krajowe biuro melioracyjne stoi pod nadzorem Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, który ten nadzór wykonuje za pośrednictwem członka Wydziału krajowego prowadzącego referat spraw melioracyjnych. Do zakresu działania Wydziału krajowego należy w szczególności:

- a) powoływanie kierownika i nauczycieli kursu, oraz wyznaczanie im remuneracyi za wykłady;
- b) rewizya i zatwierdzanie rozkładu godzin na kursie;
- c) układanie corocznych preliminarzy zwykłych wydatków na kurs i przedstawianie takowych Sejmowi do zatwierdzenia;
- d) stanowienie o potrzebach nadzwyczajnych kursu, o ile takowe mogą być zaspokojene

§. 7.

Die Unterrichtsmittel.

Als Unterrichtsmittel haben zu dienen:

a) die, durch das Landes-Meliorationsbureau geführten Arbeiten bei der Regulirung von Flüssen, ferner Boden-Entwässerungen (Drainirungen) und Bewässerungen;

b) Sammlungen von geometrischen Figuren, Mustern zur darstellenden Geometrie, Baummodellen, Verbindungen von Baumaterialien, Sammlung von Drains, Röhren-Pressen und Drain-Ofenmodellen, Sammlung von, bei Meliorationsarbeiten im Gebrauche stehenden Geräthen und Messapparaten, Sammlung von Gesteinen und aus denselben entstandenen Bodenarten, Sammlung von Sämereien, Feld- und Wiesen-Pflanzen u. s. w.;

c) der Besuch von bereits ausgeführten musterhaften Meliorationsarbeiten, sowie von Einrichtungen zur Drainerzeugung.

III. Ober-Aufsicht, Leitung und Lehrkräfte.

§. 8.

Ober-Aufsicht.

Der praktische Lehrkurs für Landes-Meliorationsbureau steht als eine das Landes-Meliorationsbureau ergänzende Anstalt unter der Oberaufsicht des Landesausschusses des Königreiches Galizien und Lodomerien sammt dem Grossherzogthume Krakau, welcher diese Oberaufsicht durch einen das Referat der Meliorations-Angelegenheiten führenden Landesausschuss-Beisitzer ausübt. In den Wirkungskreis des Landesausschusses gehört im Besonderen:

a) die Bestellung des Leiters und der Lehrkräfte, sowie die Bemessung der Entlohnung für die Vorträge;

b) die Revision und Bestätigung des Stundenplanes während des Curses;

c) die Zusammenstellung der Jahrespräliminarien der ordentlichen Auslagen für den Lehrkurs und Vorlage derselben an den Landtag behufs Bestätigung;

d) Schlussfassung über ausserordentliche Bedürfnisse des Lehrurses, insoweit dieselben aus

z dotacji przeznaczonej na ten cel pod rozporządzenie Wydziału krajowego;

e) bezpośrednio dyspozycya funduszu kursu w granicach preliminarza.

W sprawach zmiany niniejszego statutu porozumiewa się Wydział krajowy z Ministerstwem rolnictwa.

§. 9.

Kierownik. Kierownik kursu wyznaczony przez Wydział krajowy z pomiędzy grona inżynierów krajowego biura melioracyjnego jest bezpośrednim przełożonym nauczycieli i uczniów.

Kierownik załatwia wszelkie sprawy wewnętrzne szkoły, przewodniczy na posiedzeniach miesięcznych grona nauczycielskiego, nadzoruje wykłady fachowe, czuwa nad karnością, rozdziałem prac i postępem uczniów oraz odpowiada za zgodne z przepisami prowadzenie kursu.

§. 10.

Nauczyciele. Nauk fachowych udzielają powołani przez Wydział krajowy inżynierowie krajowego biura melioracyjnego, tudzież nauczyciele krajowych szkół rolniczych, względnie wędrowni nauczyciele rolnictwa, nauk zaś ogólnie kształcących wyznaczeni przez Wydział krajowy docenci.

IV. Uczniowie.

§. 11.

Sposób utrzymania i liczba uczniów. Przyjęci na koszt funduszu krajowego uczniowie otrzymują oprócz przyborów naukowych w ciągu czteromiesięcznej nauki teoretycznej stypendyum miesięczne w kwocie 25 zł. w. a., przy robotach zaś w polu wynagrodzenie z funduszu budowy przedsiębiorstw melioracyjnych lub od właścicieli gruntów w wysokości ozna-

der, für diesen Zweck zur Verfügung des Landesausschusses bestimmten Dotation gedeckt werden können;

e) unmittelbares Dispositionsrecht über die Dotation des Lehrurses innerhalb der Präliminargrenze.

Abänderungen des vorliegenden Statutes werden vom Landesausschusse im Einvernehmen mit dem Ackerbauministerium vorgenommen.

§. 9.

Leitung.

Der aus der Mitte der Ingenieure des Landes-Meliorationsbureaus vom Landesausschusse bestellte Cursleiter ist der unmittelbare Vorgesetzte der Lehrer und Schüler.

Der Leiter erledigt alle inneren Angelegenheiten der Schule, führt den Vorsitz bei monatlichen Sitzungen des Lehrpersonales, beaufsichtigt die fachlichen Vorträge, wacht über die Disciplin, über die Eintheilung der Arbeit und über den Fortschritt der Schüler und ist für die vorschriftsmässige Führung des Curses verantwortlich.

§. 10.

Lehrer.

Den fachlichen Unterricht ertheilen durch den Landesausschuss berufene Ingenieure des Landes-Meliorationsbureaus, sowie Lehrer der landwirthschaftlichen Landesschulen, bezüglicherweise die landwirthschaftlichen Wanderlehrer, den allgemein bildenden Unterricht dagegen durch den Landesausschuss ernannte Docenten.

IV. Schüler.

§. 11.

Art und Weise
des Unterhal-
tes der Schü-
ler und An-
zahl derselben

Die auf Kosten des Landesfondes aufgenommenen Schüler erhalten im Laufe des vierten monatlichen theoretischen Unterrichtes ausser der Unterrichtsbeihilfe ein monatliches Stipendium von 25 fl. ö. W.; während der Feldarbeiten dagegen eine Entlohnung aus den Baufonds der Meliorationsunternehmungen oder seitens der

czonej przez Wydział krajowy. Oprócz stypendystów krajowych mogą być przyjęci na kurs zaleceni przez spółki wodne, gminy lub właścicieli większych posiadłości, uczniowie w liczbie mającej się oznaczyć każdorazowo przez Wydział krajowy. Uczniowie ci nie uiszczają za udzielanie nauki żadnych opłat.

§. 12.

Warunki
przyjęcia
uczniów.

Starający się o przyjęcie na kurs winni się wykazać:

1. że ukończyli z dobrym postępem szkołę ludową;
2. że władają w mowie i piśmie językiem polskim;
3. że ukończyli przynajmniej 18 rok życia;
4. że są zdrowi i silnej budowy ciała, oraz zachowanie się ich jest moralne i nienaganne;

5. wreszcie na wypadek niepełnoletności, że rodzicie lub opiekunowie zezwalają im na wybór tego zawodu.

Wysłużeni podoficerowie ces. i król. korpusów technicznych (inżynierzy, artylerzy i pionierów), którzy się wykażą dobrą listą kwalifikacyjną ze strony swoich pułków, mają pierwszeństwo przed innymi kandydatami.

O przyjęciu uczniów na kurs stanowi Wydział krajowy na podstawie opinii krajowego biura melioracyjnego.

§. 13.

Egzamina i
świadcstwa.

Przy końcu każdorocznej nauki teoretycznej zdają uczniowie egzamin przed komisją egzaminacyjną złożoną z kierownika, egzaminującego nauczyciela i delegowanego w tym celu przez Wydział krajowy inżyniera melioracyjnego. Uczeń, który przy tym egzaminie nie otrzymał postępu przynajmniej dostatecznego, nie może przejść na rok wyższy i traci prawo umieszczenia go na

Grundeigentümer in einer durch den Landesauschuss bestimmten Höhe.

Ausser Landesstipendisten können in den Lehr-Curs Schüler Aufnahme finden, jedoch in einer von Fall zu Fall seitens des Landesauschusses zu bestimmenden Anzahl, welche durch Wassergenossenschaften, Gemeinden oder Grossgrundbesitzer empfohlen wurden. Diese Schüler leisten kein Unterrichtshonorar.

§. 12.

Aufnahme
dingungen der haben sich auszuweisen:

Schüler.

1. dass sie die Volksschule mit gutem Erfolge beendet haben;
2. dass sie in Wort und Schrift der polnischen Sprache mächtig sind;
3. dass sie mindestens das 18 Lebensjahr vollendet haben;
4. dass sie von kräftigem Körperbau und gesund sind und ihre Aufführung moralisch und tadellos ist;
5. im Falle der Minderjährigkeit schliesslich, dass die Eltern oder Vormünder mit der Wahl dieses Berufes einverstanden sind.

Ausgediente Unteroffiziere der k. u. k. technischen Corps (Genie, Artillerie und Pioniere), welche sich mit einer guten Qualificationsliste seitens ihrer Regimenter ausweisen, haben Vorzug vor anderen Bewerbern.

Über die Aufnahme der Schüler in den Lehrkurs entscheidet der Landesauschuss auf Grund eines Gutachtens des Landesmeliorationsbureaus.

§. 13.

Prüfungen u
Zeugnisse.

Am Schlusse des theoretischen Unterrichtes legen die Schüler vor einer Commission Prüfung ab. Diese Commission besteht aus dem Leiter, dem prüfenden Lehrer und einem für diesen Zweck vom Landesauschusse delegirten Ingenieur des Meliorationsbureaus. Jener Schüler, welcher diese Prüfung nicht mit wenigstens genügendem Erfolge ablegt, kann in den höheren

kursie. Wynik tego egzaminu tudzież stopień wykształcenia praktycznego osiągniętego corocznie przy robotach w polu, zapisuje się w księdze klasyfikacyjnej.

Po ukończeniu trzyletniego kursu nauk zdaje każdy uczeń egzamin główny przed komisją egzaminacyjną, wyznaczoną przez Wydział krajowy.

Świadectwa otrzymują uczniowie tylko z egzaminów głównych. W świadectwach tych oznacza się obok postępów ucznia w naukach, oraz jego wykształcenia praktycznego, także zachowanie się i pilność ucznia w szkole i przy robotach, niemniej specjalne jego uzdolnienie (do drenowania, nawodniania łąk, regulacyi wód). Do oznaczenia postępu ucznia w naukach służą następujące stopnie: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.

Pilność oznacza się stopniami: chwalebna, dostateczna, niedostateczna.

Zachowanie się ucznia oznacza się stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie, nieodpowiednie.

Zachowanie się nieodpowiednie pociąga za sobą wydalenie z kursu.

Uczniowie, którzy przed ukończeniem trzyletniego kursu wydalają się lub uwolnieni zostają, albo też nie zdali egzaminu głównego, mogą tylko otrzymać poświadczenie uczęszczania na kurs z wyraźnem nadmieniem, że egzaminu głównego nie złożyli.

V. Postanowienie końcowe.

§. 14.

Osobne regulamina i instrukcyje określają obowiązki kierownika i nauczycieli i normują porządek wewnętrzny szkoły.

Jahrgang nicht übergehen und verliert derselbe das Recht im Course verbleiben zu dürfen.

Der Erfolg dieser Prüfung, ferner der Grad der bei jährlicher Arbeit im Felde erreichten praktischen Ausbildung wird im Classificationsbuche vorgemerkt.

Nach Beendigung des dreijährigen Unterrichtscurses legt jeder Schüler vor einer vom Landesausschuss bestellten Commission eine Hauptprüfung ab.

Zeugnisse erhalten die Schüler über die Hauptprüfungen. Nebst Classifizirung des theoretischen Fortschrittes in den Lehr-Gegenständen, sowie der praktischen Ausbildung, enthalten diese Zeugnisse auch die Bescheinigung des Verhaltens und des Fleisses des Schülers in der Schule und bei den Feldarbeiten sowie dessen specielle Befähigung (zur Ausführung der Drainage, der Bewässerung von Wiesen, Regulirung von Gewässern).

Der Fortschritt des Schülers im Unterrichte wird durch die Grade: vorzüglich, sehr gut, gut, genügend, ungenügend ausgedrückt.

Der Grad des Fleisses wird durch die Noten: lobenswerth, genügend, ungenügend bezeichnet.

Das Verhalten des Schülers wird durch die Grade: vollkommen entsprechend, entsprechend, nicht entsprechend qualificirt.

Nichtentsprechendes Verhalten zieht die Ausweisung aus dem Course nach sich.

Schüler, welche vor Beendigung des dreijährigen Curses austreten, oder aus demselben ausgewiesen wurden, oder die Hauptprüfung nicht bestanden haben, können nur eine Bestätigung erhalten, dass sie den Course besucht haben, jedoch mit der ausdrücklichen Bemerkung, dass sie die Hauptprüfung nicht ablegten.

V. Endbestimmungen.

§. 14.

Durch besondere Reglements und Instructionen werden die Pflichten des Leiters und der Lehrer festgesetzt und die innere Schulordnung bestimmt.

Instrukcyja służbowa

dla krajowych dozorców melioracyjnych
uchwalona przez Sejm dnia 30. stycznia 1894.

§. 1.

Zadanie krajowych dozorców melioracyjnych. Krajowi dozorecy melioracyjni są organami pomocniczymi krajowego biura melioracyjnego i mają zadanie:

1. wykonywać prowadzone przez inżynierów biura melioracyjnego roboty publiczne i prywatne, oraz pomagać tymże inżynierom w czynnościach kancelaryjnych;
2. prowadzić roboty konserwacyjne przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych pod nadzorem inżynierów biura melioracyjnego.

§. 2.

Kategorie dozorców i ich wynagrodzenie. Do wykonania i bezpośredniego dozoru robót w §. 1. wyszczególnionych ustanawia się następujące kategorie dozorców:

1. konduktorów melioracyjnych do konserwacji robót publicznych;
2. starszych dozorców — i
3. dozorców melioracyjnych do wy-

Dienst-Instruction

für Landes-Meliorations-Aufseher

genehmigt durch den Landtag am 30, Jänner 1894.

§. 1.

Aufgabe der Landes-Meliorations-Aufseher. Die Landes Meliorations - Aufseher sind Hilfsorgane des Landes - Meliorations - Bureaus und haben die Aufgabe:

1. die von den Ingenieuren des Meliorations-Bureaus geleiteten öffentlichen und privaten Arbeiten auszuführen und diesen Ingenieuren in ihren Kanzeleiarbeiten Hilfe zu leisten;
2. die Erhaltungs - Arbeiten bei öffentlichen Meliorations - Unternehmungen unter Aufsicht der Ingenieure des Meliorations - Bureaus zu führen.

§. 2.

Die Kategorien der Aufseher und ihre Entlohnung. Zur Ausführung und unmittelbaren Aufsicht der im §. 1. bezeichneten Arbeiten werden die nachfolgenden Kategorien der Aufseher festgesetzt:

1. Meliorations - Conducteure zur Erhaltung öffentlicher Arbeiten;
2. Meliorations - Ober - Aufseher und
3. Meliorations - Aufseher zur Ausführung

konania i dozoru tak melioracyj publicznych, jak i prywatnych.

O przyjęciu dozorców, które jest zależnem od ukończenia kursu praktycznego przy biurze melioracyjnem i złożenia z dobrym skutkiem egzaminu głównego, tudzież o liczbie dozorców stanowi Wydział krajowy. Rangę starszego dozorey otrzymać może dozorca, odznaczający się znajomością rzeczy i gorliwością w służbie po kilkuletniej praktyce, miejsce zaś konduktora starszy dozorca, który nadto obeznanym jest z manipulacją kancelaryjną i prowadzeniem rachunków.

Pobory dozorców melioracyjnych wynosić mają:

1. konduktora melioracyjnego:	
a) płaca roczna	600 zł.
b) dodatek roczny na mieszkanie . . .	100 „
c) ryczałt roczny na objazdy	100 „
d) trzy pięciolecia po 50 zł.;	
2. starszego dozorey melioracyjnego: płaca roczna	
	540 „
3. dozorey melioracyjnego: płaca roczna	
	360 „

W czasie zajęcia w polu otrzymują dozorczy i starsi dozorczy oprócz zwrotu kosztów podróży, mianowicie należności trzeciej klasy za podróż koleją, a 6-6 centów od jednego kilometra za podróż końmi, wynagrodzenie dzienne (dyety) w kwocie 50 centów lub w miejsce tego wynagrodzenia mieszkanie i utrzymanie.

Uczniowie krajowego kursu praktycznego dozorców melioracyjnych otrzymują za czas zajęcia przy robotach w polu oprócz powyższych dyet i zwrotu kosztów podróży płacę miesięczną w kwocie 15 zł. w. a. (50 ct. w. a. dziennie).

Pobory konduktorów melioracyjnych (płacę, dodatek na mieszkanie i ryczałt na objazdy) pokrywają fundusze konserwacyjne publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych, płacę zaś, wy-

und Aufsicht sowohl von öffentlichen, wie auch von privaten Arbeiten.

Über die Anstellung der Aufseher, welche von der Beendigung des praktischen Lehr-Curses beim Meliorations-Bureau und von der mit gutem Erfolge abgelegten Hauptprüfung abhängt, ferner über die Anzahl der Aufseher entscheidet der Landes-Ausschuss.

Den Rang eines Ober-Aufsehers kann derjenige Aufseher erhalten, welcher sich durch Sachkenntniss und Eifer nach mehrjähriger Praxis im Dienste auszeichnet; die Stelle eines Conducteurs dagegen kann derjenige Ober-Aufseher erlangen, welcher überdies mit der Kanzlei-Manipulation und der Rechnungsführung vertraut ist.

Die Entlohnungen der Meliorations-Aufseher betragen:

1. Für einen Meliorations-Conducteur:
 - a) Jahresgehalt 600 fl.
 - b) Quartiergeld 100 fl.
 - c) Reise-Pauschale 100 fl.
 - d) Drei Quinquennien zu 50 fl.
2. Für einen Meliorations-Ober-Aufseher
Jahresgehalt 540 fl.
3. Für einen Meliorations-Aufseher
Jahresgehalt 360 fl.

Während der Dauer der Beschäftigung im Felde erhalten die Aufseher und Oberaufseher ausser dem Ersatze der Reisekosten, und zwar: für Bahnfahrt eine Vergütung des Fahrpreises III. Wagen-Classe, für Achsfahrt 6·6 kr. pro Kilometer, Diäten im Betrage von 50 kr., oder statt derselben Wohnung und Beköstigung.

Die Schüler des praktischen Curses für Landes-Meliorationsaufseher erhalten während der Dauer ihrer Verwendung bei den Feld-Arbeiten ausser den oben angeführten Diäten und Ersatz der Reisekosten eine monatliche Entlohnung von 15 fl. ö. W., (50 kr. ö. W. täglich).

Die Bezüge der Meliorations-Conducteurs (Gehalt, Quartiergeld und Reisepauschale) decken die Erhaltungsfonde der öffentlichen Meliorations-Unternehmungen, — die Gehalte, Diäten

grodzieniaienne (dyety) i koszta podróży dozorców i starszych dozorców, zarówno jak i uczniów, odnośne fundusze budowy, względnie właściciele gruntów podejmujący roboty melioracyjne.

Dozorcy przydzieleni ekspozyturom do wykonywania melioracji prywatnych otrzymują płacę za czas, w którym nie są zajęci w polu, z funduszu kraj. (dotacyi ekspozytur na utrzymanie dozorców drenarskich).

W razie powołania do służby wojskowej nie otrzymują dozorczy żadnego wynagrodzenia z funduszu krajowego.

Wypłata poborów dozorców za czas ćwiczeń wojskowych i wojny zależną będzie od każdorazowej decyzji Wydziału krajowego.

§. 3.

Stosunek
służbowy
dozorców.

Konduktorzy i dozorczy melioracyjni podlegają pod względem służbowym i dyscyplinarnym Wydziałowi krajowemu.

Bezpośrednim przełożonym konduktorów jest dyrektor krajowego biura melioracyjnego, dozorczy zaś podlegają bezpośrednio kierownikom budowy i ekspozytur biura melioracyjnego.

§. 4.

Postanowienia
dyscypli-
narne.

Bezpośredni przełożeni mają prawo karać konduktorów i dozorców napomnieniem ustnem i napomnieniem pisemnem, gdyby zaś te napomnienia nie odniosły skutku, grzywnami od 1 do 5 zł., które to grzywny wpływają do funduszu emerytalnego dozorców.

Konduktorom i dozorcóm nie wolno przedsiębrać żadnych robót na własną rękę, a w szczególności nie wolno przyjmować od właścicieli gruntów pieniędzy dla wypłacania robotników. Przekroczenie tych dwóch zakazów, niemniej też bezskuteczna trzykrotna kara pieniężna pociąga za sobą wydalenie ze służby z pozbawieniem prawa do emerytury, które to pozbawienie jednak

und Reisekosten der Aufseher und Oberaufseher hingegen, gleichwie auch der Schüler, decken die betreffenden Baufonde, beziehungsweise die Eigenthümer der Grundstücke, auf welchen die Meliorationsarbeiten ausgeführt werden.

Die den Exposituren zur Ausführung von Privatarbeiten zugetheilten Aufseher erhalten den Gehalt für die Zeit ihrer Nichtbeschäftigung im Felde aus dem Landesfonde (Dotation der Exposituren zur Erhaltung der Drainage-Aufseher).

Im Falle der Einberufung zur Ableistung der Militär-Dienstzeit erhalten die Aufseher keine Entlohnung aus dem Landesfonde.

Die Auszahlung der Gebühren der Aufseher während der Dauer der Waffenübung und eines Krieges bleibt der jeweiligen Schlussfassung des Landes-Ausschusses vorbehalten.

§. 3.

Dienstes-Ver- Die Conducteure und Meliorationsaufseher
hältniss der unterstehen bezüglich ihrer Dienst- und Discipli-
Aufseher. nar-Verhältnisses dem Landes-Ausschusse.

Der unmittelbare Vorgesetzte der Conducteure ist der Director des Landes-Meliorations-Bureaus, die Aufseher hingegen unterstehen unmittelbar den Bauleitern und den Exposituren des Meliorationsbureaus.

§. 4.

Disciplinar- Den unmittelbaren Vorgesetzten steht das
Bestimmun- Recht zu, die Conducteure und Aufseher durch
gen. Ertheilung von mündlichen und schriftlichen Rügen zu strafen und im Falle dieselben ohne Erfolg bleiben, Pönale in der Höhe von 1 bis 5 fl. aufzuerlegen, welche Pönalien dem Aufseher-Pensionsfonde zuzuführen sind.

Den Conducteuren und Aufsehern ist es nicht erlaubt irgend welche Arbeiten auf eigene Hand zu unternehmen und insbesondere ist ihnen verboten seitens der Grundeigenthümer Gelder zur Auszahlung der Arbeiter zu übernehmen. Eine Nichtbefolgung dieser zwei Verbote, nicht minder eine erfolglos gebliebene, dreimal ertheilte Geldstrafe zieht eine Dienstentlassung mit Verlust der

dopiero po przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego orzeczone być może.

Przewinienia, które w myśl ustawy służby krajowej mogą dać powód do wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego, winni bezpośredni przełożeni bezzwłocznie podać do wiadomości Wydziału krajowego.

Śledztwo dyscyplinarne przeprowadza delegowany przez Wydział krajowy inżynier biura melioracyjnego, wyrok zaś wydaje Wydział krajowy na podstawie wniosków Członka Wydziału krajowego, któremu biuro melioracyjne jest przydzielonem.

§. 5.

Listy
służbowe.

Dla konduktorów i dozorców melioracyjnych mają być założone według formularza mającego się wydać przez Wydział krajowy listy służbowe, które przechowują i corocznie uzupełniają ich bezpośredni przełożeni.

Dowody przysięgi złożonej przez stałych konduktorów i dozorców mają być w listach służbowych przechowywane.

§. 6.

Urlopy i
przeszkody
służbowe.

Urlopów do dui ośmiu w ciągu tego samego roku kalendarzowego udzielać mogą konduktorom i dozorcóm ich bezpośredni przełożeni, urlopów na czas dłuższy udziela Wydział krajowy.

W razie choroby lub przeszkody w służbie (powołania do ćwiczeń wojskowych) winien tak konduktor jak i dozorca zawiadomić natychmiast swego przełożonego, a na żądanie, lub w razie dłuższej choroby wykazać się świadectwem lekarza.

§. 7.

Zaopatrzenie
dozorców
w przyrządy
i rekvizyta.

Przedmioty i narzędzia potrzebne do konserwacji i wykonania robót zakupuje Wydział

Pensionsberechtigung nach sich, welcher Verlust jedoch erst nach erfolgter Durchführung der Disciplinaruntersuchung beschlossen werden kann.

Übertretungen, welche im Sinne der Landes-Dienst-Pragmatik Ursache zu einer Disciplinaruntersuchung bieten würden, sind die unmittelbaren Vorgesetzten verpflichtet unverzüglich zur Kenntniss des Landes-Ausschusses zu bringen.

Die Disciplinar-Untersuchung hat ein — durch den Landes-Ausschuss delegirter Ingenieur des Meliorations-Bureaus zu führen, das Urtheil fällt jedoch der Landesausschuss auf Grund der Anträge jenes Mitgliedes des Landesausschusses, welchem das Meliorations-Bureau zugewiesen ist.

§. 5.

Qualifications-
Tabellen.

Für Conducteure und Meliorations-Aufseher sind nach einem seitens des Landes-Ausschusses herauszugebenden Muster Qualifications-Tabellen anzulegen, welche ihre unmittelbaren Vorgesetzten aufzubewahren und jährlich zu ergänzen haben.

Die Beweise über den durch die Conducteure und Aufseher abgelegten Eid sind in den Qualifications-Tabellen aufzubewahren.

§. 6.

Urlaube und
Dienst-Ver-
hinderungen.

Urlaube bis zu 8 Tagen innerhalb eines Kalenderjahres können den Conducteuren und Aufsehern ihre unmittelbaren Vorgesetzten erteilen, Urlaube auf längere Zeit der Landes-Ausschuss.

Im Falle einer Krankheit oder einer Dienstes-Verhinderung (Einberufung zur Waffenübung) ist sowohl der Conducteur, als auch der Aufseher verpflichtet, den Vorgesetzten augenblicklich davon zu verständigen und auf Verlangen oder im Falle einer längeren Krankheit sich mit einem ärztlichen Zeugnisse auszuweisen.

§. 7.

Die Versor-
gung der Auf-
seher mit Ap-
paraten und
Requisiten.

Die zur Erhaltung und zur Ausführung der Arbeiten für die Conducteure und Aufseher nöthigen Gegenstände und Geräthe kauft auf

krajowy dla konduktorów i dozorców na wniosek ich bezpośrednich przełożonych.

Konduktorzy i dozorecy obowiązani są czuwać sumiennie nad całością narzędzi do użytku im oddanych i są odpowiedzialni za uszkodzenie lub stratę, pochodzące z ich niedbalstwa.

Z końcem każdego roku mają być przedkła-dane inwentarze wszystkich przedmiotów wraz z opisaniem ich stanu i podaniem wartości, a mianowicie: przez konduktorów bezpośrednio Wydziałowi krajowemu, przez dozorców za pośrednictwem ich przełożonych.

§. 8.

Raporty
służbowe.

Konduktorzy prowadzący roboty konserwacyjne winni co miesiąc przedkładać Wydziałowi krajowemu sprawozdanie ze stanu i postępu robót, tudzież rachunki, bądź to bezpośrednio, bądź też za pośrednictwem ustanowionych w tym celu organów administracyjnych (delegatów lub Wydziałów powiatowych).

Dozorecy, zajmujący się wykonaniem melioracji prywatnych, obowiązani są przedkładać swym przełożonym inżynierom:

1) raport tygodniowy, w którym ma być zamieszczony postęp roboty wraz z krótkim jej opisaniem i usprawiedliwieniem, tudzież program roboty na przyszły tydzień ze szkicem sytuacyjnym;

2) sprawozdanie miesięczne według wydanego przez Wydział krajowy formularza, które ma wykazać rozmiar i koszta wykonanych robót.

§. 9.

Książeczki
służbowe
i wypłata na-
leżyteści ob-
ciążającej
fundusz kra-
jowy.

Każdy dozorca, przydzielony do wykonywania melioracji prywatnych, otrzymuje książeczkę służbową, w której właściciele gruntów zapisują rodzaj wykonującej się melioracji, dzień rozpoczęcia i ukończenia roboty, oraz wypłaconą dozorecy należytość (płacę, dyety i koszta podróży).

Antrag ihrer unmittelbaren Vorgesetzten der Landesausschuss ein.

Die Conducteure und Aufseher sind verpflichtet gewissenhaft über die Erhaltung der ihnen zum Gebrauche übergebenen Geräthe zu wachen und sind dieselben für ihrerseits verschuldete Beschädigungen oder Verluste verantwortlich.

Am Jahresschlusse sind die Inventarien über alle diese Gegenstände, sammt einer Beschreibung ihres Zustandes und Angabe des Werthes dem Landesausschusse vorzulegen, und zwar seitens der Conducteure unmittelbar, seitens der Aufseher durch ihre Vorgesetzten.

§. 8.

Dienst-
Berichte.

Die Conducteure, welche Erhaltungs-Arbeiten führen, sind verpflichtet dem Landesausschusse monatliche Berichte über den Stand und Fortschritt der Arbeiten, sowie die Rechnungen, sei es unmittelbar, sei es durch hiefür bestimmte Administrations-Organen (Delegierte oder Bezirks-Ausschüsse) vorzulegen.

Die mit Ausführung von Privat-Meliorations-Arbeiten beschäftigten Aufseher sind verpflichtet an ihre vorgesetzten Ingenieure vorzulegen:

1. Wochenberichte, welche den Fortschritt der Arbeit sammt einer kurzen Beschreibung und Begründung derselben und ferner den Arbeitsplan der nächsten Woche sammt einer Situationsskizze zu enthalten haben;

2. Monatsberichte nach dem vom Landesausschusse herausgegebenen Muster, welche die Ausdehnung und die Kosten der ausgeführten Arbeit auszuweisen haben.

§. 9.

Dienstbücher
und Auszah-
lung von, den
Landesfond
belastenden
Gebühren.

Ein jeder, zur Ausführung von privaten Meliorationsarbeiten zugetheilter Aufseher erhält ein Dienstbuch, in welches die Grundeigenthümer die Art der in Ausführung begriffenen Melioration, den Tag des Beginnes sowie der Beendigung der Arbeit, ferner die dem Aufseher ausgezahlten Gebühren (Gehalt, Diäten, Reisekosten) eintragen.

Z końcem roku przedłożyć ma dozorca tę książeczkę wraz z wykazem dni, w których nie był zajęтым w polu, swemu przełożonemu inżynierowi do sprawdzenia i obliczenia należności (płacy), obciążającej fundusz krajowy w myśl §. 2. niniejszej instrukcyi.

Należytość dozorcey, obciążającą fundusz krajowy, asygnuje Wydział krajowy na podstawie sprawdzonego przez inżyniera wykazu i książeczki służbowej.

§. 10.

Fundusz emerytalny. Dla zabezpieczenia emerytury konduktorom i dozorcóm melioracyjnym, tudzież pensyj ich wdowom i sierotom ustanawia się osobny fundusz emerytalny, którym zarządza Wydział krajowy.

Fundusz ten ma być utworzonym:

1) z opłat konduktorów i dozorców w wysokości 4% ich płacy;

2) z grzywien nakładanych w myśl §. 4. niniejszej instrukcyi;

3) z datków dobrowolnych spółek wodnych i właścicieli gruntów podejmujących roboty melioracyjne;

4) z dotacyi rocznej funduszu krajowego w wysokości 500 zł. począwszy od r. 1895.

Niedobór funduszu emerytalnego pokrywa fundusz krajowy.

§. 11.

Uiszczenie opłat dozorców do funduszu emerytalnego mają być ściągane co miesiąc przy wypłacie ich poborów (miesięcznie 2 zł. z płacy konduktora, 1 zł. 80 ct. z płacy starszego dozorcey, a 1 zł. 20 ct. z płacy dozorcey).

Zajęci przy melioracyach prywatnych, lub przy spółkach wodnych dozorcey nadsyłać mają

Mit Jahresschluss ist dieses Dienstbuch sammt einem Ausweise jener Tage, an welchen der Aufseher im Felde nicht beschäftigt war, dem vorgesetzten Ingenieur vorzulegen behufs Verificirung und Berechnung der Gebühren (des Gehaltes), welche den Landesfond im Sinne des §. 2. der vorliegenden Instruction belasten.

Jene Gebühren des Aufsehers, welche den Landesfond belasten, weist der Landesausschuss an und zwar auf Grundlage des durch den Ingenieur verificirten Ausweises, sowie des Dienstbuches.

§. 10.

Pensionsfond.

Behufs Sicherung von Pensionen der Conducteure und Meliorationsaufseher sowie ihrer Wittwen und Waisen wird ein besonderer Pensionsfond, welchen der Landesausschuss verwaltet, geschaffen.

Dieser Fond wird gebildet aus:

- 1) Einzahlungen der Conducteure und Aufseher in der Höhe von 4% ihres Gehaltes;
- 2) den auferlegten Geld-Strafen im Sinne des §. 4. der vorliegenden Instruction;
- 3) freiwilligen Beiträgen der Wassergenossenschaften und der Grundeigentümer, welche Meliorationsarbeiten unternehmen;
- 4) Jahresdotation aus dem Landesfonde in der Höhe von 500 fl. vom Jahre 1895 angefangen.

Ein Defizit des Pensionsfondes deckt der Landesfond.

§. 11.

Die Einzahlung der Abgabe in den Pensionsfond seitens der Aufseher.

Die für den Pensionsfond bestimmten Abgaben der Conducteure und Aufseher sind von dem jeweiligen Monatsgehälte und zwar bei Auszahlung desselben abzuziehen. — (monatlich: vom Conducteurgehälte 2 fl., vom Oberaufsehergehälte 1.80 fl., vom Aufsehergehälte 1.20 fl.).

Bei Privat-Meliorations-Arbeiten oder bei Wassergenossenschaften beschäftigte Aufseher haben die oben angeführten Abgaben in vierteljäh-

powyższe datki punktualnie co kwartału do kasy krajowej.

Dozorca, który najdalej w 15 dniach po upływie kwartału nie uiszczy do kasy krajowej zaległych datków, podlega karze pieniężnej w kwocie 1 zł., która wpływa do funduszu emerytalnego.

Dozorca, który całorocznego datku najdalej do 15. stycznia następnego roku nie uiszczy, traci cały ten rok służby, zarówno jak i częściowo wpłacony datek.

§. 12.

Lokacya funduszu emerytalnego. Zapasy funduszu emerytalnego mają być lokowane w obligacjach galicyjskiej pożyczki krajowej, listach zastawnych galicyjskiego Banku krajowego lub na książeczkę galicyjskiej kasy oszczędności.

§. 13.

Wymiar emerytur, tudzież pensyj wdowich i sierocińskich. Mianowani przez Wydział krajowy stali konduktorzy i dozorczy melioracyjni mają prawo do emerytury pod warunkami zastrzeżonymi w statucie emerytalnym dla urzędników i sług krajowych (Dz ust. i rozp. kraj. Nr. 53 z r. 1889).

Emerytura ta wynosi:

1) po 10 latach służby czterdzieści procent (40%) płacy;

2) za każdy rok następny po dwa procent (2%) płacy, tak, że funkcyonaryusze ci po czterdziestu latach nieprzerwanej służby otrzymują całą płacę, jako emeryturę.

Co do przeniesienia konduktorów i dozorców w stały lub czasowy stan spoczynku, policzalności lat służby, wyłączenia od prawa emerytury lub jej utraty, tudzież odprawy, dalej co do pensyi, odprawy i kwartału pośmiertnego wdów i zaopatrzenia sierót po konduktorach i dozorcach melioracyjnych, obowiązują na powołany statut emerytalny dla urzędników i sług krajowych.

rigen Raten an die Landeskasse pünktlich abzuführen.

Der Aufseher, welcher spätestens 15 Tage nach Ablauf des Quartals die rückständigen Abgaben in die Landeskasse nicht erlegt, unterliegt einer Strafe von 1 fl., welche dem Pensionsfonde zugeführt wird.

Der Aufseher, welcher die gesammte Jahresabgabe längstens bis 15 Jänner des nachfolgenden Jahres nicht erlegt, verliert dieses ganze Dienstjahr, ebenfalls auch die nur theilweise eingezahlte Abgabe.

§. 12.

Anlage des Provisionsfondes. Die Bestände des Pensionsfondes sind in Obligationen der galizischen Landes-Anleihe, in Pfandbriefen der galizischen Landesbank, oder bei der galizischen Sparcasse anzulegen.

§. 13.

Ausmass der Pensionen, ferner der Wittwen- und Waisenspensionen. Die vom Landesausschusse fest angestellten Conducteure und Meliorationsaufseher haben das Pensionsrecht unter Bedingungen, welche im Pensionsstatut für Landesbeamte und Diener vorhanden sind (L. G. u. V Bl. Nr. 53 ex 1889.).

Diese Pension beträgt:

1) nach 10 Dienstjahren vierzig Procent (40%) des Gehaltes;

2) für jedes nachfolgende Jahr zwei Procent (2%) des Gehaltes, derart, das diese Functionäre nach zurückgelegter, ununterbrochener vierzigjähriger Dienstzeit ihren vollen Gehalt als Pension erhalten.

Die Bestimmungen des ob angeführten Pensionsstatutes für Landesbeamte und Diener betreffend die Versetzung in ständigen oder nur zeitweisen Ruhestand, die Anrechnung der Dienstjahre, Ausschliessung vom Pensionsrechte oder Verlust desselben, sowie Abfertigung, weiters betreffend die Pension, Abfertigung und das Sterbequartal der Wittwen und die Versorgung der Waisen finden auf Conducteure und Meliorationsaufseher Anwendung.

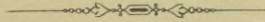
§. 14.

Postanowienie W sprawach nieprzewidzianych niniejszą
końcowe. instrukcją obowiązuje konduktorów i dozorców
melioracyjnych uchwalona przez Sejm dnia 23.
marca 1866, ustanowa służby krajowej.

§. 14.

Schlussbestimmungen. In Angelegenheiten, welche durch die vorliegende Instruction nicht vorhergesehen wurden, haben auf Conducteure und Meliorations-Aufseher die Bestimmungen der vom Landtage am 23. März 1866. beschlossenen Landesdienstpragmatik Anwendung zu finden.

Druckfehler - Berichtigung.

- S. 3. Zeile 14. von oben: ist „und“ statt „nur“ zu lesen.
- S. 4. Zeile 2. von unten: ist „auch“ statt „auf“ zu lesen.
- S. 7. Zeile 3. von unten: ist „der“ statt „des“ zu lesen.
- S. 14. Zeile 10. von unten: ist bei „Jaroslau“ hinzuzufügen „und Łańcut“.
- S. 24. vorletzte Zeile: ist bei „fl. ö. W.“ hinzuzufügen „ausgeführt.“
- S. 26. Zeile 15. von oben: ist bei „der Landesfond“ hinzuzufügen „40⁰/₀, der staatliche Meliorationsfond“.
- S. 29. Zeile 10. von oben ist „957 bis 265 km.“ statt „957 km. bis 265.“ zu lesen.
- S. 30. Zeile 7 bis 4 von unten hat zu lauten: „einnehmen, sehr oft einer mangelnden Vorfluth wegen, welche erst durch Anlage grösserer Entwässerungscanäle auf fremden Gründen geschaffen werden kann, auf Schwierigkeiten stösst; so ist . . .“
- S. 32. Tabelle: ist zu lesen: „Amts - Titel“ statt „Amst-Titel“ sowie „Ingenieure“ statt „Inginieure“.

16-98

POLITECHNIKA KRAKOWSKA
BIBLIOTEKA GŁÓWNA

L. inw.

4806

Kdn. 524. 13. IX. 54

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

10000297749

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

II-4806

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

10000297749